

ศึกษา วิเคราะห์ องค์ความรู้และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน “กลุ่มตะวัน”

ปริญญานิพนธ์
ของ
ภาคภูมิ พรหมชา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

พฤษภาคม 2558

ศึกษา วิเคราะห์ องค์ความรู้และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน “กลุ่มตะวัน”

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

พฤษภาคม 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ศึกษา วิเคราะห์ องค์ความรู้และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน “กลุ่มตะวัน”

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
พฤษภาคม 2558

ภาคภูมิ พรหมชา. (2558). *ศึกษา วิเคราะห์ องค์ความรู้และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของ ศิลปิน “กลุ่มตะวัน”*. ปริญญาโท กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง.

การวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เข้าใจในแนวคิดและกลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงาน ที่มีต่อบริบทของสังคมไทย เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้เป็นระบบ แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของศิลปิน พร้อมกับวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมที่สะท้อนถึงแนวความคิด ของศิลปิน “กลุ่มตะวัน”

วิธีดำเนินการวิจัย ใช้การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ศิลปินพร้อมกับวิเคราะห์ผลงาน จำนวน 12 ภาพ โดยมุ่งวิเคราะห์ใน 3 ประเด็นหลัก คือ ที่มาของแนวคิด การแสดงออกเพื่อสื่อ ความหมายทางศิลปะต่อสังคม และการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะต่อชั้นเรียน โดยได้เลือก ผลงานที่สร้างขึ้นจากช่วงเวลาของการสร้างผลงานตามลำดับของวันเวลาที่ผ่านมา

ผลจากการศึกษาผลงานจิตรกรรมของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” พบว่า ที่มาของแนวคิดใน ผลงานของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” ผู้วิจัยแบ่งลักษณะเด่นของผลงานออกได้เป็นดังนี้ คือ ผลงานที่ได้แรงบันดาลใจจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากสังคม ศาสนา ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากความจงรักภักดี เคารพ ศรัทธา ในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากการต้องการที่จะบันทึกเหตุการณ์ทางการเมืองของประเทศ และผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากการประทับใจในวิถีชีวิตของชาวบ้าน ชุมชน

ในส่วนของการแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคมนั้นจากผลงานทั้ง 12 ชิ้น ที่ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์พบว่า เนื้อหาที่ศิลปินสื่อออกมาแก่ผู้ชมผ่านผลงานเหล่านี้มีอยู่ 6 ประเด็น ดังนี้ การสร้างสรรค์ผลงานจากแนวคิดโดยใช้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อสะท้อนให้เห็นถึงสังคม คำสอนของศาสนา ในภาพ “พื้นผิวและการเวลา” ของไพรวลัย ดาเกลี้ยง ภาพ “ไปไม่ลืม” ของ วิเชียร วงศ์ศุภลักษณ์ การสร้างสรรค์ผลงานจากแนวคิดโดยใช้ความประทับใจ การบันทึกเหตุการณ์ ในช่วงเวลานั้นๆ ในภาพ “ออกเดินคนเดียว” ของเกียรติศักดิ์ ผลิตาภรณ์ ภาพ “ดอกไม้จาก ปากคลองตลาด” ของสาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง การสร้างสรรค์ผลงานจากแนวคิดที่จะแสดงออกถึง ความจงรักภักดี เคารพ ศรัทธา ในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในภาพ “ทรงพระเจริญ” ของ ไพรวลัย ดาเกลี้ยง ภาพ “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” ของสาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง การสร้างสรรค์ ผลงานจากแนวคิดใช้สัญลักษณ์แทนค่าความเป็นอยู่ของสังคมนั้นๆ ในภาพ “น้ำใจไทย 2553” ของ วิเชียร วงศ์ศุภลักษณ์ ภาพ “ดอกไม้จากปากคลองตลาด” ของสาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง การสร้างสรรค์ ผลงานจากแนวคิดของการโหยหาบรรยากาศเก่าๆ ในภาพ “วิสูตรทัศน” ของไพรวลัย ดาเกลี้ยง และ การสร้างสรรค์ผลงานจากแนวคิดของสิ่งของที่ไร้ค่าในสายตาของสังคมมาจัดวางให้เกิดคุณค่าใน สายตาของศิลปิน ในภาพ “...พินิจ พิจารณา...” ของวิเชียร วงศ์ศุภลักษณ์

สำหรับการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านศิลปะต่อชั้นเรียน ผู้วิจัยพบลักษณะเด่นของกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะต่อชั้นเรียน ดังนี้ การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านการจัดวางองค์ประกอบของภาพที่จะเขียนให้ออกมามีเอกภาพ การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านการทักษะการเขียนภาพเหมือนจริงที่เป็นพื้นฐานของการเรียนศิลปะ การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านการใช้สัญลักษณ์แทนค่าของพื้นที่ สังคมนั้นๆ การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านการสถาปัตยกรรม การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านการบันทึกเหตุการณ์ในช่วงเวลานั้นๆ การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านการเลือกใช้วัสดุที่มีคุณภาพในการสร้างสรรค์ผลงาน การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านการนำสิ่งไม่มีค่าในสังคมมาจัดวางให้เกิดคุณค่าในสายตาของศิลปิน การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านการรักษาเวลาในการเขียนภาพ และการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านแนวคิดของศิลปิน สามารถปรับเปลี่ยนวิธีคิดไปตามสภาพแวดล้อม สังคม ที่พบเจออยู่ ณ ช่วงเวลาหนึ่งของชีวิต

กล่าวโดยสรุปแล้ววิธีการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” เนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะของการนำเรื่องราวจากธรรมชาติ การดำเนินวิถีชีวิต หลักธรรมคำสอน ซึ่งสะท้อนให้เห็นความรู้สึกของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” ผ่านผลงานต่างๆ ด้วยความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ประกอบกับการมีเจตนาที่ดีแต่บ้านเมืองจึงทำให้ผลงานที่ผ่านมาและรวมทั้งที่อยู่ในระหว่างการสร้างสรรค์ผลงานนั้น มีคุณค่ายิ่งต่อวงการศิลปะร่วมสมัยและต่อสังคมโดยรวม ศิลปิน “กลุ่มตะวัน” จึงเป็นกลุ่มศิลปินที่มีความพร้อมในหลายๆ ด้าน ที่อนุชนคนรุ่นหลังควรยึดถือเป็นแบบอย่างในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะและการมีกิจกรรมที่ควรแก่การยกย่องสืบไป

COGNITIVE AND CREATIVE PROCESSES: DEVELOPMENT ANALYSIS
OF THE ARTIST “TAWAN”

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Art Education
at Srinakharinwirot University
May 2015

Phakphum Promcha. (2015). *Cognitive and Creative Processes: Development Analysis of the Artist "Tawan"*. Master Thesis, M.Ed. (Art Education). Bangkok: Graduate School of Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr.Satit Timwatanabanteng.

The objectives of this research project are to attain the understanding in the concept and method of the creation of an art work in Thai contexts, which leads to the development of the systematic process of art creation that reflects the artist's identities, and to analyze the concepts of the 'Tawan' Artist Group that are reflected through their art works.

The information is collected through the interviews with the artists and the analysis on 12 paintings. The focus is put on 3 main matters, namely, the rationales of the concepts, the expression of artful meanings of the works to the society and the dissemination of art-related knowledge to the class. The studied works are chosen from the works created in various periods of time.

The findings from the study on the paintings by 'Tawan' Artist Group reveal that the works by the artists can be divided by their main concepts as follows: the works inspired by the nature and environment, those inspired by religion and religious concepts, those inspired by loyalty and faith in His Majesty the King of Thailand, those inspired by the need to record political events of the country, and those inspired by the impression in local people's way of life.

As for the expression of meanings of artful meanings of the works to the society of all the 12 studied works, the results from the analysis on the works reveal that the contents of the works can be divided into 6 matters, namely, the reflection of religious concepts through the nature and environment in 'Surface and Time' painting by Praiwan Dakliang and 'Orange Bamboo Leafs' painting by Wichien Wongsuphaluk, the expression of impression on certain moments or events in 'Lonesome Walk' painting by Kiatisak Phalitaphon and 'Flowers from Flower Market' painting by Sathit Thimwatthanabuntherng, the expression of loyalty and faith in His Majesty the King in 'His Majesty the King' painting by Praiwan Dakliang and 'His Majesty the King' painting by Sathit Thimwatthanabuntherng, the symbolization of the society in 'Thai Generosity 2010' painting by Wichien Wongsuphaluk and 'Flowers from Flower Market' painting by Sathit Thimwatthanabuntherng, the nostalgia for good old days in 'Withoonthatsana' painting by Praiwan Dakliang, and the appreciation of

the value of invaluable things in the society in 'Thoroughly Consideration' painting by Wichien Wongsuphaluk.

As for the dissemination of art-related knowledge to the class, the discovered dissemination of knowledge concerns the following matters. The first matter is the dissemination of knowledge about the arrangement of compositions in a painting in order that all the compositions will be harmonized together, followed by the dissemination of the portrait technique which is a fundamental technique of art study, the dissemination of knowledge of the use of symbols to reflect the values of spaces in the society, the dissemination of knowledge of architecture, the dissemination of technique of recording important events in the contemporary periods, the dissemination of technique of selecting quality materials to create art works, the dissemination of technique of arranging invaluable things to create art works, the dissemination of technique of creating art works within a time limit, and the dissemination of the knowledge about artists' concepts that can be changed in accordance with environs and society in different phases of the artists' lifetimes.

In conclusion, most of the contents of the paintings by artists from 'Tawan' Artist Group are the appreciations in nature, way of life and religious concepts that reflect the emotions of the artists from 'Tawan' Artist Group through their works. With their perseverance to the creation of art works and the good faiths they have towards the country, their existing works, as well as the ones that are being created, are tremendously valuable in the field of contemporary arts and to the overall society. Artists from 'Tawan' Artist Group are thus skilled and proficient in various aspects, and should be regarded as role models by newer artists because of their art works and their activities that should be appreciated.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ เรื่องศึกษา วิเคราะห์ องค์ความรู้และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ด้วยได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สาริต ทิมวัฒนบรรเทิง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพรวลัย ดาเกลี้ยง อาจารย์วิเชียร วงศ์สกุลลักษณ์ ศิลปิน “กลุ่มตะวัน” ผู้ให้ภาพผลงานและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย ขอขอบพระคุณที่ให้ความอนุเคราะห์และให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการบริหารหลักสูตรศิลปศึกษา วิชาเอกศิลปศึกษา ที่ให้ความรู้ ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนคณาจารย์ท่านที่อยู่ต่างคณะ ที่คอยให้การชี้แนะแนวทาง ในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขานุการคณะศิลปกรรมศาสตร์ทุกท่าน ผู้ที่ช่วยติดต่อประสานงานในตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ รวมทั้งเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ สาขาวิชาเอกศิลปศึกษา ที่เป็นกำลังใจ ให้ข้อคิดเห็นในการศึกษาครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ รวมทั้งญาติพี่น้องที่เป็นกำลังใจสนับสนุนตลอดระยะเวลาการทำปริญญานิพนธ์นี้จนสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ด้วยดี

สุดท้ายผู้วิจัยขอไว้อาลัยแด่ อาจารย์เกียรติศักดิ์ ผลิตาภรณ์ ที่ได้เสียชีวิตก่อนวัยอันควร ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้ร่วมก่อตั้งศิลปิน “กลุ่มตะวัน” มา ณ ที่นี้ด้วย

ภาคภูมิ พรหมชา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	2
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
ประวัติของ “กลุ่มตะวัน”	5
ประวัติประสบการณ์และการจัดนิทรรศการของศิลปิน “กลุ่มตะวัน”	7
ประวัติความเป็นมาของจิตรกรรม	19
แนวคิดในการสร้างสรรค์	27
กระบวนการสร้างสรรค์	30
กระบวนการแบบศิลปะ	33
3 วิธีดำเนินการวิจัย	37
ขอบเขตของการวิจัย	37
วิธีดำเนินการวิจัย	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
เกณฑ์การวิเคราะห์	38
วิธีจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล	38
แหล่งข้อมูล	39
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	40
การนำเสนอวิเคราะห์ข้อมูล	40

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
สรุปอภิปรายข้อเสนอแนะ	65
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	65
ขอบเขตในการวิจัย	65
สรุปผลการศึกษาวิจัย	66
อภิปรายผล	71
ข้อเสนอแนะ	74
บรรณานุกรม	75
ภาคผนวก	76
ภาคผนวก ก	77
ภาคผนวก ข	109
ประวัติย่อผู้วิจัย	116

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ผลพวงจากแดนไกล (Fruit From The Distance)	41
2 ความสงบสุข (Peace and quiet lives)	43
3 ออกเดินคนเดียว	45
4 พื้นผิวและกาลเวลา (Texture And Time)	48
5 ทรงพระเจริญ	50
6 วิสูตรทัศน์	52
7 ใบไม้สีส้ม (Orange Leave)	54
8 ...พินิจ พิจารณา...	56
9 น้ำใจไทย 2553	58
10 ดอกไม้จากปากคลองตลาด	60
11 สีสันในเดือนเมษา	62
12 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	63

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

นับตั้งแต่หลังปีพุทธศักราช 2475 หรือเป็นเวลากว่า 5 ทศวรรษที่ผ่านมา ในวงการแสดงผลงานศิลปกรรมมีกลุ่มองค์กรศิลปินที่อาศัยการสนับสนุนจากรัฐ และเอกชนจัดงานแสดงผลงานศิลปะเกิดขึ้นมากมาย ซึ่งปรากฏการณ์อันนี้ เฉพาะส่วนหนึ่งได้สะท้อนให้เห็นถึงการคลี่คลายของคนในวงการนี้หลายด้าน เป็นต้นว่ารูปแบบ เนื้อหา แนวคิด เทคนิค วิธีการ ศิลปินมีอิสระในการสร้างสรรค์ผลงานอย่างกว้างขวาง ลักษณะของผลงานสามารถรองรับกลุ่มชนทรรศนะใหม่มากขึ้น มีการรวมกลุ่มของศิลปินตามแบบอย่างที่น่าสนใจจากโลกตะวันตก การดำรงชีวิตของศิลปินมีลักษณะพึ่งพิงตัวเองตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม ฯลฯ ซึ่งถ้าหากเราจะกล่าวเฉพาะการรวมกลุ่มของศิลปินภายใต้ชื่อต่าง ๆ นับว่ามีจำนวนไม่น้อย เช่น กลุ่มศิลปินหนุ่ม กลุ่มครูโรงเรียนเพาะช่าง กลุ่มจิตรกรสีน้ำ กลุ่มลานน้ำ กลุ่มล้นทม กลุ่มน้ำ กลุ่มสะพาน และกลุ่มตะวัน ฯลฯ

การรวมตัวภายใต้ชื่อกลุ่มต่าง ๆ ปัจจุบันบางกลุ่มยุติบทบาทในนามชื่อของกลุ่มไปแล้ว บางกลุ่มยังคงดำเนินการต่อ บางกลุ่มแยกตัวออกไปสร้างบทบาทใหม่ และในบรรดาชื่อกลุ่มศิลปินทั้งหลาย กลุ่มตะวันเป็นกลุ่มศิลปินอีกกลุ่มหนึ่งที่หลายคนกำลังติดตามเฝ้าจับตามองอย่างสนใจ

กลุ่ม “ตะวัน” โดยข้อเท็จจริงแล้วเป็นกลุ่มศิลปินที่เกิดใหม่หลังการสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี เริ่มมีบทบาทต่อสาธารณชนในฐานะของกลุ่มเมื่อปี พ.ศ. 2526 ณ โรงแรมมณเฑียร ในครั้งนั้นศิลปินกลุ่มนี้ประกอบขึ้นโดยหนุ่มสาว อายุอยู่ในช่วง 25-28 ปี จำนวน 6 คน เคยเป็นมิตรสหายกันมาจากรั้วเพาะช่าง แล้วต่างแยกย้ายไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยศิลปากร มศว ประสานมิตร จากนั้นจึงได้นำผลงานจากกลุ่มเปิดแสดงร่วมกัน ซึ่งผลที่ตามมา นอกจากศิลปินหนุ่มสาวกลุ่มนี้จะได้รับการพูดถึงอย่างกว้างขวางแล้ว ผลงานของกลุ่มยังสามารถสื่อสารสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ชม จนมีการสะสมผลงานของศิลปินกลุ่มนี้ชนิดเป็นตัวเลขที่น่าสนใจ

ว่ากันในประเด็นของปัจจัยที่ทำให้ศิลปินเกาะกลุ่มกัน พิจารณาจากภูมิหลังและปัจจัยต่าง ๆ แล้ว ความเป็นเพื่อนร่วมศึกษา ร่วมสร้างสรรค์ผลงาน มีแนวคิดในการแสดงออกที่ไม่แตกต่างห่างกันมากนัก การรวมกลุ่มที่ยอมรับในหลังการพื้นฐาน ข้อตกลงในเป้าหมาย เหล่านี้ดูเหมือนจะเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้ศิลปินกลุ่มนี้รวมกลุ่มกัน และอีกประการหนึ่งอันเป็นเรื่องที่ไม่น่าจะผ่านเลยไปก็คือ ทรรศนะของแต่ละคนโดยรวม นอกจากจะเข้าใจในเรื่องเฉพาะ ว่าด้วยการสร้างงานศิลปะแล้วพวกเขายังเข้าใจกระบวนการต่าง ๆ ในการทำงาน อย่างค่อนข้างเป็นระบบ และเป็นขั้นเป็นตอนอีกด้วย ซึ่งเรื่องนี้มีศิลปินบางกลุ่มมองข้ามไป

ส่วนประเด็นลักษณะผลงานของกลุ่มนี้มีลักษณะร่วมและลักษณะแตกต่างกันที่จุดใด พิจารณาจากตัวผลงานในอดีตเทียบเคียงกับผลงานชุดปัจจุบันแล้ว ข้อสรุปบางประการก็คือ ศิลปินกลุ่มตะวันมีความคิดในส่วนที่คล้ายคลึงในด้านการสนใจธรรมชาติ แสงเงาจะจากธรรมชาติ มอง

ธรรมชาติในส่วนที่ส่งผลกระทบต่อความคิดจิตใจของมนุษย์ รูปแบบการเสนออาศัยสื่อความเข้าใจที่เป็นรูปคุณธรรมมากกว่านามธรรม เป็นผู้ใช้เทคนิคเสริมเป้าหมาย ผลงานของตนมากกว่าถูกเทคนิคครอบงำจนทำลายจุดหมายเหล่านี้ คือข้อสรุปอย่างหยาบๆ ในส่วนที่คล้ายคลึงกัน แต่ในส่วนที่แตกต่างแม้เราจะไม่อาจตอบคำถามได้ทั้งหมดในส่วนของการใช้เทคนิคเฉพาะตัวความสนใจในรายละเอียดของเนื้อหาที่แตกต่างในแง่มุมมอง บรรยากาศของภาพ วิธีการจัดวางองค์ประกอบ การแสดงออกในลีลา เหล่านี้คือข้อแตกต่างที่เราพบเห็นในงานศิลปินกลุ่มนี้

สำหรับอิทธิพลที่ส่งผลกระทบอย่างสำคัญต่อศิลปินกลุ่มนี้ ก่อนอื่นเราจะต้องทำความเข้าใจว่าการรับอิทธิพลการถ่ายทอดความคิดมิใช่เป็นสิ่งที่เลวร้าย มองภาพใหญ่ๆ ว่าด้วยสายธารทางประวัติศาสตร์ศิลปะแต่ละยุคสมัย ต่างก็ย่ำเดินมาบนถนนสายนี้ด้วยกันทั้งสิ้น มองภาพย่อยแบบเฉพาะบุคคล ศิลปินที่ยิ่งใหญ่ต่างก็เคยมีช่วงผ่าน อันเป็นช่วงของการรับอิทธิพลด้วยกันทั้งสิ้น ปัญหาจึงมีอยู่เพียงว่า การได้รับอิทธิพลนั้นได้คลี่คลายจนกลายเป็นส่วนประกอบที่หลุดพ้นข้ามเส้นจากการถูกครอบงำ หรือไม่ พุดง่าย ๆ ก็คือ ความเป็นตัวของตัวเองได้ฉายชัดขึ้นมาก ในการดูงานของเขาแล้วยังเห็นภาพตัวตนของศิลปินในผลงานของเขา

กรณีศิลปินกลุ่มตะวันตกก็เช่นกันไม่มีใครคนใดจะปลอดอิทธิพลหรือหลุดพ้นจากอิทธิพลโดยสิ้นเชิง แต่ที่เรามองเห็นว่าเขาพยายามแสวงหาลักษณะเฉพาะกลุ่ม ลักษณะเฉพาะของตัวศิลปิน แต่ละคนก็มีให้เห็น อย่างไรก็ตาม ในด้านอิทธิพลที่ศิลปินกลุ่มนี้ได้รับ และพัฒนาจนเป็นจุดเด่นของกลุ่มก็คือเรื่องของการต่อสู้ทางรูปแบบการนำเสนอ ศิลปินกลุ่มนี้ยืนอยู่บนฐานของลักษณะแนวเหมือนจริง และเหนือจริงเป็นส่วนใหญ่ และแนวคิดทำนองนี้ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นผลจากการที่เขาทั้งหลายได้ศึกษาความคิดที่ขัดแย้งกันในหมู่ศิลปินส่วนกว้าง และผลมาจากที่พวกเขาพยายามศึกษาสภาพความเป็นจริงของสังคม พร้อมทั้งความถนัดส่วนตัวของเขาที่ทำให้สร้างสรรค์ผลงานเช่นนี้ออกมา นี่เป็นอิทธิพลที่น่าศึกษากันต่อไปอย่างลึกซึ้ง

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะทำการศึกษาค้นคว้า แนวคิดและลักษณะการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน “กลุ่มตะวันตก” รวมทั้งบทบาทการถ่ายทอดความรู้สู่สังคม และชั้นเรียนโดยการสร้างความรู้ความเข้าใจในการสร้างสรรค์ผลงานของ ศิลปิน “กลุ่มตะวันตก” ภายใต้บริบทสังคมอันหลากหลาย และเพื่อนำความรู้ความเข้าใจไปสู่การพัฒนาการสร้างสรรค์ศิลปะต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดกลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน
2. เพื่อศึกษากลวิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สังคม
3. เพื่อศึกษากลวิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อการศึกษา

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ ผลงานจิตรกรรมศิลปิน “กลุ่มตะวัน” ในประเด็นต่อไปนี้

1. แนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน
2. กลวิธีศิลปะของศิลปิน
3. บทบาทของศิลปินด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านศิลปะสู่สังคมและชั้นเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ผลงานจิตรกรรมที่นำมาศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน กลวิธีศิลปะของศิลปิน และบทบาทด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” ที่มีต่อสังคม และชั้นเรียน ตั้งแต่ช่วงที่มีบทบาทต่อสาธารณชนในฐานะของกลุ่ม เป็นเวลา 30 ปีที่ทำงานต่อเนื่องกันมาตลอด ซึ่งผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่ในการวิเคราะห์ เป็น 3 ช่วงอายุของศิลปินแต่ละคน โดยจะแบ่งได้ดังนี้

1. ศึกษาสถานภาพการดำเนินชีวิตของศิลปินแต่ละคน
2. ศึกษาแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของศิลปิน
3. ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน
4. ศึกษาบทบาทของศิลปิน ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านศิลปะสู่สังคม และชั้นเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับศิลปิน “กลุ่มตะวัน” และข้อมูลภาพผลงานจิตรกรรมของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” จากภาพผลงานจริง ผลงานจากภาพถ่าย ผลงานจากเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่ปรากฏ ซึ่งค้นคว้าได้จากแหล่งข้อมูล ดังต่อไปนี้

- 1.1 หอศิลป์ศิลปะไทยร่วมสมัย
- 1.2 สำนักงานใหญ่ธนาคารกสิกรไทย

2. วิเคราะห์ภาพผลงานจิตรกรรมของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” ในประเด็น

- 2.1 แนวความคิดในการสร้างสรรค์
- 2.2 กลวิธีศิลปะของศิลปิน
- 2.3 กลวิธีการสร้างสรรค์ผลงาน และการถ่ายทอดองค์ความรู้ของศิลปินที่มีต่อสังคมและชั้นเรียน

3. สรุปเรียบเรียงผลของการศึกษาวิเคราะห์ ผลงานจิตรกรรมของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” โดยนำเสนอการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจแนวคิดและกลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของศิลปิน
2. สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัย มาพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์ ผลงานศิลปะ ได้อย่างเป็นระบบ
3. ทำให้เข้าใจในบทบาท ทางด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ ด้านศิลปะของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” สู่สังคม และชั้นเรียน
4. เพื่อการพัฒนาแนวคิดและวิธีการสร้างสรรค์ของเยาวชนต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **จิตรกรรม** ในงานวิจัยนี้หมายถึง ผลงานที่ศิลปินได้สร้างสรรค์ขึ้นมาด้วยการสะสมประสบการณ์ในแต่ละช่วงเวลาในการใช้ชีวิตที่ผ่านมา ตามสภาพแวดล้อมของสังคม ตามจินตนาการ โดยผ่านสื่อชนิดต่างๆ เช่น สีน้ำ สีน้ำมัน ฯลฯ เป็นสื่อในการถ่ายทอดผลงานให้ปรากฏ
2. **แนวความคิด** ในงานวิจัยนี้หมายถึง ความเชื่อส่วนบุคคลของตัวศิลปินเอง รวมถึงความคิดเชิงสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตัว สภาพแวดล้อมและประสบการณ์ของศิลปินที่ส่งผลต่อแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ
3. **กลวิธีศิลปะ** ในงานวิจัยนี้หมายถึง กระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่แสดงออกถึงทักษะเฉพาะตัวของศิลปิน โดยกลวิธีมีความสัมพันธ์กับสื่อหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงออกในผลงานจิตรกรรมของศิลปิน
4. **การถ่ายทอดองค์ความรู้** ในงานวิจัยนี้หมายถึง การสื่อสาร ส่ง และนำเสนอองค์ความรู้ไปยังผู้รับ บุคคล หรือกลุ่มคน เป้าหมายในการถ่ายทอดองค์ความรู้ คือการพิสูจน์ความสามารถของผู้ที่ต้องการจะถ่ายทอดความรู้ที่ตนมีอยู่ เพื่อให้ผู้รับเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรม หรือเกิดการพัฒนาของบางแนวความคิด และนำไปสู่พฤติกรรมใหม่
5. **องค์ความรู้** ในงานวิจัยนี้หมายถึง ความรู้ที่อยู่ภายในตัวบุคคลนั้นๆ ที่ไม่ได้มาจากการลอกเรียนาสาสตร์ หรือองค์ความรู้อื่น แต่ผู้เรียนต้องสร้างมันขึ้นมาด้วยตนเอง เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นมาใหม่ เมื่อนำมาพัฒนาต่อไปก็สามารถนำมาสร้างเป็นองค์ความรู้ให้ผู้อื่นได้ค้นคว้านำไปใช้หรือปรับปรุง เพื่อนำไปใช้ในลักษณะต่างๆ ได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประวัติของ “กลุ่มตะวัน”

อำนาจ เย็นสบาย (2527) นิทรรศการ “รอยฝันของคนหนุ่ม” จากบทความ มองศิลปินกลุ่มตะวันแบบคนนอกกลุ่มตะวัน ได้แสดงทรรศนะถึงกลุ่มตะวันไว้ว่า

นับตั้งแต่หลังปีพุทธศักราช 2475หรือเป็นเวลากว่า 5 ทศวรรษที่ผ่านมา ในวงการแสดงผลงานศิลปกรรม มีกลุ่มองค์กรศิลปินที่อาศัยการสนับสนุนจากรัฐและเอกชนจัดงานแสดงผลงานศิลปะเกิดขึ้นมากมาย ซึ่งปรากฏการณ์อันนี้ เฉพาะส่วนหนึ่งได้สะท้อนให้เห็นถึงการคลี่คลายของคนในวงการนี้หลายด้าน เป็นต้นว่ารูปแบบ เนื้อหา แนวคิด เทคนิค วิธีการ ศิลปินมีอิสระในการสร้างสรรค์ผลงานอย่างกว้างขวาง ลักษณะของผลงานสามารถรองรับกลุ่มชนทรรศนะใหม่มากขึ้น มีการรวมกลุ่มของศิลปินตามแบบอย่างที่น่าสนใจจากโลกตะวันตก การดำรงชีวิตของศิลปินมีลักษณะพึ่งพิงตัวเองตามสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม ฯลฯ ซึ่งถ้าหากเราจะกล่าวเฉพาะการรวมกลุ่มของศิลปินภายใต้ชื่อต่าง ๆ นั้นว่ามีจำนวนไม่น้อย เช่น กลุ่มศิลปินหนุ่ม กลุ่มครูโรงเรียนเพาะช่าง กลุ่มจิตรกรสีน้ำ กลุ่มล้านนา กลุ่มล้นทม กลุ่มน้ำ กลุ่มสะพาน และกลุ่มตะวัน ฯลฯ

การรวมตัวภายใต้ชื่อกลุ่มต่าง ๆ ปัจจุบันบางกลุ่มยุติบทบาทในนามชื่อของกลุ่มไปแล้ว บางกลุ่มยังคงดำเนินการต่อ บางกลุ่มแยกตัวออกไปสร้างบทบาทใหม่ และในบรรดาชื่อกลุ่มศิลปินทั้งหลายใน กลุ่มตะวันนับเป็นกลุ่มศิลปินอีกกลุ่มหนึ่งที่หลายคนกำลังติดตามเฝ้าจับตามองอย่างสนใจ

กลุ่ม “ตะวัน” โดยข้อเท็จจริงแล้วเป็นกลุ่มศิลปินที่เกิดใหม่หลังการสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี เริ่มมีบทบาทต่อสาธารณชนในฐานะของกลุ่มเมื่อปีพ.ศ. 2526 ณ โรงแรมมณเฑียร ในครั้งนั้นศิลปินกลุ่มนี้ประกอบขึ้นโดยคนหนุ่มสาว อายุอยู่ในช่วง 25-28 ปี จำนวน 6 คน เคยเป็นมิตรสหายกันมาจากร้วเพาะช่าง แล้วต่างแยกย้ายไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยศิลปากร มศว ประสานมิตร จากนั้นจึงได้นำผลงานจากกลุ่มเปิดแสดงร่วมกัน ซึ่งผลที่ตามมา นอกจากศิลปินหนุ่มสาวกลุ่มนี้จะได้รับการพูดถึงอย่างกว้างขวางแล้ว ผลงานของกลุ่มยังสามารถสื่อสารสร้างความประทับใจแก่ผู้ชม จนมีการสะสมผลงานของศิลปินกลุ่มนี้ชนิดเป็นตัวเลขที่น่าสนใจ

อย่างไรก็ตามในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2527 แม้จะเป็นที่รับรู้กันแล้วว่า กลุ่มตะวันจะเสนอผลงานของกลุ่มต่อสาธารณชนอีกครั้งหนึ่ง และแม้ความจำเป็นบางประการจะทำให้สมาชิกในกลุ่มบางคนออกจากกลุ่มไปด้วยมิตรไมตรี ก็ได้มีจำนวนสมาชิกใหม่มาเพิ่มเติม รวมทั้งหมดเป็นจำนวน 7 คน

กระนั้นก็ดี บทบาทของกลุ่มตะวัน แม้จะยังเป็นช่วงระยะเริ่มต้น ประมวลคำถามหลายคำถามจากผู้สนใจติดตาม อันได้แก่ศิลปินกลุ่มนี้อาศัยปัจจัยอะไรในการเกาะกลุ่มกัน ลักษณะผลงานของกลุ่มมีลักษณะร่วมและลักษณะแตกต่างกันในจุดใด อิทธิพลที่ส่งผลกระทบอย่างสำคัญต่อศิลปิน

กลุ่มนี้คืออะไร ทำไมผลงานของเขาจึงได้รับการวิพากษ์วิจารณ์และมีผู้คนมาสะสมผลงานของศิลปินกลุ่มนี้ และข้อคาดหวังว่าอนาคตของกลุ่ม ทิศทางในการทำงานสร้างสรรค์ศิลปะของกลุ่มจะดำเนินไปในลักษณะใด

ว่ากันในเรื่องของปัจจัยที่ทำให้ศิลปินเกาะกลุ่มกัน พิจารณาจากภูมิหลังและปัจจัยต่าง ๆ แล้ว ความเป็นเพื่อนร่วมศึกษา ร่วมสร้างสรรค์ผลงาน มีแนวคิดในการแสดงออกที่ไม่แตกต่างห่างกันมากนัก การรวมกลุ่มที่ยอมรับในหลักการพื้นฐาน ข้อตกลงในเป้าหมาย เหล่านี้ดูเหมือนจะเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้ศิลปินกลุ่มนี้เกาะเกี่ยวรวมกลุ่มกัน และอีกประการหนึ่งอันเป็นเรื่องที่ไม่น่าจะผ่านเลยไปก็คือ ธรรมชาติของแต่ละคนโดยส่วนรวม นอกจากจะเข้าใจในเรื่องเฉพาะว่าด้วยการสร้างงานศิลปะแล้ว พวกเขายังเข้าใจกระบวนการต่าง ๆ ในการทำงานอย่างค่อนข้างเป็นระบบและเป็นขั้นตอนอีกด้วย ซึ่งเรื่องนี้มีศิลปินบางกลุ่มมองข้ามไป

ส่วนประเด็นลักษณะผลงานของกลุ่มนี้มีลักษณะร่วมและลักษณะแตกต่างกันที่จุดใด พิจารณาจากตัวผลงานในชุดอดีต เทียบเคียงกับผลงานชุดปัจจุบันแล้ว ข้อสรุปบางประการก็คือ ศิลปินกลุ่มตะวันตกมีความคิดในส่วนที่คล้ายคลึงในด้านความสนใจธรรมชาติ แสงเงา สัจจะจากธรรมชาติ มองธรรมชาติในส่วนที่ส่งผลกระทบต่อความคิดจิตใจของมนุษย์ รูปแบบการเสนออาศัยสื่อความเข้าใจที่เป็นรูปธรรมมากกว่าเป็นนามธรรม เป็นผู้ใช้เทคนิคเสริมเป้าหมายผลงานของตนมากกว่าถูกเทคนิคครอบงำจนทำลายจุดหมาย เหล่านี้คือข้อสรุปอย่างหยาบ ๆ ในส่วนที่คล้ายคลึงกัน แต่ในส่วนที่แตกต่าง แม้เราไม่อาจตอบคำถามได้ทั้งหมด ในส่วนของการใช้เทคนิคเฉพาะตัว ความสนใจในรายละเอียดของเนื้อหาที่ต่างแง่มุมมอง บรรยากาศของภาพวิธีการจัดวางองค์ประกอบ การแสดงออกในลีลา เหล่านี้คือจำนวนหนึ่งที่เรพบเห็นในงานของศิลปินกลุ่มนี้

สำหรับอิทธิพลที่ส่งผลกระทบอย่างสำคัญต่อศิลปินกลุ่มนี้ ก่อนอื่นเราจะต้องทำความเข้าใจว่า การรับอิทธิพล การถ่ายทอดความคิดมิใช่เป็นสิ่งที่เลวร้ายมองภาพใหญ่ ๆ ว่าด้วยสายธารทางประวัติศาสตร์ศิลปะแต่ละยุคสมัยต่างก็ย่ำเดินมาบนถนนสายนี้ด้วยกันทั้งสิ้น มองภาพย่อยแบบเฉพาะบุคคล ศิลปินที่ยิ่งใหญ่ต่างก็เคยมีช่วงผ่าน อันเป็นช่วงของการรับอิทธิพลด้วยกันทั้งสิ้น ปัญหาจึงมีอยู่เพียงว่า การได้รับอิทธิพลนั้นได้คลี่คลายจนกลายเป็นส่วนประกอบที่หลุดพ้นข้ามเส้นจากการถูกครอบงำหรือไม่ พุดง่าย ๆ ก็คือความเป็นตัวของตัวเองได้ฉายชัดขึ้นมากกว่าการดูงานของเขาแล้วก็ยังเห็นแต่ภาพของศิลปินในงานของเขา

กรณีศิลปินกลุ่มตะวันตกก็เช่นกัน ไม่มีใครคนใดจะปลอดอิทธิพลหรือหลุดพ้นจากอิทธิพลสิ้นเชิง แต่ที่เรามองเห็นว่าเขาพยายามแสวงหาลักษณะเฉพาะของกลุ่ม ลักษณะเฉพาะของตัวศิลปินแต่ละคนก็มีให้เห็น อย่างไรก็ตาม ในด้านอิทธิพลที่ศิลปินกลุ่มนี้ได้รับ และพัฒนาจนเป็นจุดเด่นของกลุ่มก็คือเรื่องของ การต่อสู้ทางรูปแบบการนำเสนอ ศิลปินกลุ่มนี้ยืนอยู่บนฐานของลักษณะงานแนวเหมือนจริงและเหนือจริงเป็นส่วนใหญ่ และแนวคิดทำนองนี้ ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นผลจากการที่เขาทั้งหลายได้ศึกษาความคิดที่ขัดแย้งกันในหมู่ศิลปินส่วนกว้าง น่าจะเป็นผลมาจากพวกเขาพยายามศึกษาสภาพความเป็นจริงของสังคม พร้อมทั้งความถนัดส่วนตัวของเขาที่ทำให้เขาสร้างสรรค์ผลงานเช่นนี้ออกมา นี่เป็นอิทธิพลที่น่าศึกษากันต่อไปอย่างลึกซึ้ง

แต่ในส่วนจุดเด่นอันน่าสนใจยิ่งก็คือ ผลงานของศิลปินกลุ่มตะวันออก แม้จะอาศัยรูปแบบที่เป็นรูปธรรม แม้จะได้รับการยอมรับในเรื่องความสามารถในเชิงศิลปะความงาม แต่ลึกลงไปแล้วรูปธรรมที่เห็น มิใช่เช่นภาพเหมือนที่ตายแล้วหรือแสดงเพียงแต่ทักษะฝีมือ สิ่งแอบแฝงที่น่าสนใจคือ การซ่อนความหมายอีกชั้นหนึ่งลงไปในการที่เข้าใจง่าย แต่เห็นยากสำหรับการมองอย่างฉาบฉวย จุดนี้จึงเป็นจุดเด่น และค่อนข้างจะเด่นมาก ตรงที่เขาศึกษาสัจจะธรรมชาติตามแนวพุทธที่เป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีลักษณะเป็นอภิปรัชญาอยู่เหนือกาลเวลายุคสมัย จนมีคนกล่าวว่า.... “กลุ่มตะวันออกสร้างงานศิลปะที่ใครจะเก็บเกี่ยวความงามก็ได้ หรือจะขุดคุ้ยสาระทางความคิดก็ได้....” นี่นับเป็นการพูดที่ไม่เกินเลยไปจากความจริงมากนัก และนี่-เรา-ถือว่าเป็นจุดเด่นแห่งการผสมผสาน เป็นจุดเด่นที่เขาสามารถดึงวิทยาการจากโลกสมัยใหม่มาใช้ในสังคมไทยโดยไม่ทำให้เกิดความรู้สึกแปลกแยก เหล่านี้คือข้อสังเกตจำนวนหนึ่งเท่านั้น

แน่นอน ในคำถามที่ว่า เพราะอะไรผลงานของเขาจึงได้รับความสนใจ ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ หรือมีผู้สะสมงานของพวกเขาค่อนข้างหน้าตา ข้อสรุปสั้นๆที่หลายคนอาจจะยังไม่เห็นด้วย(ก็ได้)ก็คือ ผลงานของกลุ่มตะวันออกมีลีลาไปในแบบพยายามที่จะเสนอสมบัติกลางทางความงามให้แก่มนุษย์ ความงามที่ไม่สังกัดชนชั้น ช่างชาวหน้าหลังต่างมีความรู้สึกรวมได้ หรือในเรื่องของความคิดแผ่ สัจจะธรรมชาติ เช่นกฎอนิจจัง ก็ดูจะเป็นเรื่องความจริงอันสูงสุดที่ใครจะชอบไม่ชอบ ใครจะรักจะเกลียด กฎนี้ก็ยังคงดำเนินต่อไปและก็ต้องยอมรับมัน ฯลฯ ด้วยเหตุนี้ ผลงานของศิลปินกลุ่มตะวันออกจึงส่งผลกระทบต่อคนดูอย่างกว้างขวาง

ในประเด็นสุดท้าย ว่ากันถึงอนาคตของศิลปินกลุ่มนี้ กล่าวเฉพาะตัวของศิลปิน(เท่านั้น) เราเชื่อว่า ศิลปินแต่ละคนต่างเข้าใจคำว่าการหยุดนิ่งต่อความตาย การหยุดนิ่งก็คือการยืนบนหลุดศพเป็นอย่างดี และศิลปินต่างก็ต้องดิ้นรนแสวงหาสิ่งใหม่ด้วยกันทั้งสิ้น เราจึงเชื่อว่า กลุ่มตะวันออกจะมีการเปลี่ยนแปลงในงานของศิลปินแต่ละคน จะมีข้อที่น่าเป็นห่วงประการเดียวก็คือ โลกทุกวันนี้มันกว้างใหญ่ตะวันตกกับตะวันออกสามารถสื่อสารรับรู้เหตุการณ์ได้รวดเร็วและโลกตะวันตกกับสังคมไทยนั้นมันมีช่องว่าง เจกเช่นคนในสังคมไทยก็มีช่องว่างในหลายด้าน รวมทั้งการรับรู้ทางศิลปะ เราจะทำอย่างไรจึงจะเท่าทันต่อความคิดใหม่ๆของตะวันตก ฉกฉวยสิ่งที่เหมาะสมนั้นมาใช้ให้สอดคล้องกับสังคมไทย โดยที่ศิลปินไม่สูญเสียอิสรภาพและความปรารถนา

ศิลปินเท่านั้นที่จะต้องตอบคำถามนี้บ้าง และเมื่อตอบแล้ว เราก็คงจะพอมองเห็นทิศทางการทำงานของศิลปินกลุ่มนี้ชัดเจนพอสมควร....

ประวัติประสบการณ์และการจัดนิทรรศการของศิลปิน “กลุ่มตะวันออก”

ชื่อ-นามสกุล : นายเกียรติศักดิ์ ผลิตาภรณ์

เกิด : 11 กันยายน 2498 ที่ จ.ลำปาง

อาชีพ : จิตรกรอิสระ

ที่อยู่ปัจจุบัน : 131 ตลาดรัตนแก้ว จ.ลำปาง

การศึกษา : วิทยาลัยเพาะช่าง

ผลงาน:

2522 การแสดงศิลปกรรมนักศึกษา วิทยาลัยเพาะช่าง

2525 การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 28

2525 การแสดงศิลปกรรม ร.ศ. 200 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2525 การแสดงศิลปกรรมร่วมสมัยธนาคารแห่งประเทศไทย

2525 นิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง ธนาคารกรุงเทพ ฯ ครั้งที่ 6

2525 การแสดงจิตรกรรมเทิดพระเกียรติพระบรมราชจักรีวงศ์ เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ของธนาคารกสิกรไทย

รางวัลและเกียรติประวัติ

รางวัลชนะเลิศ “พุทธรูปทอง” จากการประกวดงานจิตรกรรม เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ของธนาคารกสิกรไทย

รางวัลที่ 3 การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 28

แนวคิดในผลงานศิลปะ

ภาพเขียนน่าจะสำเร็จได้ ต้องอาศัยเวลา ความเพียรพยายาม ทักษะ ประสบการณ์ การสังเกต แยกแยะรายละเอียดของรูปทรง สี สัน แสง เงา การวางน้ำหนักของสีในตำแหน่งที่เหมาะสม ผมเขียนภาพให้เหมือนได้ แต่ให้ชีวิตแก่ภาพเขียนไม่ได้ ภาพเขียนที่เหมือนแต่ไร้ชีวิตและลมหายใจ ยังต้องใช้เวลาบรรจงสร้างอย่างพิถีพิถันละเอียดละออและสรรพชีวิตที่อยู่รอบตัวเรา ซึ่งมีโครงสร้างชัดเจน รายละเอียดมากมาย มีดอก มีผล มีชีวิต จิตวิญญาณ มีเลือดเนื้อ จะไม่มีผู้สร้างสรรค์ขึ้นมา หรือ มีพระเจ้าผู้ยิ่งใหญ่กว่าศิลปินใดๆ ผู้เปลี่ยนแปลงท้องฟ้าทุกวัน ผู้เป็นเจ้าของงานประติมากรรมที่มีชีวิตจิตวิญญาณ ผู้กำหนดให้มีฤดูกาล ให้ดวงดาวในมหาจักรวาลโคจรในตำแหน่งที่เหมาะสม ผมก็ต้องกลายเป็นผู้วาดผู้เฝ้าเวลา เยอหยิ่งและอวดตัว

บัดนี้ศิลปินผู้นี้ได้เสียชีวิตไปแล้ว

ชื่อ-นามสกุล : นายวิเชียร วงศ์สุภลักษณ์

เกิด : 3 ตุลาคม 2499 อ.หัวไทร จ.นครศรีธรรมราช

ตำแหน่งทางวิชาการ : -

ตำแหน่งทางการบริหารที่ผ่านมา : -

ที่อยู่ปัจจุบัน : บ้านสวนศิลป์ 59/7 หมู่ 8 ซ.วัดศรีราษฎร์ ถ.บางกรวย-ไทรน้อย
ต.บางเลน อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี 11140

สถานที่ทำงาน: จิตรกรอิสระ

การศึกษา : โรงเรียนบ้านปากพร ต.บางนบ อ.หัวไทร
โรงเรียนปากพั่น อ.ปากพั่น จ.นครศรีธรรมราชโรงเรียนเพาะช่าง
กรุงเทพฯ

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาเพิ่มเติม : -

ผลงาน :

2517-2522 นิทรรศการผลงานของนักศึกษา เนื่องในวันไหว้ครูเพาะช่าง, นิทรรศการผลงานนักศึกษา เนื่องในวันเกิดเพาะช่าง

2523 นิทรรศการศิลปกรรมเยาวชนเอเชีย ณ ประเทศฮ่องกง และ 9 ประเทศในเอเชีย, นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยของธนาคารกสิกรไทย

2524 นิทรรศการศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 27, นิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 5, นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยของธนาคารกสิกรไทย

2525 นิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 6, นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยของธนาคารกสิกรไทย, นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยของธนาคารแห่งประเทศไทย, นิทรรศการศิลปกรรม ร.ศ. 200 หอศิลป์ จุฬาลงกรณ์ 2526

2526 นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยของธนาคารกสิกรไทย, นิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 7, นิทรรศการภาพโปสเตอร์การบริจาคโลหิต สภากาชาดไทย, นิทรรศการจิตรกรรมคนหนุ่มของกลุ่มตะวัน ครั้งที่ 1 ณ โรงแรมมณเฑียร กรุงเทพฯ

2527 จิตรกรรมคนหนุ่มกลุ่มตะวันครั้งพิเศษ ณ โรงแรมแกรนด์พาเลซ พัทยา, นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยครบรอบ 10 ปี หอศิลป์ พีระศรี, นิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 8, นิทรรศการศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 30

รางวัลเกียรติยศ:

2517 รางวัลที่ 2, 3 ประเภทจิตรกรรม การประกวดศิลปกรรม วิทยาลัยเพาะช่าง

2518 รางวัลชมเชย ประเภทวาดเส้น การประกวดศิลปกรรม วิทยาลัยเพาะช่าง

2520 รางวัลที่ 2, 3 และ รางวัลชมเชย ประเภทจิตรกรรม การประกวดศิลปกรรม วิทยาลัยเพาะช่าง

2520 รางวัลที่ 1, 2 ประเภทจิตรกรรม การประกวดศิลปกรรม วิทยาลัยเพาะช่าง

การสร้างสรรค์และเกียรติประวัติทางศิลปะ:

ตลอดระยะเวลาเกือบ 30 ปี ได้มีกิจกรรมทางศิลปะอย่างต่อเนื่อง แสดงเดี่ยว 4 ครั้ง มี ผลงานสะสมติดตัวถาวร จำนวน 15 ภาพ ณ ระเบียบศิลป์ บริษัท มวกเหล็กวัลเลย์ แอนด์ คันทรีคลับ สระบุรี จำกัด แสดงกลุ่มและร่วมรับเชิญอีกมากมาย เริ่มตั้งแต่ปี 2520-ปัจจุบัน

นอกจากนี้ ยังทำงานอยู่เบื้องหลัง ทั้งสนับสนุนและส่งเสริมวงการศิลปะของหน่วยราชการ และเอกชน ฯลฯ โดยมีแนวทางในการนำเสนอรูปแบบและเนื้อหาภาพจิตรกรรมที่ชัดเจนเป็น เอกลักษณะเฉพาะตน ปัจจุบันยังคงยึดมั่นอุดมการณ์สร้างสรรค์ศิลปะที่เป็นอิสระ โดยมีห้องทำงาน ศิลปะและที่แสดงภาพเป็นส่วนตัว ในบรรยากาศสงบร่มเย็นของบ้านน้อยกลางสวน เขตป่าธรรมชาติ ณ บ้านสวนศิลป์

“ธรรมชาติ วิถีชีวิต วัฒนธรรมรวมถึงหลักพุทธศาสนา การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ความสงบ สะอาด สันโดษ รวมทั้งการมีปรัชญาชีวิตอย่างมีความหวัง คือ หัวใจสำคัญของงานจิตรกรรมที่ได้ นำเสนอ นอกเหนือจากมายาที่ได้สัมผัสภาพเบื้องหน้า อาทิ โองน้ำ ดอกไม้ ใบไม้ ทิวเขา และละออง หมอก ด้วยเทคนิคสีอะคริลิกที่ระเบียบเรียบ สะอาด สงบเงียบในบรรยากาศแห่งจินตนาการของ ทิวทัศน์เบื้องเหนือ”

แนวคิดในผลงานศิลปะ

วิเชียร วงศ์ศุภลักษณ์ ผู้ชายที่ดำรงชีพด้วยการเป็นศิลปิน เขาผ่านการศึกษาด้านศิลปะ จากเพาะช่าง และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ผ่านรางวัลจากเพาะช่างมากมาย และผ่านประสบการณ์ในการแสดงนิทรรศการผลงานจิตรกรรมของเขามานับครั้งไม่ถ้วน ไม่ว่าจะเป็น นิทรรศการศิลปกรรมเยาวชนเอเชีย บัวหลวง แห่งชาติ กสิกรไทย ฯลฯ สำหรับ “กลุ่มตะวัน” แล้ว วิเชียรเป็นสมาชิกที่ทรงพลังคนหนึ่ง

บนถนนสายศิลปะนับด้วยทศวรรษ วิเชียร วงศ์ศุภลักษณ์ ได้พิสูจน์ความบริสุทธิ์ใจที่เขาจะ พึ่งมีการสร้างสรรค์จิตรกรรม “ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยความรู้สึกส่วนตัวจากการได้ เรียนรู้ และสัมผัสธรรมชาติ โดยที่ข้าพเจ้าได้นำวิถีชีวิต ร่างกาย และจิตใจ เข้าสู่ดินแดนแห่งความ สงบ และเป็นจริงของธรรมชาติอันบริสุทธิ์” เขาจะเดินทางไปเติมพลังความรู้สึกสัมผัสเบื้องหน้า ท้องทะเล ขุนเขา และป่าบ่อยครั้ง และกลับมาสร้างสรรค์ผลงานของเขา พร้อมกับประโยคสั้นๆ ว่า “ไปหาข้อมูลมา”

จิตรกรรมสีอะคริลิกอันราบเรียบ และให้ความรู้สึกสงบสงัด และสมาธิของเขา บ่งบอกทั้ง กระแสธารอันลึกเร้นของธรรมชาติ และความฝันอันสงัดของมนุษย์คนหนึ่ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ ธรรมชาติอันสง่างาม

วิเชียรมุ่งมั่นกับการพิทักษ์ธรรมชาติตลอดมา เขากล่าวอย่างจริงจังว่า “เพียงแต่ถ้าเราทุกคนมีจิตใจละเอียดอ่อน มีธรรมะอยู่ในใจ มองธรรมชาติให้ลึกลงไป ให้ถึงแก่น เราก็จะเข้าใจว่าชีวิตที่เราดำรงอยู่นั้นก็เพราะเรามีป่าไม้ มีธรรมชาติอันอุดม”

และ “ถ้าคนเรามองเห็นใบไม้แห้งๆ ดอกไม้เล็กๆ ว่าเป็นสิ่งงามแล้ว เราคงไม่มีจิตใจที่จะทำลายธรรมชาติได้ เฟื่องพินิจใบไม้อันน้อยนิดมองความงามของเส้นสายใบที่ประสานกันอย่างประณีต ร่องรอยของสีเป็นลวดลายอันวิจิตร รอยขาดวินจากสายลม มด แมลง หรือตัวหนอนที่กัดกิน อันเป็นบันทึกผ่านผืนของฤดูกาล จากยอดอ่อนแล้วแปรเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลแก่ และร่วงหล่นลงสู่ดิน นั่นคือชีวิตของคนเรานั้นเอง”

ชื่อ-นามสกุล : นายไพโรจน์ ดาเกลี้ยง
 เกิด : 6 มิถุนายน 2500 ที่ จ.นครสวรรค์
 อาชีพ : รับราชการ
 ตำแหน่ง : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
 ภาควิชาประยุกต์ศิลปศึกษา คณะมัณฑนศิลป์
 มหาวิทยาลัยศิลปากร
 ที่อยู่ปัจจุบัน : 112/57 หมู่บ้านชมเพลินการ์เด็น ถ.บางกรวย-ไทรน้อย
 ต.วัดชลอ อ.บางกรวย จ.นนทบุรี 11130
 โทร 0-2883-8644, 081-1822-8992
 การศึกษา : สำเร็จการศึกษาระดับประโยควิชาชีพ (ปวช.)
 จากวิทยาลัยเพาะช่าง ปีการศึกษา 2519
 ศึกษาคณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ 1 ปี
 แล้วโอนย้ายคณะมาศึกษาที่คณะมัณฑนศิลป์ ภาควิชาประยุกต์
 ศิลปศึกษา
 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีศิลปบัณฑิต
 ภาควิชาประยุกต์ศิลปศึกษา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 ปีการศึกษา 2523 (เกียรตินิยมอันดับ 1)

ประสบการณ์การรับราชการ

2524-2530 รับราชการในตำแหน่งนักวิชาการช่างศิลป์ ที่ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษากรมการศึกษาออกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

2529-2530 อาจารย์พิเศษภาควิชาประยุกต์ศิลปศึกษา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2530-ปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 ประจำภาควิชาประยุกต์ศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

2533–2534 กรรมการที่ปรึกษาฝ่ายกิจการนักศึกษา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2535 ประธานที่ปรึกษาฝ่ายกิจการนักศึกษา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2536–2539 รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2540 กรรมการประจำวิทยาเขตวังท่าพระ

2545 รองคณบดีฝ่ายกิจการพิเศษ

ผลงาน

2519 แสดงงานศิลปกรรมของนักศึกษาของวิทยาลัยเพาะช่าง

2522 แสดงผลงานนักศึกษาของคณะมัณฑนศิลป์, แสดงงานศิลปกรรมแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1

2523 แสดงผลงานนักศึกษาคณะมัณฑนศิลป์, แสดงงานศิลปกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 4, แสดงงานศิลปกรรมแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 2, แสดงงานศิลปกรรมเยาวชนเอเชีย ณ ฮองกง

2524 แสดงงานศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 27, แสดงงานศิลปกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 5, แสดงงานศิลปกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 5, แสดงงานศิลปปะนิพนธ์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2525 แสดงงานศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 28, แสดงงานจิตรกรรมเทิดพระเกียรติพระบรมราชจักรีวงศ์ เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ของธนาคารกสิกรไทย, แสดงงานศิลปกรรมร่วมสมัยธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับเชิญเขียนภาพร่วมแสดงงานจิตรกรรมเทิดพระเกียรติพระบรมราชจักรีวงศ์ เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ของกระทรวงศึกษาธิการ

2526 แสดงงานศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 29, แสดงงานของกลุ่มตะวัน ณ โรงแรมมณเฑียร

2527 แสดงงานของกลุ่มตะวัน ณ โรงแรมแกรนด์พาเลซ พัทยา, แสดงงานจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 8, แสดงงานศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 30, แสดงงานร่วมสมัยของธนาคารกสิกรไทย

รางวัลและเกียรติประวัติ

รางวัลที่ 1 เกียรตินิยมอันดับ 1 เหรียญทอง ประเภทจิตรกรรม จากงานแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 27

รางวัลที่ 1 เหรียญทองบัวหลวง ประเภทภาพเขียนร่วมสมัย จากนิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 5

รางวัลที่ 1 งานจิตรกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชฯ รัชกาลที่ 9 เนื่องในวโรกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ในปีพุทธศักราช 2539

รางวัลชนะเลิศ จิตรกรรมร่วมสมัย จากงานแสดงศิลปกรรมธนาคารแห่งประเทศไทย ปี พุทธศักราช 2525

รางวัลที่ 2 เหรียญเงินบัวหลวง ประเภทภาพเขียนร่วมสมัย จากนิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 8

รางวัลที่ 2 ประกวดจิตรกรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 36 พรรษา ปีพุทธศักราช 2535 ของธนาคารกสิกรไทย

รางวัลที่ 3 เกียรตินิยมอันดับ 3 เหรียญทองแดง ประเภทจิตรกรรม จากงานแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 32

รางวัลที่ 3 การประกวดศิลปกรรมเฉลิมพระเกียรติ รัชกาลที่ 9 เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา 60 พรรษา ของธนาคารกสิกรไทย

รางวัลที่ 3 การประกวดศิลปกรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพราชสุทธาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 36 พรรษา ของธนาคารกสิกรไทย

รางวัลยอดเยี่ยมอันดับ 3 การประกวดจิตรกรรมเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชฯ ปีพุทธศักราช 2546 จากบริษัท ไอ ซี ซี อินเทอร์เน็ตชั่นแนล และหอศิลปมหาวิทยาลัยศิลปากร

รางวัลที่ 3 การประกวดจิตรกรรมเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 ของธนาคารกสิกรไทย

รางวัลถูกคัดเลือก เขียนภาพศิลปกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ ปีพุทธศักราช 2543

รางวัลชมเชย ภาพเขียนเทิดพระเกียรติราชวงศ์จักรีในวาระครบรอบ 200 ปี กรุงรัตนโกสินทร์, ธนาคารกสิกรไทย พ.ศ. 2525

ผลงานเข้าร่วมประมูลกับ CHRISTIE'S

การสร้างสรรค์และเกียรติประวัติทางศิลปะ: “ข้าพเจ้าต้องการที่จะแสดงออกในเรื่องความสุขสงบ ร่มเย็น โดยผ่านการถ่ายทอดจากภาพเขียนเหมือนจริง ในหัวข้อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทิวทัศน์ ภาพคนเหมือน หรือ หุ่นนิ่ง ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นการสะท้อนบุคลิกภาพของข้าพเจ้าเอง ซึ่งโดยธรรมชาติในตัวมนุษย์ จะมีธาตุทั้งร้อนและเย็น แล้วแต่ว่าใครจะมีตัวไหนเด่นออกมา ซึ่งข้าพเจ้าปรารถนาจะให้คนดูภาพเขียนของข้าพเจ้าเกิดความสุขสงบ ร่มเย็น ตลอดไป...”

แนวคิดในผลงานศิลปะ

ไพรวลัย ดาเกลี้ยง ผ่านสถาบันการศึกษาทางด้านศิลปะจากเพาะช่าง และภาควิชาประยุกต์ ศิลปศึกษา คณะมัณฑนศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร และแถมท้ายด้วยเกียรติคุณอันดับ 1 ผ่านประสบการณ์นิทรรศการมาไม่น้อยกว่าเพื่อนพ้องใน “กลุ่มตะวัน” ไม่ว่าจะเป็นศิลปกรรมแห่ง

ประเทศไทย แห่งชาติ บัณฑิตไทย ฯลฯ ได้รับเหรียญมากมายตามคำนิยมของสังคมไทย รวมทั้งเหรียญทองจากศิลปกรรมแห่งชาติ

ไพรวลัยก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่มีบทบาทสำคัญ ใน “กลุ่มตะวัน” ศิลปินหนุ่มคนนี้ทำงานต่อเนื่องสม่ำเสมอ บทบาทเด่นของเขาเริ่มขึ้นเมื่อครั้งศิลปกรรมแห่งประเทศไทยมีบทบาท บางคนบอกว่า “ผลงานในอาคารไฮเปอร์ รีลิสต์” ของไพรวลัยนั้นมองเห็นแม่ในฝุ่นละอองบนผนัง” นอกจากความผูกพันอันลึกซึ้งที่เขามีต่อธรรมชาติอันสงบสงัดแล้วโบราณพุทธสถาน คือความรักและความห่วงหาที่ถักร้อยอยู่ในความรู้สึกอันประณีตของเขา อย่างน้อยมนุษย์ที่มีธรรมะและความงดงามอันประณีตอยู่หัวใจ ก็ย่อมถวิล “อาคารที่เป็นอยู่” นั้น ผ่านศิลปวัตถุที่เขาสร้างสรรค์ และผ่านมาสู่ผู้ชื่นชมอย่างแน่นอน

“ธรรมชาติรอบตัวเรา นับว่าเป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกมหาศาล ในการสร้างงานศิลปะของข้าพเจ้าครูที่ดีก็คือธรรมชาติ”

และ “ข้าพเจ้าเฝ้าสังเกตธรรมชาติอยู่ตลอดเวลา พยายามหาคำอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติ ในที่สุดก็เริ่มเข้าใจเกี่ยวกับธรรมสัจจะทุกสิ่งทุกอย่างมีความแตกต่างกันตามบุคลิกภาพ แตกต่างกันในรายละเอียด แต่มีสิ่งหนึ่งที่ไม่ต่างร่วมกันคือ ความเปลี่ยนแปลง ความไม่แน่นอน แต่ก่อนที่จะเปลี่ยนแปลงแตกดับนั้น จะแฝงไว้ด้วยคติคุณธรรม ความดี ความชั่ว ฯลฯ”

ชื่อ-นามสกุล : นายสาริต ทิมวัฒน์บรรเทิง

เกิด : 11 ตุลาคม 2499 ที่ จ.เพชรบุรี

ตำแหน่งทางวิชาการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8

ตำแหน่งทางการบริหารที่ผ่านมา : รองคณบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรม
หัวหน้าสาขาวิชาศิลปะจินตทัศน์

ที่อยู่ปัจจุบัน : หมู่บ้านชลลดาสายไหม เลขที่ 77/419 ถนนสายไหม แขวงสายไหม
เขตสายไหม กทม. 10220

สถานที่ทำงาน: ภาควิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สุขุมวิท 23

คลองเตยเหนือ กทม. 10110

โทรศัพท์ 0-2664-1000 ต่อ 5101; มือถือ 081-710-1948

โทรสาร 0-2660-0123

การศึกษา

2517-2522 โรงเรียนเพาะช่าง (ปวช. ปวส. ปม.)

2523-2525 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กศ.บ. (ศิลปศึกษา)

2529-2532 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กศ.ม. (ศิลปศึกษา)

2554 จบการศึกษาระดับปริญญาเอก มหาวิทยาลัยสารคาม (สาขาไทยศึกษา)

การศึกษาเพิ่มเติม

- 2540 SHOT-TERM INTENSIVE TRAINING IN VISUAL ART AND
ARTDEUCATION PROJECT ILLINOSIS STATE UNIVERSITY (ISU)
ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา
- 2541 ประกาศนียบัตรการอบรมมัคคุเทศก์ทั่วไป (ต่างประเทศ) รุ่นที่ 25
มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 2549 ประกาศนียบัตรหลักสูตรผู้นำการเมืองยุคใหม่ รุ่นที่ 3 สถาบันพระปกเกล้า

ผลงาน

- 2519 - 2522 นิทรรศการผลงานนักศึกษา เนื่องในวันไหว้ครูเพาะช่าง, นิทรรศการผลงาน
นักศึกษา เนื่องในวันเกิดเพาะช่าง, นิทรรศการศิลปะร่วมสมัยของธนาคารกสิกรไทย
- 2523 นิทรรศการศิลปกรรมเยาวชนเอเชียในประเทศไทย และ 9 ประเทศในเอเชีย,
นิทรรศการศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 25, นิทรรศการผลงานนักศึกษา เนื่องในวันเกิดเพาะช่าง,
นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยของธนาคารกสิกรไทย
- 2524 นิทรรศการศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 27
- 2525 เขียนภาพเทิดพระเกียรติราชวงศ์จักรี เนื่องในการสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์
ครบรอบ 200 ปี และ กระทรวงศึกษาธิการ, นิทรรศการเทิดพระเกียรติราชวงศ์จักรี เนื่องในการ
สมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ครบรอบ 200 ปี ของธนาคารกสิกรไทย, นิทรรศการผลงานนักศึกษาที่
หอสมุด มศว ประสานมิตร, นิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 6, นิทรรศการศิลปกรรมของ
ธนาคารแห่งประเทศไทย, นิทรรศการศิลปกรรมของธนาคารแห่งประเทศไทย, นิทรรศการศิลปกรรม
ร.ศ. 200 หอศิลป์ จุฬาฯ
- 2526 นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยของธนาคารกสิกรไทย, นิทรรศการเทิดพระเกียรติ
สมเด็จพระเทพฯ เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพ ธนาคารศรีนคร สำนักงานใหญ่, นิทรรศการ
ศิลปกรรม ร่วมสมัยเนื่องในงานเทศกาลพัทยา ครั้งที่ 1 ณ โรงแรมณเทียร พัทยา, นิทรรศการ
จิตรกรรมคนหนุ่มของกลุ่มตะวัน ครั้งที่ 1 ณ โรงแรมณเทียร กรุงเทพฯ
- 2527 จิตรกรรมคนหนุ่ม กลุ่มตะวัน ครั้งพิเศษ ณ โรงแรมแกรนด์พาเลซ พัทยา,
นิทรรศการศิลปกรรม ครบรอบ 10 ปี ณ หอศิลป์ พีระศรี, นิทรรศการศิลปกรรมของชมรมค่ายอาสา
พัฒนาของคณะสถาปัตยกรรม จุฬาลงกรณ์

การแสดงผลงานเดี่ยว

- ปี พ.ศ. 2530 นิทรรศการชุด “มิตรภาพเพื่อสันติภาพ” (FREINDSHIP FOR PEACE)
ณ ห้องแสดงนิทรรศการAUA กรุงเทพฯ
- ปี พ.ศ. 2532 นิทรรศการชุด “ธรรมชาติหลากหลายสี” (COLORFUL NATURE) ณ โรงแรม
แลนด์มาร์ค กรุงเทพฯ

ปี พ.ศ. 2535 นิทรรศการชุด “สีน้ำหลากสี” (COLORFUL WATER COLORS) ณ ART IMSGE กรุงเทพฯ

ปี พ.ศ. 2540 นิทรรศการชุด “สีสันแห่งแผ่นดินสยาม” (COLORFUL OF SIAM) ณ ILLINOSIS STATE UNIVERSITY U.S.A.

ปี พ.ศ. 2540 นิทรรศการชุด “NUDE IS BEAUTIFUL” ณ มณฑลพิธีพหลาชา กรุงเทพฯ

ปี พ.ศ. 2547 นิทรรศการชุด “มิตรภาพเพื่อสันติภาพ 2” (FREENDSHIP FOR PEACE 2) ณ SILCOMGALLERIA

ปี พ.ศ. 2549 นิทรรศการชุด “9 ภาพ: เสด็จพระราชดำเนิน” (9 PICTURE: HIS MAJESTY’S VOYAGE) ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

การแสดงผลงานในต่างประเทศ

ปี พ.ศ. 2529 โครงการมิตรภาพแห่งทศวรรษที่ 21 ณ ประเทศญี่ปุ่น

ปี พ.ศ. 2541 นิทรรศการ EXPRESSION OF FREEDOM AT SAMINE FINEARTS ORCHARDRD. SINGAPORE

ปี พ.ศ. 2544 นิทรรศการกลางแจ้งในงาน DUBAI: ONE WONRLD ONE FAMILY ONE FESTIVAL เมืองดูไบ ประเทศสหรัฐอาหรับ เอมิเรตส์

ปี พ.ศ. 2545 นิทรรศการพระพุทธศาสนาในมุมมองของศิลปะไทย ณ วัดไทยเดนมาร์ก พรหมวิหาร ประเทศเดนมาร์ก

ปี พ.ศ. 2544-2547 อาสาสมัครศูนย์เรียนทางไกลวัดไทยเดนมาร์กพรหมวิหาร ประเทศเดนมาร์ก, เยอรมัน และไอร์แลนด์

ปี พ.ศ. 2549 จัดเตรียมดำเนินการเขียนภาพจิตรกรรมประดับฝาผนังและการบรรยาย พิเศษ ณ วัดไทยเดนมาร์กพรหมวิหาร

รางวัลและเกียรติประวัติ

รางวัลชนะเลิศการประกวดผลงานนักศึกษา เนื่องในวันไหว้ครูเพาะช่าง รางวัล 1, 3 ชมเชย

รางวัลชมเชยในการเขียนภาพเทิดพระเกียรติรางวัลจักรี เนื่องในงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ครบรอบ 200 ปี ของธนาคารกสิกรไทย

แนวคิดในผลงานศิลปะ

“เขียนเสร็จในขณะนั้น เขียนโดยไม่ใช้วิธีร่างภาพไว้ก่อน พอใจสีไหน คิดเช่นไรก็ผสมสีระบายลงทันที เมื่อทำแล้วเกิดพอใจก็หยุด โดยยึดถือเอาความพึงพอใจขณะนั้นเป็นหลัก โดยไม่เน้นรายละเอียดหรือกฎเกณฑ์ความถูกต้องของสีหรือโครงสร้าง แต่มาเน้นถึงความรู้สึกในเรื่องของสีและร่องรอยพู่กันที่ประสานกับเนื้อสีให้เกิดเป็นเรื่องราวในตัวเอง”

“ในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าให้ความสนใจต่อธรรมชาติ และสภาพแวดล้อม เพื่อบันทึกสถานที่และกาลเวลา โดยเลือกเสนอในแง่มุมที่ให้ความรู้สึกอบอุ่น สดใส ร่าเริง โดยใช้สีแทนค่าความรู้สึก และให้สัระต่อรูปทรงที่สามารถเคลื่อนไหวได้อย่างเสรีภาพ”

ความคิดเกี่ยวกับกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะต่อชั้นเรียนผ่านการสนทนาจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ทำการสนทนาในหัวข้อเกี่ยวกับกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะต่อชั้นเรียนจากการสัมภาษณ์ศิลปิน “กลุ่มตะวัน” แบบรายตัว มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะต่อชั้นเรียน ดังนี้

การถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะต่อชั้นเรียนของผมนี้ คือเราจะเน้นการเขียนภาพของสิ่งใกล้ตัวของตัวนักเรียนเอง คือก่อนที่จะเขียนสิ่งใกล้ตัวเนี่ย มันต้องผ่านกระบวนการอ่าน การดู การคิด การทำ ถ้าเราอยู่กับสิ่งเดิมๆ บรรยากาศเดิมๆ เราจะไม่สามารถมองเห็นคุณค่าของสิ่งใกล้ตัว แต่ถ้าเราลองออกไปเปลี่ยนบรรยากาศ ออกไปข้างนอกสักพัก แล้วกลับเข้ามาอยู่กับสิ่งใกล้ตัว เราจะเริ่มมองเห็นคุณค่าของสิ่งใกล้ตัวนั้นแล้ว ศิลปินบางคนเก่ง แต่ไม่มีเพื่อนคู่คิด คือศิลปินที่คลุกคลีอยู่กับบรรยากาศเดิมๆ สิ่งใกล้ตัวเดิมๆ มานาน ตัวศิลปินเองไม่สามารถมองเห็นคุณค่าของสิ่งใกล้ตัวนั้นๆ ได้เลย แต่ถ้ามีเพื่อน หรือคนคู่คิดเนี่ย ซึ่งเขาไม่ได้คลุกคลีอยู่กับสิ่งใกล้ตัวนั้นๆ เขาก็จะสามารถบอกมุมมอง หรือแนวคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับสิ่งใกล้ตัวของศิลปินที่ตัวศิลปินเองไม่สามารถมองเห็นหรืออยู่ใกล้จนมองข้ามไป ซึ่งศิลปินน้อยคนนักที่จะมีเพื่อนคู่คิด (วิเชียร วงศ์สกุลลักษณ์. 2558: สัมภาษณ์)

การสอนศิลปะเด็กเนี่ยไม่จำเป็นต้องสอนในห้องเรียน บางทีการดูหนังทำให้ได้แรงบันดาลใจก็ได้ แต่บ้านเราเนี่ยมันใช้การสอนอยู่แต่แบบเดิมๆ การดูหนังดีๆ สัก 2 ชั่วโมง ทำให้เด็กไม่ต้องเรียนถึง 10 ปีเลยก็ได้ เช่น เรื่องวิถีคิด อาจารย์ที่ดีเราต้องหมั่นดู หมั่นสังเกตลูกศิษย์เรา เราต้องพัฒนาอารมณ์ ความรู้สึกของเขา ต้องแนะนำให้อ่านหนังสือ เพราะเรื่องฝีมือเนี่ย ใครเขาก็เขียนรูปให้เหมือนได้ แล้วอีกอย่างกล้องถ่ายรูปสมัยนี้ ความละเอียดคมชัดมาก แต่พอถ่ายออกมามันดูไม่มีจิตวิญญาณ อาจารย์ศิลปะสมัยนี้มันขาดจิตวิญญาณ แล้วเด็กที่จบศิลปะออกไปเนี่ยแทบจะไม่มีใครเขียนรูปต่อเลย เพราะไม่รู้ว่าจะเขียนไปแล้วจะได้อะไร คือ ศิลปินเวลาเขียนรูปเสร็จแล้วจะไปเดินแบกรูปขายมันก็ไม่ใช่ ศิลปินควรมีหน้าที่เขียนภาพอยู่เดียว ควรมีผู้จัดการคอยดำเนินการทุกอย่าง เช่น ติดต่อ ต่อรอง เจรจากับลูกค้า คนที่จะเป็นผู้จัดการได้เนี่ยต้องมองเห็นคุณค่าของศิลปะ เช่น คนนี้น่าส่งเสริม เราควรต้องมีหน่วยงานของรัฐหรือของมหาลัย ว่าลูกศิษย์ที่จบจากมหาลัยนี้ ถ้าเขาทำงานจริงๆ เราควรมีแอมมอง แล้วยกเขามาให้เขาได้รู้สึกภูมิใจ ถ้าขายได้ก็ดี ทางมหาลัยต้องทำให้ลูกศิษย์ของคุณ แต่บ้านเราไม่มีไง ต่างประเทศเขามีมานานแล้ว (วิเชียร วงศ์สกุลลักษณ์. 2558: สัมภาษณ์)

ผมสอนลูกศิษย์อยู่เสมอว่าถ้าทำงาน มีงานทำแล้วลองคิดที่จะก้าวหน้าต่อไปไม่ใช่มีงานทำแล้วหยุดอยู่กับที่ อย่างศิลปะเนี่ย ถ้าเราไม่เข้าไปอยู่กับมันให้ลึกซึ้ง ก็เหมือนเราเขียนรูปอย่างไม่

เข้าใจ แต่ถ้าเราเข้าใจเนี่ยจะเขียนอะไรมันก็ง่าย ไม่ใช่ให้ไปลอกนะให้เราเขียนด้วยความเข้าใจ การจะพูดให้ลูกศิษย์ฟังเนี่ยมันลำบาก เรื่องความเข้าใจนี้แหละ (วิเชียร วงศ์ศุภลักษณ์. 2558: สัมภาษณ์)

ผมสอนหนังสือมาราวๆ 30 กว่าปี ประสบการณ์ก็สอนวิชาจิตรกรรม วาดเส้นอะไรพวกนี้ แขนงงานของผม เห็นเขาว่าเป็น ชูเปอร์ เรียลลิสติก งานเหมือนจริงมาก ถ้าจะให้ผมบอกเองน่าจะเป็น เรียลลิสติกโรแมนติคนะ เป็นภาวะอารมณ์สะท้อนใจ กับสิ่งรอบข้าง แล้วก็นำมาผ่านการวาดภาพแบบรูปเหมือน จะใช้วิธีประสบการณ์ตรง กระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นนี่ ก่อนเป็นรูปจนสุดท้ายกลายเป็นผลงานที่สำเร็จ เราจะชี้ให้เห็นว่า แต่ละจุดที่ผ่านมานะ บ้างเจก แต่ละส่วนก่อนที่จะสำเร็จเนี่ย มันมีที่ไปที่มา ไม่ใช่เกิดขึ้นมาลอยๆ มันก็มีเหตุผลของมัน ไม่ใช่จะสร้างรูปขึ้นมา 1 รูปเนี่ยไม่ใช่แค่มือพาไป ไม่ใช่เขียนมองเห็นแล้วก็เขียน แต่เราต้องเข้าไปปะทะโดยตรง เขาเรียกว่าประสบการณ์ตรง เช่น เราจะเขียนทุ่งนา เราก็ต้องเข้าไปคลุกคลี ไปซาบซึ้ง จนเห็นแง่มุม แล้วเก็บมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างต้นแบบทางความคิด แล้วนำมาร่าง มาสู่กระบวนการเขียน (ไพรวลัย ดาเกลี้ยง. 2558: สัมภาษณ์)

การสอนของอาจารย์เนี่ย ไม่ใช่การลอกธรรมชาติ แต่จะต้องเข้าไปสัมผัสกับธรรมชาติตรงนั้น แล้วกลับมากรอง จะสอนให้ใช้ EQ และ IQ มาประสานประโยชน์กัน ก็คือส่วนที่เป็นภาวะของเหตุและผล กับส่วนที่เป็นอารมณ์ความรู้สึก มากรองแล้วมาแมตกัน การสอนของผมจะเป็นงานที่ใช้สติปัญญาอย่างมาก คือ ถ้าเราเห็นไปในทางด้านใดด้านหนึ่งมากเกินไป งานจะดูแข็งกระด้าง ขาดชีวิตชีวา เช่น ถ้าใช้เหตุผลมากเกินไปงานจะดูไร้อารมณ์ความรู้สึก ส่วนงานที่ใช้อารมณ์มากเกินไปมันก็จะดูลอย มันเหมือนกับเพ้อฝัน การเขียนรูปแบบอาจารย์สอนนี้ เรียกว่าการเขียนรูปด้วยปัญญา (ไพรวลัย ดาเกลี้ยง. 2558: สัมภาษณ์)

การสอนศิลปะไม่ใช่เรื่องง่าย เหมือนสอนหลักปรัชญา หลักธรรมขั้นสูงแก่มวลมนุษยย์ให้เข้าใจ ให้ซาบซึ้ง ให้เกิดทรรศนคติที่ถูกต้อง แต่ว่าคงเต็มไปด้วยความวิบาก หรือความคุ่นชิน กลายเป็นว่างานศิลปะเราเรียนรู้ไปแล้วไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ อันนี้คือเป็นปัญหาของสังคมไทย (ไพรวลัย ดาเกลี้ยง. 2558: สัมภาษณ์)

การสอนของผมหลักๆ ก็คือ เด็กเนี่ย เมื่อเราสอนพื้นฐานไปแล้วใช่ไหม เด็กก็พอจะมีพื้นฐานแล้ว ก็คือเขียนรูปเป็น สร้างสรรค์งานเป็น ต่อไปเนี่ย สิ่งที่สำคัญมากก็คือ เมื่อเด็กถึงขั้นเป็นวิทยานิพนธ์แล้ว เขาต้องเป็นตัวของเขาเอง เราจะต้องมองให้ออกไม่ใช่เอาเราเป็นตัวตั้ง เราต้องเอาเด็กเป็นตัวตั้ง นั่นก็คือ เราต้องมีประสบการณ์ในการเห็นผลงาน เราจึงมองและตีความงานของเด็กได้ทุกประเภท ทุกแบบ ทุกแนว และเราก็สามารถสอนให้เด็กพัฒนา ตามสไตล์ของเขา อันนี้สำคัญที่สุดในการทำงานศิลปะ ฉะนั้นนอกจากจะให้กำลังใจ ด้วยการจิบ การเยี่ยมชม ให้ข้อเสนอแนะแล้ว ให้การวิเคราะห์ผลงานเขาด้วย ว่าคนนี้เด่นเรื่องของน้ำหนัก คนนี้เด่นเรื่องการใช้สี คนนี้เด่นเรื่องอารมณ์ นักเรียนควรทำแบบนี้ดีกว่า เพราะเธอทำแบบนี้แล้วโดดเด่นมาก เราต้องมองให้ละเอียดลอบ บางคนไม่สามารถเขียนเหมือนจริงได้ก็ไม่ต้องเหมือนจริง บางคนเป็นนามธรรมก็ต้องเป็นนามธรรม บางคนเป็นการจัดวางก็ต้องจัดวางไป บางคนเป็นเพลงเป็นระนาบเป็นแผ่นเรียบ ก็แล้วแต่สไตล์ บาง

คนชอบวาดรูป บางคนชอบสีส้น สุดแต่เราต้องเป็นใจกับความหลากหลายของนิสิต ในการที่จะเรียนรู้เขา รุ่นๆ หนึ่งผ่านไป ก็คือหลักการศิลปะ บางครั้งต้องเปิดใจกว้าง คือต้องมีใจเป็นกลาง เราก็ต้องเรียนรู้นักเรียน ต้องสามารถอธิบายให้เขาเข้าใจที่มาที่ไปของเขามันเป็นเพราะอะไร อย่างไร (สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง. 2558: สัมภาษณ์)

สุดท้ายก็คือว่า ต้องสอนให้เป็นคนกระตือรือร้น ด้วยการชมเชย การอ่านหนังสือ การไปฟังการบรรยาย ต้องตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา และสุดท้ายท้ายที่สุด สอนให้รู้จักการเป็นคนดี ซึ่งมันเป็นคำพูดที่ดูง่าย ๆ แต่มันทำยาก การมีน้ำใจ การเอื้อเฟื้อ การเคารพ นอบน้อมผู้ใหญ่ ครูบาอาจารย์ การตรงต่อเวลา การแบ่งปัน การทำงานเป็นทีม การให้ความสำคัญกับเพื่อนฝูง รุ่นพี่ รุ่นน้อง กับสถาบันกับงานของคณะ ที่กล่าวมาที่นี้ล้วนเป็นองค์ประกอบที่ไม่ได้แต่จะสอนทางด้านศิลปะแต่อย่างเดียว ต้องสอนการใช้ชีวิตไปในตัวด้วยว่าจะอยู่ในสังคมต่อไปได้อย่างไร พร้อมกับแนะนำว่าจะไปทำมาหากินอะไร แล้ววิธีการดำเนินชีวิตที่จะอยู่ในสังคมข้างหน้าจะเป็นอย่างไร ก็ผสมกลมกลืนกันไป ในบทเรียน ไม่ได้เฉพาะเจาะจงหรือตั้งเป็นประเด็นที่เป็นเรื่องเป็นราวขึ้นมา (สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง. 2558: สัมภาษณ์)

ประวัติความเป็นมาของจิตรกรรม

ความหมายของจิตรกรรม

คำว่าจิตรกรรม ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Painting ได้มีผู้นิยามความหมายและเสนอแนวความคิดที่หลากหลายแตกต่างกันไป ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายของจิตรกรรมไว้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายจิตรกรรมว่าจิตรกรรม ภาพที่จิตรกรแต่ละคนสร้างขึ้นด้วยประสบการณ์ทางสุนทรียภาพ และความชำนาญโดยใช้สีชนิดต่างๆ เช่น สีน้ำ สีน้ำมัน สีฝุ่น ฯลฯ เป็นสื่อกลางในการแสดงออกถึงเจตนาในการสร้างสรรค์ การสร้างงานจิตรกรรมจะสร้างบนพื้นราบเป็นส่วนใหญ่ เช่น กระดาษ ผ้า แผ่นไม้ ผนัง เพดาน จิตรกรรมอาจเป็นภาพบุคคล พืช สัตว์ ทิวทัศน์ เหตุการณ์ เป็นต้นในรูปแบบต่างๆ เช่น จิตรกรรมที่มีชื่อว่า Mona Lisa ของเลโอนาร์โด ดา วินชี จิตรกรรมประติมากรรมของ ขรัว อินโผ่ง จิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (ราชบัณฑิตยสถาน. 2541: 178)

อารี สุทธิพันธุ์ ให้ความหมายจิตรกรรมว่าจิตรกรรมหมายถึง การเขียน ระบายด้วยสีน้ำ สีเทียน สีชอล์ค สีอะคริลิก ฯลฯ การระบายสีน้ำนิยมระบายบนกระดาษ ซึ่งมีผิวต่างๆ กันเช่นหยาบหรือละเอียด เรียกทั่วๆ ไปว่า กระดาษวาดเขียน การระบายสีน้ำมันหรือสีฝุ่น มักจะระบายบนผ้าใบหรือแผ่นไม้ หรือผนังอื่นๆ ผ้าใบที่ใช้เขียนศิลปินจะต้องขึงผ้าให้ตึงและลงพื้นด้วยกาว และสีลงพื้นที่เรียกว่า กราวด์ (Ground) ก่อนแล้วจึงนำสีมาเขียน แปรงสำหรับเขียนสีน้ำและสีน้ำมัน ก็ต่างกัน แปรงสีน้ำจะมีลักษณะอ่อนนุ่ม อุ่มน้ำได้มาก มีรูปร่างต่างๆ กัน เช่น ปลายแบนและปลายแหลม แปรงสำหรับเขียนสีน้ำมันค่อนข้างแข็งกว่า แปรงระบายสีน้ำ สีน้ำมันเวลาเขียน บางสมัยก็นำมรอยแปรง (Brush Strokes) ซึ่งช่วยให้เห็นรูปทรงของวัตถุที่เขียนนั้น ศิลปินมักจะระบายแปรงให้

กลมกลืนกับลักษณะของวัตถุที่มีทิศทางตามวัตถุ บางสมัยก็นิยมเกลี้ยให้กลมกลืนไม่ให้เห็นรอยแปรงเลย (อารี สุทธิพันธุ์. 2535: 94)

ทวีเดช จีวบาง ได้รวบรวมความหมายจิตรกรรม ความหมายของคำว่า “จิตรกรรม” รวบรวมจากเอกสารทางศิลปะ จิตรกรรมจากพจนานุกรม ไว้ดังนี้

1. คือกรรมวิธีในการสร้างสรรค์งานศิลปะแขนงหนึ่ง โดยการป้ายพื้นผิวด้วยสี หรือการควบคุมพื้นที่ด้วยสี เพื่อผลทางความงามทางสุนทรียภาพ รูปภาพหรืองานออกแบบที่เป็นสี

2. การนำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเคลือบลงไปบนพื้นผิวในภาพ เช่น การใช้สีน้ำมัน สีน้ำ หรืออื่นๆ เป็นจิตรกรรมในความหมายและทัศนะต่างๆ ของศิลปินและนักวิชาการทางศิลปะ

จิตรกรรม ได้แก่ กรรมวิธีการนำเอาสีต่างๆ มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อพื้นผิว เพื่อให้บังเกิดภาพที่มีความหมายและความงามตามจุดประสงค์ของศิลปิน อาจเป็นการระบายสีเดียวกันหรือเอกรงค์ หรือภาพหลายสี หรือพหุรงค์ก็ได้ งานจิตรกรรมนี้ อาจเป็นการเขียนด้วยสีน้ำมัน สีฝุ่น สีน้ำ สีชอล์ค สีรัก และสีอื่นๆ ลงบนผ้าใบ ไม้ กระดาษ แผ่นหนัง และบนผนังปูน เป็นต้น

จิตรกรรม คือ งานศิลปะ ที่มีการระบาย และมีสีจิตร (จิต-ตะ-ระ) ก็คือ สี เพราะฉะนั้น งานจิตรกรรมก็คือ งานที่มีสี ถือว่าลักษณะดังกล่าวเป็นลักษณะที่แท้จริงของจิตรกรรมงานที่มีลักษณะเป็นภาพขาว-ดำ หรือเอกรงค์ (Monochrome) ยังไม่ถือว่าเป็นผลงานจิตรกรรมของจีนที่เขียนที่เขียนด้วยโคร่งสีเอกรงค์ หรือสีดำนั้น คุณค่าทาง Chiaroscuro (ค่าของแสงและเงา) จึงยกเว้นเป็นกรณีพิเศษ ถือว่าเป็นงานจิตรกรรม

จิตรกรรม คือ การแสดงออกทางทัศนศิลป์ ด้วยการระบายสีและวิธีการต่างๆ ในพื้นที่ 2 มิติ (กว้างและยาว) มิติที่ 3 คือ ความลึก นั้นอยู่ที่กรรมวิธีการลงตาให้เกิดความรู้สึกขึ้น

จิตรกรรม คือ การเขียนหรือระบายสีภาพด้วยสีหลายๆ สี ส่วนการวาดเขียนนั้น เป็นการเขียนภาพโดยใช้สีเดียว ทั้งจิตรกรรมและการวาดเขียนมีความสัมพันธ์กัน พื้นผิวของภาพเขียนกับพื้นผิวของประติมากรรม ซึ่งเป็น 3 มิติ เป็นพื้นผิวของวัตถุจริง เช่น หิน หรือไม้ แต่พื้นผิวของภาพเขียนเป็นพื้นผิวที่เกิดจากการเขียน เพื่อให้แลดูเหมือนกับพื้นผิวของจริง จึงเป็นความงามที่ได้เป็นมากกว่าใช้มือสัมผัส (ทวีเดช จีวบาง. 2539: 4)

ซึ่งสอดคล้องกับประเสริฐ ศีลรัตน์ ที่ให้ความหมายของจิตรกรรมว่า เป็นศิลปกรรมประเภทหนึ่ง ซึ่งจัดอยู่ในศิลปกรรมประเภททัศนศิลป์ เป็นการถ่ายทอดเรื่องราวที่ต้องการแสดงลงบนพื้นระนาบ 2 มิติ โดยใช้วัสดุประเภทสี ด้วยเทคนิค วิธีการที่เหมาะสมกับชนิดของวัสดุที่ใช้ถ่ายทอดและวัสดุที่รองรับ (ประเสริฐ ศีลรัตน์. 2525: 36)

เกสร ธิตะจารี (2542: 13) ให้ความหมายจิตรกรรมว่า หมายถึง ภาพเขียนและด้วยการขีดเขียน และการระบายสีโดยอาศัยอุปกรณ์ต่างๆ ในการวาดภาพ เช่น ดินสอ พู่กัน จานสี เกี๋ยง สี และอื่นๆ โดยถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดลงบนกระดาษ แผ่นไม้ ผ้าใบ ฝาผนังและวัสดุอื่นๆ ที่มีพื้นราบ

นิคเคอะ ระเด่นอาหมัด ได้ให้ความหมายจิตรกรรมว่า ถ้าจะกล่าวโดยละเอียดเพื่อขยายความให้เข้าใจยิ่งขึ้น จิตรกรรม คือ ศิลปะสาขาหนึ่งการแสดงออกโดยใช้เนื้อสี (Pigment) เป็นสื่อให้

เกิดภาพที่มองเห็นภาพจิตรกรรมนั้น อาจเป็นภาพที่บันทึกจากธรรมชาติ หรือภาพที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความคิดทางประวัติศาสตร์ ศาสนา หรือเกี่ยวกับการจัดองค์ประกอบขึ้นใหม่ จากกระบวนการทางนามธรรม (Abstract Patterns) (นาคและ ระเด่นอาหมัด. 2543: 2-3)

จากความหมายของจิตรกรรม สรุปได้ว่า จิตรกรรม หมายถึง ภาพที่ศิลปินแต่ละคนสร้างขึ้นมาจากความชำนาญและประสบการณ์ทางสุนทรียภาพ โดยใช้เทคนิคและวิธีการใช้สีที่แตกต่างกัน เช่น สีน้ำ สีน้ำมัน สีฝุ่น สีชอล์ค ฯลฯ เป็นสื่อในการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดและความคิดสร้างสรรค์ของตัวตนศิลปินเอง การสร้างสรรค์งานจิตรกรรมส่วนใหญ่จะสร้างลงบนพื้นราบ เช่น ผ้าใบ ฝาผนัง กระดาษ กระดาน แผ่นไม้ ศิลปินอาจเลือกเขียนภาพ บุคคล พืช สัตว์ เหตุการณ์ วิวทัศน์ เป็นต้น โดยใช้รูปแบบที่แตกต่างกันไป เช่น แบบรูปธรรม แบบนามธรรม ฯลฯ

ประเภทและลักษณะงานจิตรกรรม

จิตรกรรม (Painting) เป็นทัศนศิลป์ที่แสดงออกด้วยการใช้สี แสง เงา และแผ่นภาพที่แบนราบเป็น 2 มิติ การใช้สีอาจเป็นสีชนิดเอกรงค์ (monochrome) และพหุรงค์ (polochrome) เทคนิคสามารถเลือกใช้ได้ตามความถนัดและความสนใจต่าง ๆ กัน เช่นสีน้ำ (Water color) สีน้ำมัน (Oil color) สีฝุ่น (Tempera color) สีอะคริลิก (Acrylic color) เป็นต้น เนื่องจากสีแต่ละชนิดมีคุณสมบัติพิเศษของตัวเอง การเลือกใช้จึงควรเรียนรู้ และทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อน เพื่อไม่ให้ผลที่ได้เกิดข้อผิดพลาด เช่น สีน้ำ มีลักษณะโปร่งแสง (transparent) การระบายสีต้องไม่ทับกันหลายๆ ครั้ง จนลดความสดสว่าง ความสดใส และความสะอาดของสี ศิลปินต้องมีความมั่นใจต่ออาการระบายสีน้ำ เพราะเหตุว่าสีน้ำมีคุณสมบัติแห้งเร็วเมื่อเปรียบเทียบกับสีน้ำมัน และเป็นสื่อที่ระบายยาก เหมาะกับผู้ที่ตัดสินใจรวดเร็วเท่านั้น (สุชาติ เกาทอง.2540: 18) ซึ่งตรงกันข้ามกับสีน้ำมัน ที่มีคุณสมบัติที่บดแสงการระบายสีสามารถระบายทับซ้อนกันได้หลายๆ ครั้งตามต้องการ รวมถึงการใช้วัตถุดิบและวัสดุอื่นมาประกอบร่วมกันบนระนาบเดียวกับสีน้ำมันได้ (นาคและ ระเด่นอาหมัด. 2543: 24)

ทวีเดช จีวบาง ได้แบ่งประเภทของจิตรกรรมตามลักษณะต่างๆ ได้ดังนี้

1. ภาพเหมือนคน (PORTRAIT) เป็นภาพคนครึ่งตัวตั้งแต่ศีรษะถึงสะเอวมุ่งแสดงความชัดเจน และความเหมือนบนใบหน้าคนเป็นสำคัญ
2. ภาพคน (FIGURE) เป็นภาพคนเต็มตัว มุ่งแสดงอิริยาบถโดยรวมเป็นสำคัญ เช่น นั่ง นอน ยืนและวิ่ง
3. ภาพสัตว์ (ANIMAL FIGURE) เป็นภาพสัตว์ทุกชนิด มุ่งแสดงทั้งความเหมือนและอิริยาบถอย่างใดอย่างหนึ่ง
4. ภาพหุ่นนิ่ง (STILL LIFE) ภาพเขียนของสิ่งไร้ชีวิต ซึ่งศิลปินจัดกลุ่มวางขึ้นไว้ตามใจชอบด้วยจุดประสงค์จะให้ดูงาม หรือสื่อความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง มักประกอบด้วยสิ่งประดิษฐ์ เช่น แจกัน เครื่องดนตรี หนังสือ ฯลฯ หรือสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาตินำมาจัด เป็นต้นว่า ผลไม้ ฯลฯ

5. ภาพดอกไม้ (FLOWER PAINTING) เป็นการมุ่งให้มีการสังเกตความแตกต่างระหว่างสี ขนาด กลีบดอกไม้ทุกชนิด และระยะของดอกไม้

6. ภาพทิวทัศน์ (LANDSCAPE) ลักษณะทางภูมิประเทศโดยทั่วไปของบริเวณใดบริเวณหนึ่งรวมทั้งภูมิประเทศที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและที่เกิดขึ้น โดยการกระทำของมนุษย์ ภาพทิวทัศน์ หรือภูมิทัศน์ ยังเรียกชื่อตามเรื่องราวของภาพเขียน แยกออกได้ดังนี้

6.1 ภาพทิวทัศน์สิ่งก่อสร้าง (ARCHITECTEURAL) แสดงความงามของสิ่งก่อสร้าง จากสี แสง เงา และโครงสร้าง

6.2 ภาพทิวทัศน์บก (LANDSCAPE) แสดงทัศนียภาพของภูมิประเทศที่ปรากฏตามธรรมชาติ เช่น ป่าเขา หมู่บ้าน ฯลฯ

6.3 ภาพทิวทัศน์เมือง (TOWNSCAPE) งานจิตรกรรมที่แสดงทัศนียภาพของเมืองหรือ บางส่วนของเมือง เป็นลักษณะเด่นของภาพ

6.4 ภาพทิวทัศน์ทะเล (SEA SCAPES) แสดงเรื่องทะเลเป็นลักษณะเด่นของภาพ เมื่อ ภาพทิวทัศน์ทะเลมีรูปเรือและมีเรื่องราวอื่นๆ เกี่ยวกับชาวทะเลเป็นลักษณะเด่นมาก จะเรียกว่า จิตรกรรมท้องทะเล

7. ภาพชีวิตประจำวัน (GENER PAINTING) แสดงภาพชีวิตประจำวันโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศิลปะของชาวดัตช์ในพุทธศตวรรษที่ 23

8. ภาพผนัง (MURAL PAINTING) เป็นจิตรกรรมติดผนัง มีขนาดค่อนข้างใหญ่ นิยมเขียน จากสีฝุ่น หรือสีเฟรสโก (FRESCO) บนผนังปูนเปียก

9. ภาพประกอบเรื่อง (ILLUSTRATION) เป็นภาพบรรยายเรื่องราววรรณกรรม จูงใจให้ผู้ดู มองเห็นความเป็นไปของเรื่องราวได้ชัดเจนขึ้น

10. ภาพจิตรกรรมประวัติศาสตร์ (HISTORY PAINTING) แสดงเหตุการณ์ซึ่งเคยเกิดขึ้นใน ประวัติศาสตร์พงศาวดารหรือตำนาน ซึ่งมักจะเป็นภาพที่มีลักษณะยิ่งใหญ่และสง่างาม ในพุทธ ศตวรรษที่ 23-24 จิตรกรรมประวัติศาสตร์

11. จิตรกรรมบรรยาย (NARRATIVE PAINTING) เป็นงานจิตรกรรมที่ให้ความสนใจกับ การเล่าเรื่องเป็นสำคัญ มักทำเป็นภาพขนาดใหญ่ และมีรูปคนปรากฏเป็นกลุ่มใหญ่ด้วย เช่น จิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

12. ภาพล้อหรือการ์ตูน (CARYOON) แสดงส่วนประกอบของสไตลอย่างง่าย ๆ แต่เด่นชัด มุ่งเรื่องราวและเหตุการณ์เพื่อสร้างสื่อความเข้าใจกับคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่ง (ทวีเดช จีบัวง. 2539: 47-49)

ซึ่งในการแบ่งประเภทจิตรกรรมนั้น เกสร ธิตะจาริ ได้ให้รายละเอียดของการจัดแบ่ง ประเภทจิตรกรรมว่าแบ่งออกเป็นหลายประเภทด้วยกัน เช่น ภาพเหมือนและภาพคน (Portrait and Human Figure) ภาพสัตว์ (Animal) ภาพทิวทัศน์บกและทะเล (Landscape) ภาพเรื่องราวเกี่ยวกับ ชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ (Gener Painting) ภาพเกี่ยวกับศาสนา (Religious) ภาพ

จินตนาการ และภาพกึ่งนามธรรม (Semi Abstract) และภาพนามธรรม (Abstract) เป็นต้น (เกสร ธิตะจารี. 2542: 13)

จิตรกรรมมีหลายประเภทเรียกชื่อต่างกันโดยพิจารณาเรื่องราวและตำแหน่งติดตั้งจิตรกรรม ที่มีชื่อเรียกตามวัสดุที่ใช้ได้แก่ จิตรกรรมสีเทียน จิตรกรรมสีชอล์ค จิตรกรรมสีฝุ่น จิตรกรรมสีน้ำมัน จิตรกรรมสีอะคริลิก จิตรกรรมเทคนิคผสม ฯลฯ

จิตรกรรมที่เรียกชื่อตามเรื่องราวได้แก่ จิตรกรรมภาพคน จิตรกรรมภาพสัตว์ จิตรกรรม ทิวทัศน์ จิตรกรรมหุ่นนิ่ง จิตรกรรมภาพทะเล และยังสามารถตั้งชื่อใหม่ ๆ ได้อีกมาก

จิตรกรรมที่เรียกชื่อตามตำแหน่งติดตั้ง ได้แก่ จิตรกรรมฝาผนัง จิตรกรรมโฆษณากลางแจ้ง จิตรกรรมประดับผนังบ้าน อาคาร โรงแรม และจิตรกรรมข้างถนน โดยถือตำแหน่งของจิตรกรรมที่ นำไปใช้นี้ สามารถตั้งชื่อได้อีกมาก

จิตรกรรมภาพเหมือนหรือจิตรกรรมภาพคนเหมือน (Portrait) นั้นนับเป็นประเภทของ จิตรกรรมประเภทหนึ่งที่ยังได้รับความนิยมในทุกยุคทุกสมัยแม้ในปัจจุบันการถ่ายภาพสามารถ ถ่ายรูปเหมือนให้มีคุณภาพสูงมีความสวยงามมากขึ้นอย่างมากแต่มีคนประเภทหนึ่ง โดยเฉพาะผู้ที่มิ รสนิยมและมีความรู้ทางศิลปะยังต้องการให้ศิลปินเขียนภาพตนเองหรือปั้นรูป บุคคลในครอบครัว หรือบุคคลสำคัญที่ตนนับถือมากกว่าที่จะเก็บเพียงภาพถ่ายของบุคคลเหล่านั้นไว้เหตุผลประการหนึ่ง อาจเป็นเพราะเขาเห็นว่ารูปเขียนหรือรูปปั้น มีคุณค่าทางศิลปะและมีความสง่างามมากกว่าภาพถ่าย (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2542: 157)

วิวัฒนาการจิตรกรรมในประเทศไทย

จากหลักฐานที่ปรากฏและร่องรอยทางประวัติศาสตร์ของศิลปกรรมไทยในสมัยรัตน- โกสินทร์ ทั้งทางด้านจิตรกรรม (Painting) ประติมากรรม (Sculpture) สถาปัตยกรรม (Architecture) รวมทั้งวรรณกรรม (Literature) ดนตรีและนาฏศิลป์ (Music & Drama) ต่างล้วนได้รับอิทธิพลมาจาก แบบอย่างของศิลปกรรมสมัยอยุธยาเป็นส่วนใหญ่ แต่ทั้งนี้ก็ได้หมายความว่าลักษณะของศิลปกรรม สมัยรัตนโกสินทร์จะมีลักษณะที่เป็นอิสระปราศจากอิทธิพลของศิลปกรรมของประเทศใดๆ เลยก็หา ไม่ ตรงกันข้ามศิลปกรรมไทยได้สะท้อนให้เห็นถึงความผสมผสานจากอิทธิพลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น เป็นของอินเดีย ลังกา ขอม จีน หรือชนชาติอื่นในบางช่วงของประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะภายหลัง รัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา กระแสอิทธิพลจากประเทศโลกตะวันตกก็เริ่มกลายเป็นอิทธิพลใหม่ซึ่งมีผลต่อ ความเปลี่ยนแปลงทั้งสังคมรวมทั้งศิลปกรรมไทยอย่างใหญ่หลวง (อำนาจ เย็นสบาย.2542: 2)

วิรุณ ตั้งเจริญ ได้แบ่งการศึกษาวิวัฒนาการศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทย สรุปพัฒนาการ ออกเป็น 3 ระยะคือ ศิลปะสมัยใหม่ดั้งเดิม (Proto-Modern Art) ศิลปะสมัยใหม่ระยะแรก (Early- Modern Art) ศิลปะสมัยใหม่ (Modern Art) โดยมีเนื้อหาสรุปได้ดังนี้

ศิลปะสมัยใหม่ดั้งเดิม ประมาณ พ.ศ. 2400 ถึง พ.ศ.2475 โดยถือเวลาตั้งแต่ช่วงที่ขรัวอิน โข่งมีบทบาทในการสร้างสรรค์จิตรกรรมอิทธิพลศิลปะสมัยใหม่จากตะวันตกในสมัยรัชกาลที่ 4 แห่ง

กรุงรัตนโกสินทร์ ผ่านเลยมาจนถึงสมัยพระยาอนุศาสน์จิตรกร (จันทร์ จิตรกร) เขียนภาพแบบเหมือนจริงอิทธิพลศิลปะหลักวิชาในสมัยรัชกาลที่ 6 และ ที่ 7

ศิลปะสมัยใหม่ระยะแรก ประมาณช่วง พ.ศ. 1475 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับการกำหนดปี พ.ศ. 2547 เป็นปีเริ่มต้นในช่วงศิลปะสมัยใหม่ระยะแรกนี้ ได้กำหนดจากปรากฏการณ์ 2 ปรากฏการณ์ คือการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาสิทธิราชมาสู่ระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีหลักการอันเอื้อต่อเสรีภาพและปัจเจกภาพของมนุษย์ย่อมสอดคล้องกับศิลปะสมัยใหม่โดยตรง นอกจากนั้นแล้ว ช่วงปี พ.ศ.2547 ยังเป็นช่วงเวลาที่ ขุนปฐวิภาคพิมพ์ลิขิต (เปล่ง ไตรปิ่น) ซึ่งมีประสบการณ์ศิลปะสมัยใหม่จากยุโรปมีบทบาทอยู่ที่โรงเรียนเพาะช่าง ศิลปะสมัยใหม่ช่วงนี้ครอบคลุมไปถึงศิลปะสมัยใหม่ของศิลปินในกลุ่มจักรวรรดิศิลปิน รวมทั้งศิลปินจากการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติที่เริ่มทวนกระแสศิลปะหลักวิชา เช่น เพื่อ หริพิทักษ์ มีเขียน ยิบอินซอย จำรัส เกียรติก้อง สวัสดิ์ ตันติสุข สุเชาว์ ยิ้มตระกูล บัณจบ เพลาวงศ์ ประยูร อุสุชาวะ ชะลูด นิ่มเสมอ ประหยัด พงษ์ดำ ทวีศักดิ์ เสนาณรงค์

ศิลปะสมัย ประมาณช่วง พ.ศ. 2503–06 จนถึงปัจจุบัน (2534) เหตุผลที่กำหนดช่วงปี พ.ศ. 2503–06 เป็นจุดเริ่มต้นของศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทย มีเหตุผลรวมหลายประการคือ

ประการที่ 1 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเริ่มเขียนภาพ ในปี พ.ศ. 2502 ภาพผลงานแสดงคุณภาพเด่นชัดประมาณปี พ.ศ. 2503–04 ภาพพัฒนาสูงสุด และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเข้าร่วมการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 14 พ.ศ. 2506 ซึ่งภาพฝีพระหัตถ์ของพระองค์ ได้สะท้อนอิทธิพลศิลปะลัทธิแสดงอารมณ์ (Expressionism) ศิลปะบาบิกนิยม (Cubism) ศิลปะอนาคตนิยม (Futurism) ศิลปะลัทธิเหนือจริง (Surrealism) และศิลปะลัทธิแสดงอารมณ์นามธรรม (Abstract Expressionism) จากจิตใต้สำนึกไว้ในลักษณะเฉพาะพระองค์อย่างงดงาม และทรงสร้างสรรค์ไปจนถึงประมาณปี 2510

ประการที่ 2 ศิลปะ พีระศรี ได้เสียชีวิตลงในปี พ.ศ. 2505 แม้ศิลปะหลักวิชาของท่านจะได้ฝังรากลึกกลงแล้วแต่การเสียชีวิตของท่านก็อาจถือเป็นสัญลักษณ์แห่งการลดบทบาทอันเข้มข้นของศิลปะหลักวิชาตะวันตกลงด้วย

ประการที่ 3 อารี สุทธิพันธุ์ ซึ่งรับอิทธิพลศิลปะลัทธิแสดงอารมณ์นามธรรม (Abstract Expressionism) จากสหรัฐอเมริกาและเป็นผู้นำการต่อต้านศิลปะหลักวิชาคนหนึ่งได้กลับมาสู่ประเทศไทยและเปิดนิทรรศการจิตรกรรมอิทธิพลศิลปะลัทธิแสดงอารมณ์นามธรรมขึ้นที่สถาบัน เอ.ยู.เอ กทม. ปี พ.ศ. 2504

ประการที่ 4 ศิลปินหัวก้าวหน้าในการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ได้แสดงปรากฏการณ์ทางด้านศิลปะสมัยใหม่เด่นชัดขึ้น ตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. 2503–06 เป็นต้นมา เช่น สมโภชน์ อุปอินทร์ พิชัย นิรันดร์ สันต์ สารากรปริรักษ์ อนันต์ ปาณินท์ นิพนธ์ ผลิตะโกมล ดำรง วงศ์อุปราช ประวัติ เล้าเจริญ บัณฑิต ผดุงวิเชียร (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2534: 143-144)

ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ กล่าวถึงศิลปินผู้สร้างสรรค์จิตรกรรมสีน้ำมันสมัยเริ่มต้นประกอบด้วย พระสรลักษณ์ลิขิต (ม่วย จินทรลักษณ์) ขุนปฏิภาคพิมพ์ลิขิต (เปล่ง ไตรปิ่น) หม่อมเจ้าหญิงพิลัยเลขา ดิสกุล ความว่า

ในช่วงรัชกาลที่ 5, 6, 7 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ นอกจากสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ที่ทรงสนพระทัยในการสร้างสรรค์จิตรกรรมสีน้ำและได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้บุกเบิกจิตรกรรมสีน้ำในประเทศไทยพระองค์แรกแล้วยังมีผู้มีผลงานและประวัติเด่นชัดประกอบด้วย พระสรลักษณ์ลิขิต (ม่วย จินทรลักษณ์) เป็นจิตรกรที่รัชกาลที่ 5 โปรดให้ศึกษาวิชาจิตรกรรมแบบตะวันตก ณ อะคาเดมี กรุงโรม และสำเร็จการศึกษากลับประเทศไทยราวต้นรัชกาลที่ 6 ได้จดจำวิธีการต่างๆ นำมาผสมผสานกับความรู้ความสามารถที่มีอยู่ก่อนหน้านั้นและสร้างสรรค์จิตรกรรมไว้ และยังเป็นครูสอนจิตรกรรมที่โรงเรียนเพาะช่างในสมัยแรก และโรงเรียนประณีตศิลปกรรม(โรงเรียนศิลปกรรมแผนกช่าง) ในสมัยต่อมาด้วย

ขุนปฏิภาคพิมพ์ลิขิต (เปล่ง ไตรปิ่น) เคยเป็นอาจารย์สอนที่โรงเรียนเพาะช่างก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 และเป็นผู้นำทางศิลปะสมัยใหม่ในขณะนั้น หม่อมเจ้าหญิงพิลัยเลขา ดิสกุล แม้จะยังไม่มีการศึกษาค้นคว้าวิวัฒนาการสีน้ำในประเทศไทยโดยละเอียดก็ตามแต่เป็นที่ทราบกันจากการกล่าวถึงเป็นลายลักษณ์อักษรและจากภาพ ผลงานจำนวนจำกัดของหม่อมเจ้าหญิงพิลัยเลขา ดิสกุล ในฐานะที่ทรงชื่นชม และสร้างสรรค์จิตรกรรมสีน้ำ สีน้ำมัน และสีชอล์คจนเกินกว่าที่จะกล่าวว่าท่านทรงเป็นเพียงจิตรกรสมัครเล่นเท่านั้น หม่อมเจ้าหญิงพิลัยเลขา ดิสกุลทรงเป็นธิดาของ สมเด็จพระยาตราชานุภาพ พระบิดาแห่งประวัติศาสตร์ไทย หม่อมเจ้าหญิงพิลัยเลขาทรงโปรดเรื่องงานศิลปะการวาดภาพเป็นอย่างมาก สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ซึ่งเป็นพระญาติก็ทรงให้การสนับสนุนแนะนำและช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา

ท่านหญิงพิลัยเลขาทรงตรัสเล่าว่า ท่านทรงสนพระทัยการวาดภาพตั้งแต่อยู่ในพระราชวังสวนดุสิตแล้ว เหตุที่สนพระทัยก็เนื่องจากได้ทอดพระเนตรเห็นรูปวาดอิเหนาที่พระที่นั่งจักรีมหาปราสาทจึงทรงได้รับความบัลลังก์และวาดภาพตามภายหลังเห็นว่าสนุกดีก็เลยวาดมาเรื่อยโดยใช้วิธีดูภาพแล้วเขียนตามระยะหลังจึงได้หัดเขียนภาพอย่างถูกวิธี โดยได้เสด็จไปศึกษาที่มหาวิทยาลัยศิลปากร (โรงเรียนประณีตศิลปกรรมในสมัยนั้น) อาจารย์ที่ถวายคำแนะนำมีหลายท่านด้วยกัน อาทิ เช่น สาตราจารย์ศิลป์ พีระศรี แต่ก่อนหน้านี้อีกทรงศึกษาอย่างเอาจริงเอาจังกับนาย ชี ชิกาลี นายช่างชาวอิตาลีเป็นผู้ซึ่งวาดภาพในพระที่นั่งอนันตสมาคมและวัดราชवास นายอิมัน เฟรน นายเอฟ. พอร์โน เป็นต้น (วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ. 2534: 43-44)

ความเคลื่อนไหวศิลปกรรมในประเทศนั้น สมพล ดาวประดับวงศ์ ได้กล่าวถึงวิถีทางของศิลปะและศิลปินไทยที่มีความสัมพันธ์กับวิวัฒนาการจิตรกรรมจากอดีตสู่ยุคอุตสาหกรรมที่มีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ก้าวหน้า โดยมีศิลปินเป็นผู้ถ่ายทอดนำเสนอผลงานออกสู่สาธารณชน ซึ่งจะเป็นสิ่งชี้นำแนวทางหรือทิศทางศิลปกรรมของไทยว่าได้ก้าวสู่การเปลี่ยนแปลงจากอดีตอย่างไร มีเนื้อหาพอสรุปได้ ดังนี้

ความเคลื่อนไหวของวงการศิลปกรรมของไทย ในทศวรรษที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันมีทั้งความน่าชื่นชมยินดี ความรู้สึกแปลกแยกที่เกิดขึ้นในแวดวงของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยทั่วไป

ในยุคสมัยที่ประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ตามที่กล่าวขานกัน และเมื่อมองย้อนกลับเข้ามาในวงการศิลปกรรม ดูเสมือนว่ามีความเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่อาจเรียกได้ว่าการก้าวรุดไปข้างหน้าในขณะที่มีการนำเสนอภาพซ้ำรูปแบบเดิม ๆ ควบคู่ไปในขณะเดียวกันซึ่งจะเห็นได้จากการแสดงนิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยของไทยที่ผ่าน ๆ มา ความตื่นตัวของวงการศิลปะในรอบหลาย ๆ ปี มีหน่วยงานภาคเอกชนได้ยื่นเข้ามาเกี่ยวข้องให้การสนับสนุนดำเนินการจัดการประกวดศิลปกรรมร่วมสมัย เป็นประจำต่อเนื่องกันมาทุก ๆ ปี นอกเหนือจากการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ที่ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ อันได้แก่มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากรหรือแม้แต่การแสดงศิลปกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบหลายด้านในวงการศิลปกรรมไทย และเป็นการพลิกโฉมอีกหน้าหนึ่งในประวัติการแสดงผลงานศิลปกรรม แต่ก็ให้มีเหตุอันจำเป็นต้องยุติบทบาทลงก่อนเวลาอันสมควร

กระแสคลื่นของการแสดงผลศิลปกรรมรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างหลากหลายพอที่จะจุดประกายความหวังให้แก่เหล่าศิลปิน เกิดความรู้สึกว่าวิถีทางศิลปกรรมไทยน่าจะยังมีความหวังว่าจะสามารถนำเสนอรูปแบบ แนวความคิดสร้างสรรค์ผลงานสู่สายตาสาธารณชนได้อย่างมีความเชื่อมั่นในอนาคตแห่งตน

บทบาทของศิลปินที่นำเสนอผลงานออกสู่สายตาสาธารณชนย่อมจะเป็นสิ่งชี้แนะแนวทางหรือทิศทางศิลปกรรมของไทย ว่าได้ก้าวเข้าสู่ ความฟูเฟื่อง พอที่จะทำให้ศิลปินได้ลืมตาอ้าปากดำเนินวิถีชีวิตทางศิลปะแท้ ๆ ได้บ้าง มีศิลปินมากมายต่างผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันมานำผลงานออกสู่เวทีการแสดงผลศิลปกรรม บ้างก็ประสบความสำเร็จในเชิงธุรกิจชื่อเสียง และก็มีไม่น้อยที่ค่อย ๆ ถอยห่างเลือนหายไปจากวงการ

คงจะไม่บ่อยครั้งนัก ที่วงการศิลปกรรมของไทยจะได้มีโอกาสสัมผัสกับความแปลกใหม่ ในรูปแบบของผลงานที่มีคุณภาพจากศิลปินไทยที่ต้องผันเปลี่ยนวิถีชีวิตไปสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมยังต่างแดนแล้วมีโอกาสนำผลงานกลับมาแสดงยังบ้านเกิดเมืองนอน ให้ผู้คนได้รับรสสุนทรีย์กันสักครั้งหนึ่ง คือ การแสดงผลงานศิลปกรรมย้อนหลังตั้งแต่ พ.ศ. 2511-2532 ของสมบุญ หอมเทียนทอง ศิลปินไทยที่ไปใช้ชีวิตอยู่ในเมืองมิวนิค เยอรมันตะวันตกเป็นเวลากว่า 16 ปี ได้นำผลงานกลับมาแสดงในเมืองไทยเป็นครั้งแรกที่หอศิลป์แห่งชาติ กรุงเทพฯ หอสมุดแห่งชาติเชียงใหม่ และที่สถาบันวัฒนธรรมเยอรมัน กรุงเทพฯ

ก่อนหน้านี้ก็มีศิลปินไทย ที่มีชื่อเสียงโดดเด่นเช่น กมล ทัศนาญชลี หนึ่งในศิลปินไทยที่ได้ไปสร้างชื่อเสียงจนเป็นที่ยอมรับในผลงานแถบฝั่งแคริฟอร์เนียตะวันตก ซึ่งผลงานเด่น ๆ ของเขาได้เป็นแบบอย่างที่มีอิทธิพลต่อผลงานศิลปินไทยในปัจจุบันเป็นอันมาก เช่นลักษณะของสื่อที่ใช้ในผลงาน จากกระดาษทำเองชุดหนังสือใหญ่เป็นต้น ขวาลิต เสริมปรุงสุข ศิลปินไทยอีกผู้หนึ่งที่ได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะจะเป็นที่ยอมรับของรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ ยกย่องให้เป็นศิลปินของรัฐ ในความอุปถัมภ์ของรัฐบาลมีเงินเดือนสนับสนุนให้ทำงานสร้างสรรค์ศิลปะ ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ในวัยที่จะ

สร้างสรรค์ผลงานออกมาให้สาธารณชนได้สัมผัสในคุณค่าของผลงานอีกเป็นเวลายาวนานก็คงจะเป็นที่คาดหวังกันได้ว่า แบบอย่างที่ศิลปินไทยจากต่างแดนหลายท่านดังกล่าวได้นำเสนอรูปแบบความคิดสร้างสรรค์เฉพาะตน จะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างโลกทัศน์ให้แก่ศิลปินและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในวงการศิลปกรรมของไทยได้มีความหวัง มีความก้าวหน้าพัฒนากว้างไกลกว่าที่เป็นอยู่กระมัง (สมพล ดาวประดับวงษ์. 2540: 17-24)

วิวัฒนาการจิตรกรรมในประเทศไทยจากหลักฐานที่ปรากฏจากการแสดงความคิดเห็นของนักวิชาการและศิลปินนั้นพอสรุปได้ว่า ในการพัฒนาศิลปะในประเทศไทยนั้นได้แบ่งออกเป็นระยะคือระยะแรกศิลปะสมัยใหม่ดั้งเดิม ศิลปะสมัยระยะแรก และศิลปะสมัยใหม่ ซึ่งจะเป็นเรื่องราวของประวัติศาสตร์ที่จารึกไว้ถึงการเปลี่ยนแปลงนับแต่อดีตในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ที่อิทธิพลศิลปะตะวันตกเริ่มเข้ามาแพร่หลาย ขวัญอินโขงเป็นผู้มีบทบาทในการสร้างสรรค์ภาพจิตรกรรมอิทธิพลศิลปะสมัยใหม่จากตะวันตกในสมัยรัชกาลที่ 4 พระยานุศาสตรจิตรกร (จันทร์ จิตรกร) เขียนภาพแบบเหมือนจริงอิทธิพลศิลปะหลักวิชาในสมัยรัชกาลที่ 6 และที่ 7 และช่วงที่ขุนปฏิภาคพิมพ์ลิขิต (เปล่ง ไตรปิ่น) ผู้ที่นำประสบการณ์ศิลปะสมัยจากยุโรปสู่โรงเรียนเพาะช่าง ซึ่งจะเป็นได้ว่ากระแสอิทธิพลศิลปะตะวันตกแพร่หลายเข้าสู่ประเทศไทย สาเหตุหนึ่งก็มาจากที่มีคนไทยไปเรียนศิลปะในต่างประเทศเมื่อกลับมาเมืองไทยก็นำวิชาความรู้ที่เป็นศิลปะแบบตะวันตก มาแพร่หลายให้เป็นที่รู้จักกันในยุคนั้น นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงต่อวงการศิลปะในประเทศไทยที่สำคัญที่ส่งอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะสำหรับคนรุ่นหลัง อีกประการหนึ่งที่เกิดจากศิลปินไทยที่มีโอกาสผันเปลี่ยนวิถีชีวิต ไปสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในต่างประเทศจนเป็นที่ยอมรับ และมีโอกาสได้นำผลงานกลับมาแสดงยังบ้านเกิดเมืองนอนให้คนไทยได้รับรสสุนทรีย์ในการแสดงนิทรรศการหลายๆ ครั้ง ก็ส่งผลต่อแนวความคิดของศิลปินรุ่นหลังๆ ได้ซึมซับแนวคิดและอิทธิพลศิลปะแบบตะวันตกผสมผสานพัฒนาและเปลี่ยนแปลงรูปแบบความคิดสร้างสรรค์เป็นแบบเฉพาะตน ซึ่งศิลปินที่เป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ เช่น สมบูรณ์ หอมเทียนทอง และกมล ทัศนาญชลี ที่ได้รับการยอมรับ การยกย่องจากวงการศิลปะในต่างประเทศ นับเป็นแบบอย่างในการเสริมสร้างโลกทัศน์ให้กับศิลปินไทยรุ่นหลังได้มีความคิดสร้างสรรค์และส่งผลต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะ การตื่นตัวต่อผู้คนในวงการศิลปะทั้งศิลปินและนักวิชาการเป็นอย่างมาก

แนวคิดในการสร้างสรรค์

พฤติกรรมแสดงออกของมนุษย์นั้น นักจิตวิทยาได้พยายามอธิบายสาเหตุด้วยสมมติฐาน แรงจูงใจ อันเป็นองค์ประกอบที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่มีจุดมุ่งหมาย ผลงานศิลปะก็เช่นเดียวกันก็ย่อมมีที่มาของฐานความคิด ทัศนคติ ความรู้สึก อารมณ์ ฯลฯ เป็นแรงจูงใจ เช่นกันสาเหตุของความคิดที่ทำให้เกิดการตัดสินใจและเกิดการลงมือกระทำในที่สุด อารี พันธุ์มณี ได้แบ่งประเภทของการจูงใจตามลักษณะของการแสดงออกทางพฤติกรรมไว้ 2 ประเภทคือ

1. การจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) เป็นสภาวะที่บุคคลต้องการที่กระทำหรือเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างด้วยตัวเองไม่ต้องอาศัยการชักจูงจากสิ่งเร้าภายนอก เช่น ความต้องการการเรียนรู้เพื่อต้องการความรู้ ทำงานเพราะต้องการความสนุกและความชำนาญซึ่งความต้องการและความสนใจพิเศษตลอดจนความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของแต่ละบุคคล จะผลักดันให้บุคคลสร้างพฤติกรรมขึ้นซึ่งได้แก่ ความอยากรู้อยากเห็น ความสนใจ ความรัก ความศรัทธา เป็นต้น

2. การจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) เป็นสภาวะที่บุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอก เช่น สิ่งของหรือเกียรติยศ เงินทอง ปริญญาดiploma ความก้าวหน้า รางวัล คำชมเชย การแข่งขัน การเตือน ทำให้บุคคลมองเห็นเป้าหมายจึงเร้าให้บุคคลเกิดความต้องการ และแสดงพฤติกรรมมุ่งสู่เป้าหมายนั้น (อาร์ พันธ์มณี. 2534: 181)

สิ่งที่เป็นตัวกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมา คือ สิ่งเร้า (Stimulus) เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมตอบสนองของร่างกาย ประเสริฐ ศิลปะรัตน ได้แบ่งสิ่งเร้าออกเป็น สิ่งเร้าภายนอกและสิ่งเร้าภายในซึ่งมีเนื้อหาสรุปได้ ดังนี้

สิ่งเร้าภายนอก (External Stimulus) ได้แก่ สิ่งแวดล้อมภายนอก (Explicit Environment) ซึ่งอยู่นอกตัวจิตรกร อาจเป็นคน สิ่งของ สัตว์ วัตถุ ตลอดจนไปถึงสิ่งซึ่งไม่มีตัวตน เช่น หลักศีลธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีให้สังคมด้วย สิ่งเร้านี้ยังผลให้งานจิตรกรรมที่ปรากฏมักเป็นเรื่องราวของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ หรือเรื่องราวของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมต่างๆ และเป็นเรื่องราวของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ

สิ่งเร้าภายใน (Internal Stimulus) ได้แก่ สิ่งแวดล้อมภายใน (Implicit Environment) คือ การกระทำของอวัยวะต่างๆ ภายในร่างกายของจิตรกรเอง กระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมออกมา และผลงานที่ปรากฏจากการกระตุ้นเร้า มักเป็นเรื่องราวของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับความคิด โดยจิตรกรสามารถจับประเด็นของความรู้สึกนึกคิดได้ แล้วถ่ายทอดบันทึกแสดงออกมาด้วยการอาศัยทักษะความชำนาญในด้านเทคนิควิธีการใช้ และเครื่องมือเป็นส่วนประกอบ (ประเสริฐ ศิลปะรัตน.2528: 16-21)

สมพร บุญรอด ได้แสดงทรรศนะในเรื่องที่มาของแนวความคิดในการสร้างสรรค์ศิลปะความว่าส่วนที่มาของความคิด ความบังเอิญหรือการแสดงออกทางศิลปะนั้น ศิลปินย่อมจะต้องมีเหตุผลในการสร้างสรรค์ที่เฉพาะตน ในงานศิลปะของศิลปินแต่ละคน การแสดงออกอาจมีแนวใกล้เคียงหรือแตกต่างกันไปหลายลักษณะ หากการแสดงความคิดในงานศิลปะที่มีได้มีที่มาหรือมีการสืบเนื่องมาจากเหตุผลใดเช่นนั้น การแสดงออกในงานศิลปะนั้นๆ ย่อมไม่มีความกระจ่างพอ และคุณค่าในงานอาจปรากฏให้เห็นได้น้อยมาก

ที่มาของความคิดในการสร้างสรรค์ศิลปะเป็นสิ่งที่ทั้งศิลปินและผู้ดูควรให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ที่มาของความคิดของศิลปินอาจจำแนกได้เป็นลักษณะใหญ่ๆ 2 ลักษณะ คือ ประเภทแรกนั้น เป็นความคิดที่เกิดจากความรู้สึกภายในของศิลปินเอง ความรู้สึกดังกล่าวนี้ เป็นสืบเนื่องมาจากอารมณ์หรือจิตใจของศิลปิน ที่ได้มาจากประสบการณ์ในชีวิตจริงซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดแรงกระตุ้นพลังผลักดัน หรือสร้างความบังเอิญให้ศิลปินแสดงออกในรูปของผลงานศิลปะที่มาจาก

ความรู้สึกภายใน หรือโลกภายในของศิลปินนั้นได้จากประสบการณ์ชีวิต จากความฝันที่รวมทั้งการฝันกลางวัน และการนอนหลับฝันเป็นเรื่องราว ตากดินคนการ จากความทรงจำในอดีต และจากความปรารถนาในสิ่งต่างๆ รวมทั้งความเกียติ ความไม่สมหวังและความสิ้นหวัง

ที่มาของความคิดในการสร้างสรรค์ของศิลปินอีกประเภทหนึ่งนั้น เป็นความคิดอันเกิดจากการประมวลประสบการณ์ต่างๆ จากโลกภายนอก คือ ความคิดและความรู้สึกที่ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม 2 ชนิด คือ อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ซึ่งได้แก่ สภาพภูมิประเทศ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ และสภาพภูมิอากาศใน ฤดูกาลต่างๆ กัน นอกจากนี้อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางสังคมยังเป็นอิทธิพลสำคัญที่ยังคงกระทบถึงการสร้างสรรค์ศิลปะของศิลปิน คือ อิทธิพลของความเชื่อ ศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ภาวะทางเศรษฐกิจและการเมือง อิทธิพลของค่านิยม การศึกษา รวมทั้งอิทธิพลทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ด้วย (สมพร บุญรอด.2541: 23)

สุชาติ เถาทอง ได้กล่าวถึงเหตุผลที่มนุษย์สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ซึ่งอธิบายไว้ 2 ประการ คือ มีพื้นฐานมาจากความสวยงามของสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ เหตุผลที่สอง คือ มีผลมาจากความปรารถนาของศิลปินที่จะถ่ายทอดโลกภายในที่ศิลปินรู้ให้ปรากฏออกมาซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ประการแรก มีพื้นฐานมาจากความสวยงามของสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ เป็นเงื่อนไขหนึ่ง ที่สร้างความรื่นรมย์ ความสนใจ และความประทับใจให้เกิดขึ้นกับมนุษย์ ความรู้สึกเหล่านี้ย่อมตราตรึงอยู่ในใจเท่าที่มนุษย์เก็บไว้ในความทรงจำได้มากน้อยเพียงใด แต่ศิลปินเขาย่อมมีธรรมชาติของอารมณ์และความรู้สึกภายใน ที่ต้องการถ่ายทอดและแสดงออกเกี่ยวกับการรับรู้ที่ตัวเขาเองมีต่อธรรมชาติให้ปรากฏต่อสายตาผู้อื่นด้วย โดยผ่านสื่อกลางชนิดต่างๆ เป็นผลงานที่ศิลปินที่มีสาเหตุแห่งศิลปะอยู่ 2 สาเหตุ และเฉพาะจาก 2 สาเหตุนี้เท่านั้นที่ทำให้งานศิลปะเกิดขึ้นในโลก สาเหตุแรกคือ สิ่งเราจากวัตถุภายนอก อีกสาเหตุหนึ่งคือ บุคลิกภาพของศิลปิน จิตรกรรมจึงเป็นเครื่องมือของศิลปินที่จะถ่ายทอดประสบการณ์ดังกล่าวให้ปรากฏเป็นผลงานทางศิลปะทั้งรูปธรรมและนามธรรม โดยอาศัยรูปแบบและวิธีการทางจิตรกรรมทำให้ปรากฏขึ้น

ประการที่สอง มีผลมาจากความปรารถนาของศิลปินที่จะถ่ายทอดโลกภายในที่เขามีความรู้สึกและเข้าใจออกมาให้ปรากฏ เพื่อสร้างความซาบซึ้ง ความประทับใจ และความยินดีต่อผู้ชม การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมในประการนี้ส่วนใหญ่ รูปแบบเป็นการสื่อความหมายทางความคิด การแสดงออก และเทคนิคเป็นสำคัญ โดยแสดงคุณค่าของ ภาษาทางศิลปะ โดยเฉพาะ เช่น เส้น สี รูปร่าง ผิว เป็นต้น (สุชาติ เถาทอง. 2536: 51-52)

อารี สุทธิพันธุ์ (2535: 150) กล่าวถึง มูลเหตุที่ทำให้มนุษย์สร้างสรรค์งานศิลปะขึ้นเพราะเหตุผล ต่อไปนี้

1. เพราะความอยากเห็นของมนุษย์
2. เพราะความต้องการแสวงหารูปแบบของการบันทึกอันเหมาะสม
3. เพราะมนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ไม่นิยมดำเนินชีวิตตามแบบเดิมๆ ที่เคยเป็นมา

4. เพราะมนุษย์เป็นสัตว์โลกที่มีอารมณ์ มีการรับรู้ และต้องการถ่ายทอดการรับรู้ นั้น บางทีเพื่อคลายความเครียดทางอารมณ์ บางทีเพื่อสนองความเบิกบานยินดี

5. เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม จึงมีความต้องการที่จะเผื่อแผ่แบ่งปันทั้งในความคิด และกำลังกายเพื่อความเจริญงอกงามของพฤติกรรมต่างๆ ในสังคมนั้นๆ

6. เพราะมนุษย์ต้องการปรับปรุงผลงานของตน แบะมีความสุขที่ได้เห็นความสำเร็จจากการกิจกรรมที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น

7. เพราะมนุษย์ต้องการการยอมรับนับถือของสังคม

แนวคิดและมูลเหตุจูงใจให้มนุษย์สร้างสรรค์งานศิลปะนั้นสรุปได้ 2 ประเด็น คือ

1. มูลเหตุจูงใจภายใน เป็นเหตุที่ทำให้ศิลปินต้องการแสดงออกโดยไม่ต้องอาศัยการชักจูงจากสิ่งเร้าภายนอก

2. มูลเหตุจูงใจภายนอก เป็นสิ่งที่กระตุ้นศิลปินสู่การแสดงออก และแสดงออกพฤติกรรมในการสร้างงานศิลปะและมูลเหตุทั้งสองนี้อาจเรียกว่า สิ่งเร้า (Stimulus) นั้นเอง

กระบวนการสร้างสรรค์

วิรุณ ตั้งเจริญ ได้กล่าวถึงการสร้างสรรค์ศิลปะของศิลปินนั้น มิได้เป็นการสร้างสรรค์จากสุญญากาศ นอกจากสภาวะปัจเจกภาพของศิลปินแต่ละคนแล้ว ปัจจัยซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญอีกหลายปัจจัย ได้ส่งผลกระทบต่อการทำงานของศิลปิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปินสมัยใหม่ ซึ่งปัจจัยเหล่านั้นได้กลายเป็นตัวกระตุ้นและผสมผสานกับสภาวะปัจเจกภาพก่อให้เกิดผลงานศิลปะสมัยใหม่อันหลากหลาย ที่ท้าทายความคิดและการชื่นชม ปัจจัยกระทบเหล่านั้น คือ

1. ปัจจัยทางด้านการเมือง สังคม สิ่งแวดล้อม (Politics, Social, and Environment)
2. ปัจจัยทางด้านปัญญาและความคิด (Intellect and Thinking)
3. ปัจจัยทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology)
4. ปัจจัยทางด้านประสบการณ์ (Experiences)
5. ปัจจัยทางด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)

ในการดูดซับหรือรับรู้ปัจจัยกระทบเหล่านี้ อัตราส่วนในการตอบรับ ผสมผสาน และแสดงออกย่อมแตกต่างกันออกไปตามปัจเจกภาพ แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจัยทั้งหมดนั้นก็กระทบกับศิลปินปัจจุบันอย่างปฏิเสธไม่ได้ ซึ่งมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านการเมือง สังคม สิ่งแวดล้อม

การเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่พิจารณาได้ทั้งในเชิงรูปธรรมและนามธรรม ผู้คนและศิลปินในสังคมปัจจุบันดำรงชีวิตในลักษณะปฏิสัมพันธ์สูงทั้งปฏิกิริยาและสัมพันธ์ต่อสภาพการเมือง สังคม สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมประชาธิปไตยได้ผลักดันและหล่อหลอมให้ผู้คน (รวมทั้งศิลปิน) เป็นเช่นนั้น ผู้คนและศิลปินเป็นทั้งผู้รับกระแส สร้างกระแส และวิพากษ์วิจารณ์กระแสการเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน

ศิลปินสมัยใหม่มีอิสรภาพและเสรีภาพอย่างยิ่งในการสร้างสรรค์ศิลปะ เขาอาจจะเป็นผู้รับรู้และผู้วิพากษ์วิจารณ์การเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อม (การเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นสภาวะครอบงำการดำรงชีวิตของผู้คนและศิลปิน) ศิลปินจะใช้ความถนัดของเขาแสดงออกหรือสะท้อนออกซึ่งการรับรู้หรือการวิพากษ์วิจารณ์นั้น ตามอัตราความเข้มข้นในสำนึกของศิลปินแต่ละคนคอนสเทเบิล อาจจะสะท้อนธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่ผันแปรบีบความรู้สึก หรือเตือนการเริ่มต้นของพอลลูชันในอังกฤษคริสต์ศตวรรษที่ 19 คอลลิจ อาจสะท้อนภาพการกดขี่ทางชนชั้นและการตายของคนยากจนในเยอรมนี

2. ปัจจัยทางด้านปัญญาและความคิด

สังคมใดสังคมหนึ่งย่อมมีกระแสธารปัญญาความคิดของสังคมนั้น ไหลผ่านไปตามกาลเวลามีกระแสอิทธิพลและมีการเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานกระแสหลักนั้น ผู้คนและศิลปินในสังคมใดสังคมหนึ่งย่อมได้รับกระแสปัญญาความคิดอันเป็นนามธรรมหล่อหลอมไว้ในความรู้สึกนึกคิด แบะความรู้สึกนึกคิดก็คือ จุดเริ่มต้นของจินตนาการในสังคมนั้นๆ กระแสปัญญาความคิดหลอมรวมมาจากผู้นำสังคมทั้งทางโลกและทางธรรม นักปรัชญา นักคิด ครูอาจารย์ นักวิชาการ ตลอดจนกระแสปัญญาความคิดของประชาชนทั้งหลาย กระแสปัญญาความคิดแทรกซึมอยู่ในสำนึกของผู้คนและศิลปินอย่างแยกออกได้ยากยิ่งเมื่อกระแสปัญญาความคิดเปลี่ยนไป (บนพื้นฐานกระแสหลัก) ผลกระทบต่อผู้คน (รวมทั้งศิลปิน) ก็พลอยเปลี่ยนแปลงไปด้วย

ภูมิปัญญาแบบชาวบ้านของไทยในสังคมเกษตรกรรมหล่อหลอมและผลักดันให้ชาวบ้านไทยสร้างสรรค์ศิลปะพื้นบ้านเฉพาะลักษณะของไทยเฉพาะท้องถิ่น กระแสปัญญาความคิดของนักปรัชญาในสังคมกรีกโบราณ เข้มข้นเด่นชัด ศิลปินกรีกก็สร้างสรรค์ศิลปะที่สะท้อนภาวะจริงแท้เหนือธรรมชาติขึ้นแม้ปัญญาความคิดจะมีใช้ปรากฏการณ์ในเชิงประจักษ์แต่ถ้าเราพิจารณาพิเคราะห์ศิลปวัตถุอันเป็นผลิตผลของศิลปิน เราก็ย่อมสืบค้นเงื้อมเค้าภูมิปัญญาของสังคมหรือสังคมแต่ละช่วงเวลาได้

3. ปัจจัยทางด้านวิทยาศาสตร์และประยุกต์วิทยา

การคิดและค้นคว้าอย่างเป็นระบบคือ การเริ่มต้นการค้นคว้าในทางวิทยาศาสตร์ สังคมตะวันตกอาจจะเป็นเป้าหมายสำคัญในการเริ่มต้นทางวิทยาศาสตร์และประยุกต์วิทยาแต่เมื่อถึงวันนี้วิทยาศาสตร์วิทยาศาสตร์และประยุกต์วิทยาได้กลายสภาพเป็นสากลไปแล้วและดูเหมือนว่าการดำรงชีวิตในปัจจุบันกลมกลืนอยู่กับโลกวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แม้สังคมเกษตรกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก็เอื้อมเข้าไปเกี่ยวพันเป็นอย่างมาก และก็เช่นกัน วิทยาศาสตร์และประยุกต์วิทยาก็คงกระทบต่อผู้คนและศิลปินทั้งรูปธรรมและนามธรรม “การคิดในเชิงวิทยาศาสตร์” หรือ “การคิดในเชิงตรรกะ” คือ กระแสนามธรรมชนิดหนึ่งซึ่งวิทยาศาสตร์ส่งผลมาถึง มิโร อาจจะเขียนภาพด้วยรูปทรงชีวรูป (Biomorphic forms) อันเป็นผลมาจากเซลล์ต่างๆ ที่มองเห็นได้ในกล้องจุลทรรศน์ ศิลปินโคเนติกอาจสร้างสรรค์ศิลปะด้วยเครื่องจักรกลหรือคอมพิวเตอร์ ศักดิ์ ดาราพงษ์ อาจจะเขียนภาพโมนาลิซ่าอ้อมอาวุธสงครามเป็นกอง เพื่อเตรียมไว้ล้างเผ่าพันธุ์

4. ปัจจัยทางด้านประสบการณ์

“ประสบการณ์” อาจจะเป็นคำที่กินความหมายกว้างมากแต่ “ประสบการณ์” ในที่นี้คงพิจารณาถึงการรับรู้ (Perception) ที่มีผลต่อการรู้คิด (Cognition) และอาจก้าวเลยไปถึงจิตสำนึก (Subconscious) ตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ “ประสบการณ์” นอกจากเป็นตัวบอกความแตกต่างของผู้คนและศิลปินยังเป็นปัจจัยหนึ่งในการกระตุ้นผู้คนและศิลปินให้แตกต่างกันอีกด้วยด้วยประสบการณ์ที่ต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นในเชิงปริมาณหรือคุณภาพย่อมผลักดันสภาพการรู้คิด กระบวนการคิด และสำนึกที่ต่างต่างกัน ประสบการณ์ในชีวิตสภาพแวดล้อม รสนิยม อุดมการณ์ ฯลฯ ที่ต่างต่างกัน สร้างปัจจัยให้แตกต่างกันเอากการที่เดียว ศิลปินก็เช่นกัน รสนิยมในการแสดงออก การเลือกอิสระ การใช้สี การสะท้อนอุดมการณ์ การสะท้อนสภาพสังคม ฯลฯ ล้วนสะท้อนประสบการณ์ การรับรู้ และสภาพการรู้ของศิลปินแต่ละคนอย่างมากทีเดียวและนั่นคือ จุดยืนหรืออุดมการณ์ของแต่ละปัจเจกนั่นเอง

5. ปัจจัยทางด้านวัสดุอุปกรณ์

วัสดุอย่างใดอย่างหนึ่งย่อมมีคุณสมบัติเฉพาะในตัวของมันเอง และการมีคุณสมบัติเฉพาะนั้นย่อมเป็นมูลเหตุอันสำคัญที่จะก่อให้เกิดคุณประโยชน์และรูปลักษณะเฉพาะตัวอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น นอกจากนั้นวัสดุอย่างใดอย่างหนึ่งยังมีความสัมพันธ์กับอุปกรณ์ที่ใช้สร้างวัสดุให้เกิดรูปลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นด้วยการแปรเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ หรือการคิดค้นวัสดุอุปกรณ์อย่างใดอย่างหนึ่งใหม่ขึ้นใช้ย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางรูปลักษณะด้วยเช่นกัน ยิ่งในสังคมปัจจุบันที่วิทยาศาสตร์และประยุกต์วิทยาทำให้เกิดการเลือกใช้วัสดุอย่างใหม่ที่หลากหลายขึ้นแนวโน้มผลิตผลต่าง ๆ ย่อมแปลกและหลากหลายขึ้นเป็นเงาตามตัว

เมื่อประมาณ 1410 (พ.ศ. 1953) แจน แวน อีค ศิลปินแฟลมิช ประสบความสำเร็จในการใช้สำนัมนระบายภาพ รูปแบบอย่างใหม่ กลวิธีอย่างใหม่ และความอย่างใหม่ก็เกิดขึ้น เมื่อปีคาสโซ่ สร้างสรรค์ภาพผลงานศิลปะด้วยเศษวัสดุในปี 1912 (พ.ศ. 2455) รูปแบบอย่างใหม่ กลวิธีอย่างใหม่ และความงามอย่างใหม่ก็เกิดขึ้น เมื่อเทคโนโลยีทางดนตรีก้าวไปสู่การสังเคราะห์เสียงด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ดนตรีสมัยใหม่อันซับซ้อนก็เร้าใจวัยรุ่นอยู่ในปัจจุบันนี้ การเลือกสรรวัสดุอุปกรณ์ซึ่งมีอยู่มากมายจึงท้าทายศิลปินสมัยใหม่มิใช่น้อย เพราะการเลือกวัสดุอุปกรณ์อย่างใดอย่างหนึ่งย่อมหมายถึงการเลือกสรรปัจจัยตัวแปรในการสร้างสรรค์ศิลปกรรมด้วยเช่นกัน

จากปัจจัยอันเป็นผลกระทบต่อการสร้างสรรค์ศิลปะของศิลปินในปัจจุบัน ได้ก่อให้เกิดรูปแบบเนื้อหา และกลวิธีอันหลากหลาย มิใช่ขอบเขตอันจำกัดในอดีต “จิตใจอันพร้อมด้วยเสรีภาพ ย่อมยอมรับเสรีภาพนั้น” (วิรุณ ตั้งเจริญ.2536: 36-40)

จากปัจจัยที่กระทบต่อการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินดังกล่าวข้างต้นนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปินสมัยใหม่ ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าผลกระทบเหล่านั้นมีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินที่ส่งผลให้มีความหลากหลายมากขึ้น ทั้งปัจจัยทางด้านการเมือง สังคม สิ่งแวดล้อมที่ศิลปินแสดงออกหรือสะท้อนในการรับรู้ในประสบการณ์จึงแต่ละบุคคลโดยแสดงออกตามจิตสำนึกตามความถนัดในลักษณะผลงานที่ต่างต่างกัน หลากหลายรูปแบบตามแต่ปัจจัยทางด้านปัญญาและ

ความคิดของศิลปินในแต่ละยุคแต่ละช่วงเวลาตามกระแสสังคม ที่จะส่งผลให้ศิลปินสร้างผลงานให้ปรากฏตามปัญญาและความคิดที่แปรเปลี่ยนไปตามช่วงเวลานั้นๆ ปัจจัยทางด้านวิทยาศาสตร์และประวัติศาสตร์วิทยาทำให้ศิลปินคิดและค้นคว้าอย่างเป็นระบบรวมทั้งประสบการณ์ของศิลปินแต่ละคนที่แตกต่างกันย่อมเกิดระสับระสอยในการแสดงออก การใช้สี การสะท้อนอุดมการณ์ การสะท้อนสภาพสังคมที่แตกต่างกัน ล้วนสะท้อนประสบการณ์ การรับรู้ และจุดยืนหรืออุดมการณ์ ของแต่ละปัจเจกนั่นเอง ส่วนปัจจัยทางด้านวัสดุอุปกรณ์ก็มีผลกระทบต่อการสร้างสรรคผลงานของศิลปินเพราะคุณสมบัติเฉพาะของวัสดุอุปกรณ์แต่ละชนิด แต่ละประเภทย่อมแตกต่างกันไป คุณสมบัติเฉพาะตัวของวัสดุแต่ละชนิดยังมีความสัมพันธ์กับอุปกรณ์ที่ใช้สร้างวัสดุให้เกิดรูปลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง โทนการเปลี่ยนแปลงวัสดุอุปกรณ์ให้เกิดความหลากหลายขึ้น แนวโน้มการสร้างผลงานต่างก็จะแปลกและหลากหลายจนเกิดรูปแบบใหม่ กลวิธีใหม่และความงามใหม่ก็เกิดขึ้น ฉะนั้นการเลือกวัสดุอุปกรณ์อย่างใดอย่างหนึ่งย่อมหมายถึงการเลือกสรรปัจจัยตัวแปรในการสร้างสรรค์ศิลปกรรมด้วยเช่นกัน

กระบวนแบบศิลปะ (Art style)

กระบวนแบบศิลปะ (Art style) คือปรากฏการณ์ในผลงานศิลปะที่เกิดขึ้นจากสภาพรวมของเนื้อหาศิลปะ รูปแบบศิลปะและกลวิธีศิลปะในผลงานจิตรกรรมซึ่งได้แก่

1. เนื้อหาศิลปะ
2. รูปแบบศิลปะ
3. กลวิธีศิลปะ

เนื้อหาศิลปะ (Art Content)

อารี สุทธิพันธุ์ (2530: 20-22) ได้กล่าวถึงกระบวนแบบศิลปะด้านเนื้อหาศิลปะที่เกี่ยวข้องเรื่องราวและเนื้อหาสาระที่ต้องการถ่ายทอดรูปแบบ (Subject Matter / Content) ซึ่งหมายถึงเรื่องราวที่คนไม่เคยเห็นในโลกความเป็นจริง ซึ่ง อารี สุทธิพันธุ์ ได้จัดเรื่องราวไว้เป็น 4 หมวดหมู่พอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. เรื่องราวที่เกี่ยวกับมนุษย์และความเชื่อในเรื่องศาสนา จากผลงานศิลปะบนผนังถ้าจะเห็นว่าเรื่องการปาฐ์เป็นส่วนมาก ทั้งนี้เพราะเกี่ยวข้องกับดำเนินชีวิตของมนุษย์สมัยนั้นต่อมาเมื่อมนุษย์รู้จักเพาะปลูก รู้จักแบ่งงานกันทำ กลายเป็นระบบสังคม เรื่องราวก็มักจะปรากฏเกี่ยวกับความเชื่อในศาสนา ทั้งนี้เพื่อว่าคนในสังคมจะได้มีหลักยึดมั่นอันเดียวกัน มีความเห็นเกี่ยวกับอำนาจลี้ลับนอกเหนือมนุษย์เหมือนๆ กัน รูปแบบของพระเจ้าและประวัติทางด้านอภินิหาร ได้รับการถ่ายทอดบนผนังและตามบริเวณสถาปัตยกรรมที่สำคัญๆ ของสังคม ลักษณะของรูปแบบตามเรื่องราวดังกล่าวนี้มักจะมีลักษณะเหมือนจริง โดยเพิ่มเติมจินตนาการของศิลปินเข้าไปด้วย ในที่สุดก็จะมีลักษณะเหมือนจริง และตกแต่งประดับประดา มาก ซึ่งจะรวมถึงการเลือกคุณค่าของวัสดุที่มีค่ามากที่สุด ทนทานมากที่สุดเพื่อถ่ายทอดรูปแบบพระเจ้าที่เคารพมากที่สุด

2. เรื่องราวที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั้งที่ธรรมชาติสร้างและมนุษย์สร้าง เรื่องราวดังกล่าวนี้ปรากฏให้เห็นควบคู่กับเรื่องราวที่เกี่ยวกับมนุษย์ ได้แก่ พวกธรรมชาติ ภาพทิวทัศน์ ภาพสิ่งก่อสร้าง อาคาร โบสถ์วิหาร เรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนี้ได้แนวคิดจากนักปรัชญาของกรีกโบราณ ซึ่งมีความเชื่อว่า มนุษย์เป็นศูนย์กลางของจักรวาลและมนุษย์เป็นเสมือนเครื่องวัดของสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นศิลปินจึงหันมาสนใจความเป็นอยู่ของมนุษย์มากกว่าสนใจในอำนาจที่นอกเหนือมนุษย์ รูปแบบที่ปรากฏตามเรื่องราวนี้จึงมีลักษณะเหมือนจริง โดยใช้คนจริง เป็นแบบมากที่สุดและพยายามแสดงท่าทางให้เหมือนคนจริง ๆ ส่วนเนื้อหาสาระนั้นก็เพื่อเตือนให้มนุษย์ตระหนักถึงในความสำคัญของมนุษย์เอง ซึ่งอาจจะแสดงให้เห็นทั้งทางด้านความงามและทางด้านความทารุณโหดร้ายการกดขี่ระหว่างมนุษย์

3. เรื่องราวที่เกี่ยวกับมนุษย์และความสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคม เรื่องราวดังกล่าวนี้ได้แก่ เรื่องความรัก เรื่องความสัมพันธ์ของครอบครัว เรื่องความเห็นอกเห็นใจกันในสังคมที่แตกต่างระหว่างชน เรื่องราวตามแนวนี้อาจแสดงออกในรูปของการส่งเสริมให้ผู้ดูตระหนักในความสำคัญของการอยู่ร่วมกัน การพึ่งพาอาศัยกัน หรืออาจแสดงออกในทางตรงกันข้าม โดยหวังผลในทางดี ความเชื่อที่เป็นพื้นฐานสำหรับเรื่องราวเกี่ยวกับมนุษย์ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับพลังงานในตัวมนุษย์ สิทธิเสรีภาพของมนุษย์ในระบบประชาธิปไตย โดยเชื่อว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน ซึ่งความเชื่อดังกล่าวนี้ในบางสมัยถูกละเลยไปมาก เช่น ความเชื่อในความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรี เป็นต้น ลักษณะรูปแบบตามเรื่องราวนี้ส่วนใหญ่ก็จะมีลักษณะเหมือนจริงด้วยการใช้แสงและเงาตามตาเห็น หรือดัดแปลงตามที่ศิลปินเห็นว่าเหมาะสม และการใช้รูปและพื้นผิวนั้นอย่างกลมกลืนดังได้กล่าวไว้แล้ว

4. เรื่องราวที่เกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์ เรื่องราวตามแนวนี้เป็นเรื่องราวที่พัฒนาขึ้นหลังจากสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง และได้เจริญก้าวหน้ามาจนถึงปัจจุบัน จุดเริ่มแรกดูเหมือนว่าเกิดขึ้นหลังจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมเป็นต้นมา ดังได้กล่าวแล้วว่ารูปแบบศิลปกรรมของสมัยไดย่อมสะท้อนสภาพความเป็นไปของสังคมและความเจริญในสมัยนั้น เรื่องราวที่ศิลปินเลือกนำมาถ่ายทอดในช่วงหลังจึงเป็นรูปเครื่องจักรกล การแสดงเกี่ยวกับความเร็วและการแสดงเกี่ยวกับการคาดฝันข้างหน้าในอวกาศหรือการผจญภัยทางความคิดด้านต่าง ๆ สำหรับเรื่องราวที่เกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีดังกล่าวมาความเชื่อเป็นแนวคิดอันสำคัญก็คือ หากสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นต่อไปอะไรจะเกิดขึ้น และสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นมนุษย์สามารถควบคุมได้มากน้อยเพียงใด หากควบคุมไม่ได้ก็จะเกิดมลภาวะ และหวนกลับมาสร้างปัญหาให้กับมนุษย์เอง

วิรุณ ตั้งเจริญ (2527: 89-107) ได้แบ่งเนื้อหาทางศิลปะไว้ 2 ประเด็น คือ เนื้อหาส่วนตัว และเนื้อหาเพื่อสังคม ซึ่งมีเนื้อหาพอสรุปได้ดังนี้

1. เนื้อหาส่วนตัว เป็นเนื้อหาที่เริ่มต้นจากชีวิตเลือดเนื้อส่วนตัว ความรัก ความพอใจส่วนตัว แบ่งออกเป็น

1.1 การแสดงออกทางด้านจิตวิทยา

1.2 ความรัก เพศ และชีวิตครอบครัว

1.3 ความตายและอารมณ์ที่น่าหวาดกลัว

1.4 ความศรัทธาส่วนตัว

1.5 การแสดงออกทางด้านความประณีตงดงาม

2. เนื้อหาเพื่อสังคม มนุษย์ผู้สร้างผลงานศิลปกรรมนำไปเปิดเผยในสังคม ก็น่าจะเป็นสมบัติของสังคมด้วย แบ่งออกเป็น

2.1 การเมืองและลัทธิความเชื่อ

2.2 บรรยายสังคม

2.3 ถากถางสังคม

รูปแบบศิลปะ (Art Form)

รูปแบบศิลปะ คือ ปรากฏการณ์อันเกิดจากการผสมผสานรวมตัวกันของส่วนประกอบศิลปะ โดยมีแนวคิดรูปแบบต่างๆ กัน สำหรับในงานวิจัยนี้หมายถึงลักษณะรูปแบบการวาดเขียนที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวของ เส้น สี รูปร่าง บริเวณว่าง ขนาด สัดส่วน น้ำหนัก และลักษณะผิว เป็นต้น

วิรุณ ตั้งเจริญ (2527: 96-107) ได้จำแนกรูปแบบทางศิลปะ ออกเป็น 4 รูปแบบ คือ 1. รูปแบบที่แสดงวัตถุอย่างชัดเจน 2. รูปแบบที่แสดงความเป็นระเบียบแบบแผน 3. รูปแบบที่แสดงอารมณ์ 4. รูปแบบแสดงความลึกลึกลับอัศจรรย์ ซึ่งมีรายละเอียดพอสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบที่แสดงวัตถุอย่างชัดเจน (Objective Accuracy) เป็นรูปแบบที่ผู้สร้างพยายามเลียนแบบวัตถุสิ่งแวดลอม ทั้งสิ่งแวดลอมที่เป็นธรรมชาติและสิ่งแวดลอมที่มนุษย์สร้างขึ้นเอง ซึ่งการเลียนแบบนั้น เน้นความถูกต้องชัดเจนตามที่ตามองเห็นได้ เป็นการแสดงความประณีตในการบันทึกภาพ ผู้สร้างอาจจะมีสภาพคล้ายกับกล้องถ่ายรูป แต่ถึงจะมีลักษณะการเลียนแบบอย่างไรก็ตามภาพที่ปรากฏขึ้นก็ย่อมแตกต่างไปจากภาพถ่าย เพราะกล้องถ่ายรูปย่อมบันทึกภาพไว้ตามคุณภาพของกลไก เลนส์ และฟิล์ม แต่สำหรับคนเรานอกจากฝีมือในการสร้างภาพเลียนแบบแล้ว แต่ละคนยังมีการสังเกตในส่วนรายละเอียดย่อยต่างกันและที่สำคัญ คือ มีอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดเฉพาะตัวของแต่ละคนอีกด้วย ถึงจะเป็นการสร้างภาพในลักษณะใดก็ตาม เราจะผสมผสานอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดส่วนตัวไว้ด้วยเสมอ

2. รูปแบบที่แสดงความเป็นระเบียบแบบแผน (Dormal Order) ในรูปแบบนี้นับเป็นลักษณะที่พัฒนาสืบต่อมาจากรูปแบบของกรีกโบราณ ที่ยึดถือแบบแผนสัดส่วนและทำเฉพาะที่ยอมรับกันว่างาม มีลักษณะความสมดุล ความประสานกลมกลืน และความงดงามอย่างประณีตเป็นแบบฉบับ ด้วยกรีกเชื่อว่าความงามนั้นจะต้องมีมาตรฐานสูงสุดในตัวของมันเอง ศิลปะต้องเดินทางไปหาความงามสูงสุดนั้น ไม่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ของมนุษย์ เป็นแบบแผนตามมาตรฐานที่วางที่เฉพาะ เน้นความประณีตเรียบร้อย เป็นการแสดงความงดงามมากกว่าอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อวัตถุหรือสภาพแวดล้อมใดๆ นอกจากนี้รูปแบบที่แสดงความเป็นระเบียบแบบแผนนี้ อาจจะเป็นรูปแบบจากธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รูปทรงเรขาคณิตหรือรูปทรงเรขาคณิตก็ได้

3. รูปแบบที่แสดงอารมณ์ (Emotion) เมื่อศิลปินมีความคิดว่า มนุษย์มิได้มีเหตุผลแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่มนุษย์ย่อมมีอารมณ์ด้วย และอารมณ์ย่อมเป็นพลังผลักดันให้เกิดการทำงานและสร้างสรรค์ อารมณ์จึงเป็นคุณค่าอย่างหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ศิลปะทุกสาขารวมทั้งภาพวาดก็ย่อมรับคุณค่าทางด้านอารมณ์ด้วย ภาพที่แสดงอารมณ์ย่อมสร้างอารมณ์สะท้อนใจต่อผู้ชื่นชมได้สูงและฉับพลันทันใด อารมณ์ต่างๆ เช่น อารมณ์ที่เคลิบเคลิ้มหลงใหล อารมณ์ที่แสดงความรัก ความสิ้นหวัง หรืออารมณ์ที่สนุกสนานรื่นรมย์ เป็นต้น

รูปแบบที่แสดงอารมณ์นี้ นอกจากลักษณะที่บิตเบือนรูปทรงแล้ว ยังเกี่ยวกับองค์ประกอบสีพื้นผิวและเทคนิคของการวาดเขียนแต่ละลักษณะอีกด้วย

4. รูปแบบที่แสดงความคิดลึกลับอัศจรรย์ (Fantasy) ในรูปแบบที่แสดงความคิดลึกลับ อัศจรรย์นี้หมายถึงภาพวาดซึ่งพยายามจะแสดงความรู้สึกประหลาด ๆ ให้ปรากฏขึ้นบนพื้นภาพเป็นภาพที่อาจจะให้ความรู้สึกคล้ายกับความฝัน โลกที่น่าหวาดกลัว สภาพที่ดูเร้นลับ ฯลฯ ความรู้สึกอัศจรรย์นี้อาจจะเป็นผลมาจากรูปทรง องค์ประกอบ สี บรรยากาศ และส่วนประกอบอื่นๆ บนพื้นภาพรูปแบบที่แสดงความคิดลึกลับอัศจรรย์ เช่น รูปแบบที่เป็นเรื่องราวอภินิหาร ภาพหลอน ความฝัน โลกในจินตนาการ เป็นต้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” โดยนำเสนอข้อมูลการวิจัยแบบพรรณาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาสถานภาพการดำเนินชีวิตของศิลปิน
2. ศึกษาแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของศิลปิน
3. ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของศิลปิน
4. ศึกษาบทบาทของศิลปินด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านศิลปะต่อสังคม และชั้นเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การวิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูล

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านสถานภาพการดำเนินชีวิตของศิลปิน

การวิจัยเรื่อง วิเคราะห์องค์ความรู้กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” มีขอบเขตสถานภาพดังนี้คือ รวบรวมข้อมูลของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” จากอดีตมาจนถึงปัจจุบันจากเอกสาร ตำรา สื่อบัตร พร้อมคำกล่าวถึงของผู้ชำนาญการและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน

ศึกษาแนวคิดที่ได้จากการสัมภาษณ์พูดคุย พร้อมจากเอกสารการสัมภาษณ์จากบุคคลอื่น ประกอบการดำเนินงาน

ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน

ศึกษากระบวนการจากการสัมภาษณ์พูดคุย เล่าถึงวิธีการสร้างผลงานจากผลกระทบต่อเหตุการณ์ต่างๆ

ศึกษาบทบาทของศิลปินด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านศิลปะต่อสังคม และชั้นเรียน

ศึกษาบทบาทด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้จากการสัมภาษณ์พูดคุย เล่าถึงบทบาทหน้าที่การเป็นครูผู้ให้ความรู้ทั้งใน และนอกสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิด ศิลปะสมัยใหม่ ศิลปะหลังสมัยใหม่ ภาพถ่ายผลงานจิตรกรรมผลงานจริง ของศิลปินพร้อมบันทึกรายละเอียดในข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด กลวิธีศิลปะของศิลปินในการสร้างสรรค์ผลงาน
2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิด และกลวิธีศิลปะ
3. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลประวัติ และแนวคิดจากศิลปิน “กลุ่มตะวัน”

เกณฑ์การวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้จากการสรุปแนวความคิดของกลุ่มนักวิชาการประกอบด้วยเกณฑ์การวิเคราะห์ 3 เกณฑ์

เกณฑ์ที่ 1 แนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน

เกณฑ์ที่ 2 กลวิธีศิลปะของศิลปิน

เกณฑ์ที่ 3 บทบาทของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” ด้านการถ่ายทอดความรู้ต่อสังคม และชั้นเรียน

วิธีจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการศึกษาผลงานของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” เพื่อทำความเข้าใจในแนวความคิด และกลวิธีศิลปะของศิลปินของผลงานแต่ละภาพประกอบรายละเอียดการบันทึกข้อมูลเพื่อจัดแยกประเภทของงาน
2. นำผลงานแต่ละภาพมาเทียบสร้างเกณฑ์ จัดหมวดหมู่ ให้ตรงกับเกณฑ์อธิบายผลงานตามเกณฑ์แต่ละเกณฑ์ ประกอบภาพถ่ายผลงานจิตรกรรม ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์แนวความคิด เกณฑ์กลวิธีศิลปะของศิลปิน
3. สรุปเรียบเรียงผลงานการศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” โดยนำเสนอการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

แหล่งข้อมูล

1. สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. หอสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร
3. หอสมุดวิชาเขตพะวง
4. หอศิลป์เอกชน
5. หอศิลป์รัฐบาล

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมัน สีน้ำ และเทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงาน ที่สะท้อนให้เห็นถึงจุดเด่น บทบาท และกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่กระบวนการเรียนการสอนของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” โดยผู้วิจัยได้เลือกเอาศิลปินภายในกลุ่มที่ยังคงทำการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมอย่างต่อเนื่องจำนวน 4 ท่าน ที่มีรายชื่อดังต่อไปนี้

1. เกียรติศักดิ์ ผลิตาภรณ์
2. ไพรวลัย ดาเกลี้ยง
3. วิเชียร วงศ์สกุลลักษณ์
4. สาริต ทิมวัฒนบรรเทิง

การนำเสนอวิเคราะห์ข้อมูล

1. ที่มาของแนวความคิด
 2. หลักการทางศิลปะ
 - 2.1 การใช้สีและการระบายสี
 - 2.2 โครงสร้างในการจัดภาพ
 - 2.3 กลวิธีในการสร้างภาพ
 3. บทบาทในการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่กระบวนการเรียนการสอน
- โดยผู้วิจัยได้นำผลงานที่จะมาวิเคราะห์ จำนวน 3 ภาพ ต่อ 1 ศิลปิน แบ่งเป็น 3 ช่วงอายุของศิลปิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผลงาน ของ เกียรติศักดิ์ ผลิตาภรณ์

1. ผลงานในยุคแรก

ภาพ “ผลพวงจากแดนไกล” (Fruit From The Distance)

เทคนิค สีน้ำ

ขนาด 40 x 30 เซนติเมตร

2. ผลงานในยุคกลาง

ภาพ “ความสงบสุข” (Peace and quiet lives)

เทคนิค สีน้ำ

ขนาด 114 x 98 เซนติเมตร

3. ผลงานในยุคปัจจุบัน

ภาพ “ออกเดินคนเดียว”

เทคนิค วาดภาพด้วยลายเส้น

ขนาด 80 x 60 เซนติเมตร

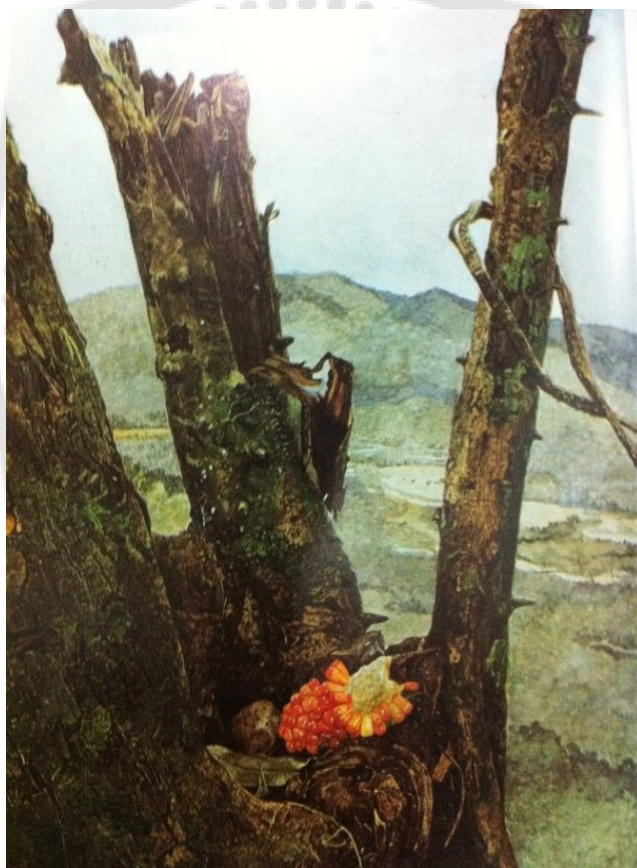
ผลการวิเคราะห์ผลงาน มีดังนี้

ผลงานของ เกียรติศักดิ์ ผลิตาภรณ์

1. ผลงานในยุคแรก

1.1 ภาพ “ผลพวงจากแดนไกล” (Fruit From The Distance)

เทคนิค สีน้ำ ขนาด 40 x 30 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 1 ผลพวงจากแดนไกล

1.1.1 ที่มาของแนวคิด

มนุษย์ต้องการชื่นชมความสวยงามของผลงานของศิลปิน เพียงเพราะว่ามันสวยงามแต่ตัวศิลปินเองก็ต้องการความชื่นชมจากผู้ชมด้วยเช่นกัน ถ้าหากศิลปินไร้ซึ่งผู้ชื่นชม การที่จะผลิตผลงานที่งดงามออกมานั้น ย่อมไม่มีทางเป็นไปได้เลย

1.1.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

ภาพ “ผลพวงจากแดนไกล” ต้องการแสดงให้เห็นว่าเราก็คือคนหนึ่งที่มีผลงาน ไม่เป็นคนขยันจนเกินไปและขี้เกียจเกินไป และที่สำคัญคือ ถ้าเปรียบมนุษย์เป็นเช่นพันธุ์ไม้ ผลงานของศิลปินก็คือ ดอกไม้ ตัวของศิลปินเองเปรียบเป็นไม้ดอก ดอกไม้แต่ละชนิดมีความงาม ความสวย ความหอม สีที่ต่างกัน คุณค่าของมันก็อยู่ที่ความงาม ความหอม สีตามชนิดของมัน ตัวของผู้สร้างผลงานเองก็เป็นดอกไม้ชนิดหนึ่ง ผลงานของผู้สร้างก็เป็นดอกไม้พันธุ์หนึ่งเท่านั้น ผู้สร้างงานมักจะชูช่อผลพวงและดอกของตน เพื่อหวังให้ผู้อื่นได้ชื่นชมและยอมรับทั้งดอกและต้น แต่ผู้คนมักชื่นชมเพียงดอกไม้งามที่เด็ดจากต้นโดยลืมบำรุงหล่อเลี้ยงต้น ดอกไม้งามที่เขาเด็ดไปดอมดมก็ร่วงโรยไปตามกาลเวลา เมื่อเขาหันกลับมาจะเด็ดดอกไม้งามจากลำต้นที่มีได้บำรุงเลี้ยง ต้นไม้นั้นก็เหี่ยวเฉา และตายไป

1.1.3 หลักการทางศิลปะ

ภาพ “ผลพวงจากแดนไกล” เป็นลักษณะการเขียนภาพด้วยความใจเย็น ไม่รีบร้อน เน้นรายละเอียดของเปลือกไม้ ที่มีทั้งรอยแตก คราบตะไคร่ ทั้งยังมีการแสดงให้เห็นถึงระยะใกล้ ไกลของภาพวาดนี้ด้วยการให้น้ำหนักของสีที่อยู่ใกล้มีความเข้ม และพื้นผิวที่จะแสดงให้รู้สึกถึงระยะไกล โดยการใช้สีที่อ่อนกว่า

1.1.3.1 การใช้สีและการระบายสี

การเขียนภาพในผลงานชิ้นนี้โดยพื้นที่ส่วนมากของภาพเขียนนี้จะใช้สีโทนเย็น ที่ให้ความรู้สึกถึงธรรมชาติ ตัดกับสีโทนร้อนที่อยู่ใจกลางของภาพทำให้ ขาวโพลที่มีสีโทนร้อนและอยู่ตรงกลางของภาพเป็นจุดเด่น และการแบ่งระยะของต้นไม้กับภาพพื้นหลังให้เป็นลักษณะใกล้ ไกล ในส่วนที่เป็นแสงจะใช้สีฟ้าอ่อน สีเขียวอ่อน โดยผสมสีครามเข้าไปเล็กน้อย ซึ่งจะทำให้ความรู้สึกชุ่มชื้น และไม่แห้งจนเกินไป และเป็นการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกที่เด่นชัดอีกภาพหนึ่ง

1.1.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

โครงสร้างในการจัดวางภาพ เป็นการแบ่งระยะ ที่มี 2 ระยะ คือ ใกล้ กับไกล โดยเน้นที่ต้นไม้ใหญ่ที่อยู่ใกล้สุด ระบายสีโดยใช้สีที่เข้มและเน้นรายละเอียดของต้นไม้ และพื้นหลังที่ต้องการให้เห็นถึงระยะที่ไกลออกไปอย่างมากโดยไม่เน้นที่รายละเอียดของภาพ แต่จะเป็นการใช้สีที่อ่อนกว่าสีของต้นไม้อย่างมาก โดยให้ความสนใจในเรื่องรายละเอียด แสงเงา น้ำหนักใกล้ไกลเป็นสำคัญ

1.1.4 การถ่ายทอดองค์ความรู้ชั้นเรียน

การถ่ายทอดองค์ความรู้ชั้นเรียนของ เกียรติศักดิ์ จะเป็นการเขียนภาพในลักษณะเหมือนจริง ให้ความสำคัญกับรายละเอียดของ ธรรมชาติ ต้นไม้ ใช้ความพยายามเก็บรายละเอียดจากพื้นผิวของต้นไม้ โดยมีจุดสนใจเป็นผลไม้ ซึ่งเป็นตัวทำให้ภาพมีความโดดเด่น โดยการให้สีของผลไม้ที่ตัดกับความเป็นสีเข้มของพื้นผิว โดยมีพื้นหลังเป็นธรรมชาติ ซึ่งมักจะนิยมใช้ในการเรียนศิลปะที่ต้องเริ่มจากการเขียนภาพแบบเหมือนจริงก่อนเสมอ ซึ่งเกียรติศักดิ์ก็เริ่มมาจากการเขียนภาพแบบนี้เหมือนกัน

2. ผลงานในยุคกลาง

2.1 ภาพ “ความสงบสุข” (Peace and quiet lives)

เทคนิค สีน้ำ ขนาด 114 x 98 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 2 ความสงบสุข (Peace and quiet lives)

2.1.1 ที่มาของแนวคิด

เหตุฉะนั้นก่อนสิ่งอื่นใด ข้าพเจ้าขอร้องทูลทั้งหลายให้วิงวอนอธิษฐานทูลขอและขอบพระคุณเพื่อคนทั้งปวง เพื่อกษัตริย์ทั้งหลายและคนทั้งปวงที่มีตำแหน่งสูง เพื่อเราจะได้ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย และสงบสุขในทางธรรมและอย่างนอบน้อม

2.1.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

ภายในภาพที่ปรากฏนั้น จะเป็นรูปใบหน้าคนที่จัดอยู่ในระนาบเดียวกัน โดยแบ่งได้ 3 ช่องจากแนวดิ่ง แต่ละใบหน้านั้นมีนัยที่จะสื่อให้รู้ว่าใบหน้าที่เห็นอยู่นั้นเป็นใบหน้าของคนที่มีความรู้ ตำแหน่งทางสังคมที่อยู่ในระดับสูงของแต่ละชาติ คณะวัฒนธรรม คณะศาสนา ที่กำลังทำหน้าที่ของคนเหล่านั้น เพื่อนำพาความสงบสุขมาสู่ประชาชนในประเทศของตน

2.1.3 หลักการทางศิลปะ

2.1.3.1 การใช้สีและการระบายสี

ในภาพดังกล่าวศิลปินได้ใช้สีน้ำระบายบนกระดาษ โดยมีการระบายให้น้ำหนัก แสงเงาบนใบหน้าของแต่ละคนในภาพ เพื่อเน้นให้ใบหน้านั้นๆ เป็นที่สะดุดตาของผู้ชม และเป็นจุดเด่นของภาพ โดยภาพรวมแล้วจะมีน้ำหนักของสีอ่อน สีกลาง และสีเข้มที่สุด เพื่อเน้นความเหมือนจริงของภาพดังกล่าว

2.1.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

เป็นการจัดภาพที่ใช้ความสมดุลทั้งด้านซ้าย ตรงกลาง และด้านขวา โดยการวางรูปบุคคล 3 คนมาจัดเรียงเป็นหน้ากระดาน แสดงกิริยาที่กำลังทำการสนทนากัน ตรงกลางของภาพนั้น มีมือของแต่ละคนกำลังถือแก้วไวน์ เป็นการทำให้พื้นที่ว่างตรงกลางของภาพนั้นไม่โล่งจนเกินไป ทำให้ภาพที่เห็นนั้น มีน้ำหนักที่สมดุลกันทั้งภาพ

2.1.3.3 การบูรณาการกลวิธีในการสร้างภาพ

ในภาพวาดภาพนี้อาจารย์เกียรติศักดิ์ ได้นำวิธีการระบายสีน้ำแบบเปียกปนเปียก กับเปียกปนแห้ง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความชำนาญในการใช้เทคนิคสีน้ำของอาจารย์เกียรติศักดิ์ได้อย่างดี จึงเป็นภาพที่มีการบูรณาการกลวิธีต่างๆ ถึงสองวิธีด้วยกัน

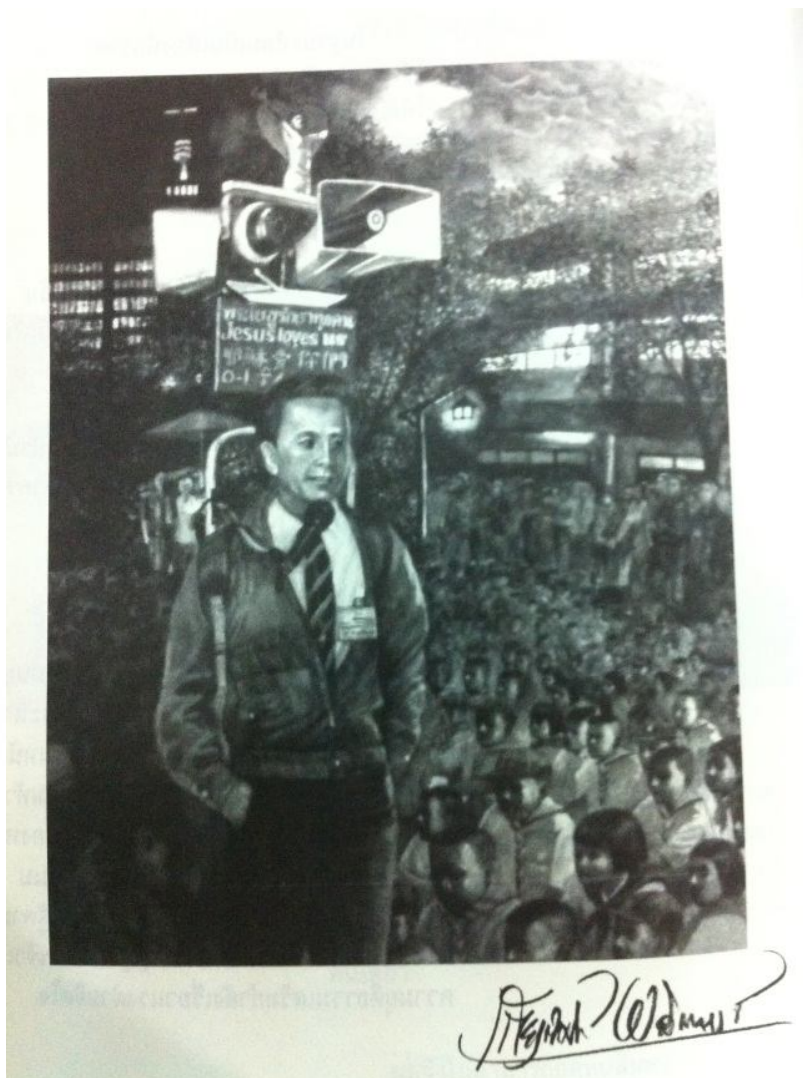
2.1.4 การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชั้นเรียน

สำหรับยุคกลางของศิลปิน เป็นยุคที่เกี่ยวกับศาสนาคริสต์ ซึ่งภายหลังจากที่เกียรติศักดิ์ได้พบกับหมอสอนศาสนา ก็ทำให้ศิลปินลุ่มหลงในคำสอนของคริสต์ศาสนา ทำให้ผลงานทางศิลปะมีแนวทางเกี่ยวกับสังคมและศาสนา เข้าไปเกี่ยวพันอยู่เสมอ ซึ่งก็เป็นความรู้สึกเฉพาะของอาจารย์เกียรติศักดิ์ ซึ่งเป็นเรื่องปกติของศิลปินที่มักจะมีจิตใจอ่อนไหวอยู่ใกล้กับสิ่งใด หรือพบกับสิ่งใด มักจะโอนเอียงไปกับสิ่งนั้น ซึ่งการถ่ายทอดไปสู่การศึกษานั้นก็เป็นการสะท้อนให้เห็นว่า โดยธรรมชาติของศิลปินนั้นก็จะปรับเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมที่ตัวเองได้สัมผัส อันนั้นก็เป็นเรื่องของวิถีของศิลปินในช่วงระยะเวลาหนึ่งที่ศิลปินได้พบกับสิ่งนั้นๆ

3. ผลงานในยุคปัจจุบัน

3.1 ภาพ “ออกเดินคนเดียว”

เทคนิค วาดภาพด้วยลายเส้น ขนาด 80 x 60 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 3 ออกเดินคนเดียว

3.1.1 ที่มาของแนวคิด

ขึ้นรถโดยสารปรับอากาศสาย 76 ป้ายหัวกระบือ เพื่อไปลงป้ายเซ็นทรัลสีลม ค่าโดยสาร 18 บาท เมื่อลงจากรถเริ่มจัดอุปกรณ์ที่เตรียมไว้ แล้วนำมาสวมตัวและสวมหัว ออกเดินทางอย่างช้าๆ มุ่งตรงไป เซ็นทรัลเวิลด์ โดยหยุดยืนเป็นระยะต่อหน้าผู้คน หลายคนหัวเราะ บางคนตำหนิ เนื่องด้วยสุขภาพร่างกายไม่ค่อยเอื้ออำนวยเท่าใดนัก จึงเดินบนถนนสีลมไปถึง เซ็นทรัลเวิลด์ ลันสุดท้ายมาบุญครองได้เพียง 2 วัน บาดแผลที่เท้าข้างขวาซึ่งถูกแก้วตำรักษา 2 ปียังไม่หายขาด เกิดอาการบวมอักเสบเชื้อโรคเข้า ดูอาการอยู่ 2 ถึง 3 วัน เห็นท่าไม่ดีตัดสินใจเข้ารับการ

รักษาแผลที่โรงพยาบาลพระราม 2 วันที่ 27 มกราคม 2551 คจ.เมืองทองเชิญครอบครัวไปร่วมเปิดอาคารโบสถ์หลังใหม่ ผมขออนุญาตหม้อออกไปร่วมงาน ภรรยาและลูก สามคนมารับตอนเที่ยง เรานั่งแท็กซี่ออกจากโรงพยาบาล ก่อนถึงทางด่วนมีอุบัติเหตุ รถเก๋งชนรถมอเตอร์ไซด์ ครอบครัวเราเหลือหวุดหวิด ผมได้แต่คิดอธิษฐานในใจ ขออย่าให้คนขับมอเตอร์ไซด์บาดเจ็บมาก และคิดว่าผู้บาดเจ็บบาดเจ็บคงไม่ถูกส่งตัวไปโรงพยาบาลที่ผมพักรักษาตัวอยู่ ผมและครอบครัวกลับจากงานเลี้ยงจากโบสถ์ ขึ้นลิฟต์เปิดประตูห้องเข้าไปพบเตียงผู้ป่วยด้านซ้ายมือ มีชายหนุ่มนอนอยู่บนเตียง คิดว่าคงไม่ใช่หนุ่มมอเตอร์ไซด์คนนั้น เจ็บหูฟังญาติของเขาพูดถึงอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น เพื่อมิให้เสียมารยาทจึงคอยฟังเรื่องราวจนจบ แล้วถามว่าใช้อุบัติเหตุได้สะพานลอยก่อนขึ้นทางด่วนหรือไม่ ได้คำตอบว่าใช่ ค่ะนี้ผมไม่ต้องนอนอยู่คนเดียวเหมือนเดินคนเดียวอยู่บนท้องถนนสี่ลม ทำไมพระเจ้ากำหนดเวลาเขตแดนให้เรานอนรับการรักษาในห้องเดียวกัน

3.1.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

ภายในภาพจะเห็นคนกำลังเดินแบกอุปกรณ์ต่าง ๆ มากมาย ทามกลางฝูงชนที่เนืองแน่น ภาพคนที่เดินแบกอุปกรณ์อยู่นั้น คือตัวของศิลปินเองที่กำลังทำหน้าที่อย่างมุ่งมั่นโดยไม่สนใจเสียงคำทอต่าง ๆ นานา แม้ว่าสภาพร่างกายจะไม่ค่อยสู้ดีนัก

3.1.3 หลักการทางศิลปะ

3.1.3.1 การใช้สีและการระบายสี

ในภาพดังกล่าวศิลปินไม่ได้ใช้สีอื่นนอกจากสีดำของดินสอ EE ศิลปินใช้เทคนิคการวาดเส้นโดยให้แสงและเงาบนตัวของบุคคลและอุปกรณ์ในภาพให้เป็นจุดเด่นของภาพ ส่วนภาพฝูงชนที่เนืองแน่นนั้นเน้นการแรเงาให้เข้มไว้เพื่อจะได้ไม่มาแย่งความสำคัญของจุดเด่นของภาพนี้

3.1.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

เป็นการจัดสมดุลของภาพให้สมดุลกันทั้งซ้ายและขวา โดยการใช้เทคนิคการวาดเส้นและแรเงา ทางซ้ายของภาพเป็นภาพของบุคคลและอุปกรณ์ ที่มีการแรเงาให้ออกมาค่อนข้างสว่าง และรายละเอียดชัดเจน แต่ทางซ้ายสุดของภาพจะไม่เน้นรายละเอียดแต่จะเป็นการถมดำเข้าไปเป็นส่วนใหญ่ ส่วนทางขวาของภาพจะเป็นภาพของฝูงชนโดยเน้นรายละเอียดไปที่ต้นไม้ ตัวตึก ท้องฟ้ากับฝูงชน ทำให้ภาพดูหนาแน่น แต่ไม่ทำให้จุดเด่นของภาพนั้นตกลงไป

3.1.4 การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชั้นเรียน

สำหรับงานในยุคปัจจุบัน ซึ่งศิลปินได้เจอผลกระทบต่องาน การเผยแพร่ข่าวสารทำให้เกิดความรู้สึกว่าตัวเองต้องมีส่วนร่วมที่จะบันทึกเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น การแสดงออกมาก็คือการวาดภาพเป็นการบันทึกความทรงจำ องค์ความรู้ที่ได้ก็คือ ทำให้ผู้เรียนได้รู้จักกับการบันทึกความทรงจำหรือเหตุการณ์จริง ๆ ที่ตัวเองปะทะ ณ ตอนนั้น มันก็เป็นช่วงหนึ่งในเวลานั้นของชีวิตศิลปินนั่นเอง

ผลงานของ ไพรวลัย ดาเกลี้ยง

1. ผลงานในยุคแรก

ภาพ “พื้นผิวและกาลเวลา” (Texture And Time)

เทคนิค สีอะคริลิก

ขนาด 60 x 50 เซนติเมตร

2. ผลงานในยุคกลาง

ภาพ “ทรงพระเจริญ”

เทคนิค สีอะคริลิก

ขนาด 150 x 120 เซนติเมตร

3. ผลงานในยุคปัจจุบัน

ภาพ “วิสูตรพัฒนา”

เทคนิค สีอะคริลิก

ขนาด 80 x 60 เซนติเมตร

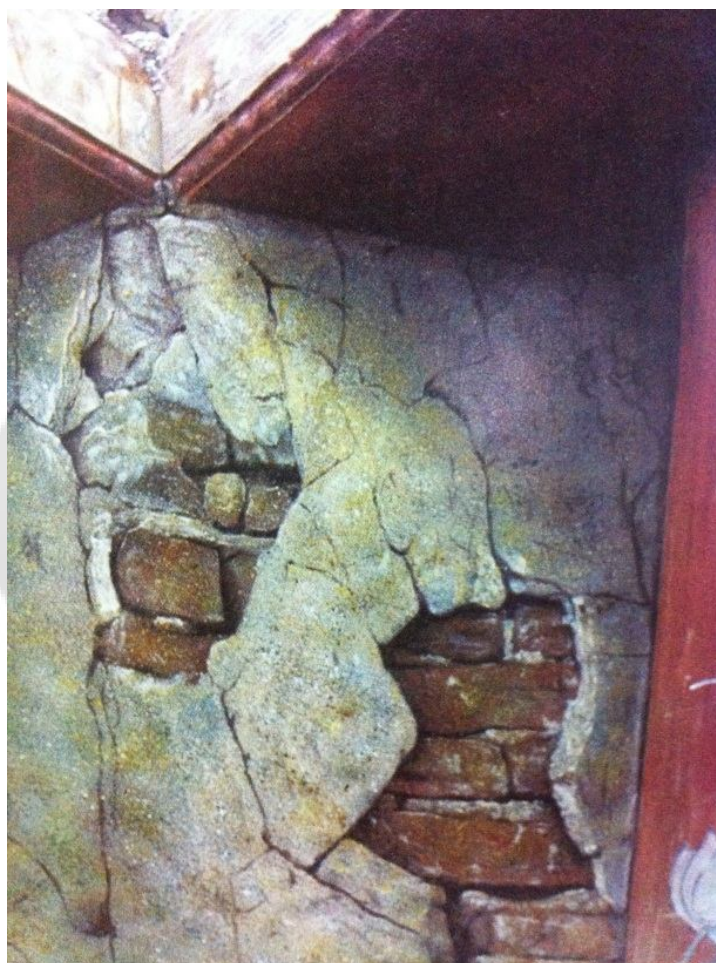

ผลการวิเคราะห์ผลงาน มีดังนี้
ผลงานของ ไพรวลัย์ ดาเกลี้ยง

1. ผลงานในยุคแรก

1.1 ภาพ “พื้นผิวและกาลเวลา” (Texture And Time)

เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 60 x 50 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 4 พื้นผิวและกาลเวลา (Texture And Time)

1.1.1 ที่มาของแนวคิด

ศิลปะเป็นวัฒนธรรมของมวลมนุษยชาติ บอกถึงเอกลักษณ์ของชนในชาติ ศิลปะเริ่มมีพร้อมกับมนุษย์ รู้จักคิด รู้จักเขียน มีมาทุกยุคทุกสมัย ข้าพเจ้ามีความประทับใจศิลปะในอดีตที่มีความงามความเจริญในอดีต แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงผุกร่อนไปตามกาลเวลา ตามสภาพแวดล้อม ตามกายภาพ ข้าพเจ้าจึงได้นำแนวความคิดนี้มาสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะชุดนี้ขึ้น

โดยใช้สื่อศิลป์ในอดีตที่เก่าแก่อายุ เช่น สถาปัตยกรรม ประติมากรรมดอกบัว แสงเทียน ซึ่งเป็นสื่อความหมายของพุทธปรัชญา

1.1.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

ภาพ “พื้นผิวและกาลเวลา” ต้องการที่จะแสดงให้เห็นว่าไม่มีสิ่งใดๆ ในโลกที่จะจีรังยั่งยืนอยู่เพื่อท้าทายกาลเวลาได้ ดังภาพวาดที่สะท้อนออกมาให้เห็นถึงพื้นผิวของปูนคอนกรีตที่แข็งแรงทนทาน แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไป นานขึ้นเรื่อยๆ ก็ไม่มีสิ่งใดที่จะสวยงาม ทนทาน และต่อต้านจากการเสื่อมไปตามกาลเวลาได้

1.1.3 หลักการทางศิลปะ

ภาพ “พื้นผิวและกาลเวลา” เป็นลักษณะของการเขียนภาพที่ต้องใช้ความตั้งใจ ความละเอียดลออ ความอดทน ความใจเย็นของตัวศิลปินและระยะเวลาในการวาด เน้นไปที่ร่องรอยของพื้นผิวที่เป็นเนื้อปูนที่สมจริง โดยมีทั้งรอยคราบ รอยแตก พื้นผิวของตัวอิฐ พื้นผิวของเนื้อไม้ แสดงให้เห็นถึงความสมจริงของรูปภาพที่สื่อให้เข้าใจได้ว่า ต่อให้แข็งแรงทนทานดังอิฐปูน ก็ยังคงผุกร่อน ร่วงโรยไปตามกาลเวลา ซึ่งเป็นสื่อความหมายของพุทธปรัชญา

1.1.3.1 การใช้สีและการระบายสี

การใช้สีและการระบายสีในผลงานชิ้นนี้ จะเป็นการใช้แสงเงาเพื่อให้เข้ากับบรรยากาศของการผุกร่อนไปตามกาลเวลาของสถาปัตยกรรมโบราณ แสงเงาที่ใช้นั้นจะให้บรรยากาศสลัวๆ แบบเก่าๆ โบราณๆ ความเย็นเยือก ความไม่จีรังยั่งยืน ส่วนมากจะใช้สีที่ไม่ฉูดฉาด เน้นการผสมผสานของสีหลายๆ สี หลายๆ โทนเข้าด้วยกันอย่างลงตัว และเป็นการที่จะสื่อให้เข้าใจถึงความหมายเกี่ยวกับพุทธปรัชญา

1.1.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

โครงสร้างในการจัดภาพ จะแบ่งจุดเด่นของภาพได้คร่าวๆ ทั้งหมด 4 จุด จุดแรกคือจุดด้านบนสุดของภาพเยื้องมาทางซ้ายมือ จุดที่สองคือรอยแตกของผิวปูนใต้จุดแรก และจุดที่สามคือรอยแตกถัดมาทางขวามือ จุดสุดท้ายคือท่อนไม้ที่เอาไว้ค้ำยันเพดาน มีการกระจายจุดเด่นไปทั่วทั้งภาพ โดยการให้แสงสว่างแล้วไล่ระดับความมืดของแสงลงมาเรื่อยๆ แต่ยังคงความเป็นเป้าของสายตาผู้ชมได้ชัดเจน อีกทั้งในจุดเด่นแต่ละจุดยังมีรายละเอียดของพื้นผิวที่แตกต่างกันไปของวัสดุของสถาปัตยกรรมแต่ละชนิดกันอีกด้วย

1.1.4 การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชั้นเรียน

ในยุคแรกของศิลปินจะเน้นเขียนภาพแนวเหมือนจริง โดยใช้สื่ออะคริลิกในลักษณะที่มีการใช้สีในการควบคุมบรรยากาศให้ความรู้สึกเหมือนจริง เพื่อให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงอารมณ์อันลึกซึ้งตรึงใจของตัวศิลปิน การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชั้นเรียนเป็นการเขียนภาพในลักษณะเหมือนจริงที่เป็นพื้นฐานทางด้านการเรียนศิลปะและใช้การควบคุมสีเพื่อทำให้การเขียนภาพเหมือนจริงกลายเป็นภาพเหมือนจริง

2. ผลงานในยุคกลาง

2.1 ภาพ “ทรงพระเจริญ”

เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 150 x 120 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 5 ทรงพระเจริญ

2.1.1 ที่มาของแนวคิด

“ผมพยายามบอกเสมอว่า ในหลวงท่านเป็นห่วง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกร ผู้ยากไร้ ท่านอยากให้พวกเขามีชีวิตที่ดีขึ้น ความเป็นอยู่ดีพออยู่ พอกิน มีชีวิตที่พอเพียง แม้ท่านจะสูงศักดิ์แต่ก็ไม่ได้เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่ทิ้งขว้างคนจน ในขณะที่ท่านยังทรงมีพระพลานามัยที่แข็งแรง ท่านก็เสด็จไปทุกหนแห่ง ใครก็ตามที่มาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ก็จะได้รับเมตตาเสมอ” เหตุการณ์เหล่านี้คือเหตุการณ์ร่วมสมัยที่ไม่ได้มีการเสริมแต่ง หรือเกิดจากจินตนาการแต่อย่างใด หากแต่ทุกสิ่งคือความจริง ที่เราทุกคนสามารถสัมผัสและรับรู้ได้ และความรู้สึกเหล่านี้ทำให้อาจารย์ ไพโรจน์ ดาเกลี้ยง ได้ทำการถ่ายทอดลงบนผืนผ้าใบ

2.1.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

ภายในภาพที่ปรากฏนั้น จะเห็นชายชรา กับเด็กหญิงตัวเล็กๆ ซึ่งอาจารย์ ไพโรจน์ ดาเกลี้ยง ได้ไว้ว่า คุณพ่อและหลานให้มาเป็นแบบ เพื่อที่ต้องการจะสื่อถึงมุมมองของประชาชนคนเดินดินในท้องถิ่นต่างๆ ที่มีความมุ่งมั่นและตั้งใจจริงที่จะถวายความจงรักภักดีต่อองค์พ่อหลวง โดยที่ทุกคนล้วนแล้วแต่มีความผูกพัน กับอาจารย์ ไพโรจน์ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นคุณพ่อ คุณแม่ หลาน ลูกศิษย์ คนรู้จักหรือคนที่เข้ามาคลุกคลีในชีวิตด้วย

2.1.3 หลักการทางศิลปะ

2.1.3.1 การใช้สีและการระบายสี

ในภาพดังกล่าวนี้ศิลปินได้ใช้สีที่ให้สัมผัสได้ถึงความอบอุ่น ความมุ่งมั่น ความจงรักภักดี โดยใช้สีโทนร้อน สีเหลืองของต้นข้าวที่จะสื่อให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ที่ในหลวงได้ทรงมอบให้กับประชาชนคนเดินดินในท้องถิ่นต่าง ๆ แสงและเงาที่แสดงถึงความสว่างไสวของความจงรักภักดีที่แสดงออกบนเส้นสีของอาจารย์ไพรวลัย ดาเกลี้ยง ซึ่งทุกคนสามารถรับรู้และสัมผัสได้ถึงความรู้สึกนี้จากผลงานชิ้นนี้

2.1.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

เป็นการจัดภาพที่มีการแบ่งระยะ เป็น 3 ระยะ โดยให้ความสมดุลกันพอดี ภาพซ้ายที่ยืนอยู่ด้านหน้าสุดเน้นรายละเอียดแล้วความสำคัญขององค์ประกอบของตัวชายคนนั้น และมีขนาดใหญ่โดยกินพื้นที่มาทางด้านขวา ถัดมาเป็นเด็กหญิงตัวเล็กเดินถือธงมาพร้อมกับสุนัขที่มีรายละเอียดน้อยลงมา ที่มีขนาดเล็กลงจัดอยู่ทางด้านล่างซ้ายของภาพ และทางด้านบนทางซ้ายก็มีภาพหมู่บ้านที่ให้รายละเอียดที่น้อยที่สุด เพราะเป็นภาพที่มองเห็นได้จากระยะไกล ทำให้มองโดยรวมแล้วภาพวาดนี้มีความสมบูรณ์แบบทั่วทั้งภาพโดยไม่หนักไปทางใดทางหนึ่ง ถนนที่เป็นเส้นนำสายตาจากชายชรามายังเด็กหญิงจนนำไปสู่หมู่บ้านที่อยู่ไกล และมีทางแยกยาวออกมาทางด้านขวานำไปสู่ต้นไม้ที่ตั้งตระหง่านอยู่กลางทุ่งนา เป็นความชาญฉลาดของอาจารย์ไพรวลัย ที่ทำให้ผู้ชมได้รับชมภาพผืนนี้ได้อย่างครบถ้วนไม่ตกหล่นไปยังด้านใดด้านหนึ่งของภาพนี้

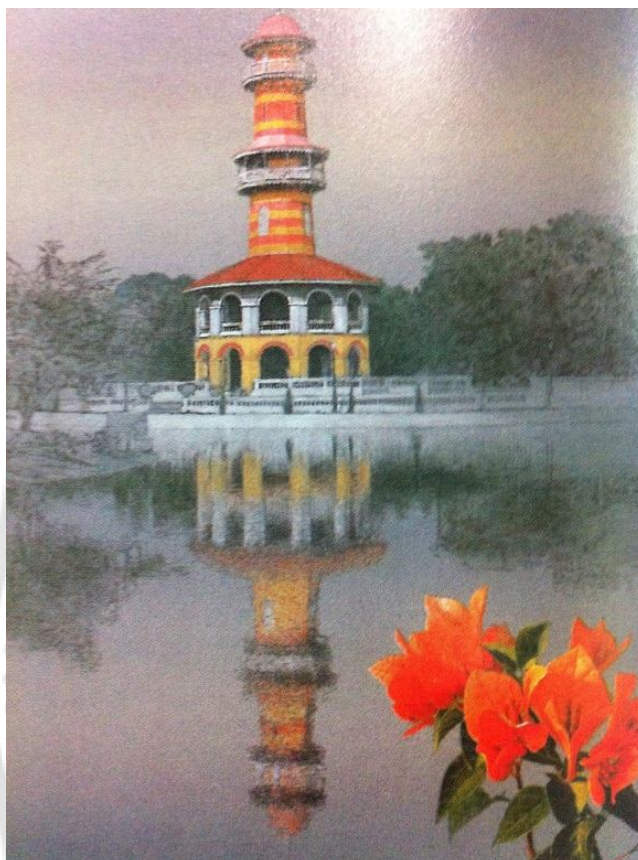
2.1.4 การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชั้นเรียน

ในยุคกลางของศิลปิน ในการเขียนภาพของศิลปินในยุคนี้จะเป็นการเขียนภาพแนวเหมือนจริง แต่เป็นภาพที่สื่อถึงวิถีชีวิต การดำเนินชีวิตของชาวบ้านอย่างพอเพียง ตามคำสอนของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเป็นเรื่องใกล้ตัว โดยบางผลงานได้ใช้คนในครอบครัวมาเป็นแบบในการเขียนภาพ เช่น พ่อ แม่ หลาน ลูกศิษย์ ภาพผลงานที่ได้ออกมาแล้วจะให้ความรู้สึกกินใจ ชาบซึ้งใจ ตรึงใจ เป็นต้น สะท้อนให้เห็นถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับคำสอนของในหลวงในเรื่องของความพอเพียง

3. ผลงานในยุคปัจจุบันที่สร้างขึ้นด้วยเทคนิคสีอะคริลิค

3.1 ภาพ “วิฑูรทัศนา”

เทคนิค สีอะคริลิค ขนาด 80 x 60 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 6 วิฑูรทัศนา

3.1.1 ที่มาของแนวคิด

ร.5 ทรงสร้างหอดูดาวเอาไว้เพื่อตรวจตราดูสารทุกข์สุกดิบของปวงประชาชน ทำให้แสดงถึงความเป็นห่วงเป็นใยของพระมหากษัตริย์ ที่เป็นผู้มีอำนาจสั่งฟ้า และเป็นผู้ที่อยู่ ณ จุดสูงสุดของประเทศนี้ ที่มีทศพิธราชธรรม คอยสอดส่องดูแลความเป็นอยู่ของประชาชน โดยมีได้ละเอียดหน้าที่ แม้ตัวเองจะสุขสบาย จึงทำให้เกิดความประทับใจและนำมาถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานชิ้นนี้

3.1.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

ภาพ “วิฑูรทัศนา” ภายในภาพที่ปรากฏนั้นเราจะเห็นหอดูดาวตั้งตระหง่านเป็นจุดเด่นอยู่ในภาพโดยมีภาพสะท้อนของหอดูดาวเองที่สะท้อนลงบนผิวน้ำทำให้เกิดจุดตรงที่เป็นบริวารของจุดเด่น ทำให้ภาพนั้นมีเอกภาพขึ้นมา นั้นก็รวมถึงภาพดอกไม้ไม้ตรงมุมล่างขวาของภาพ

ด้วยเช่นกัน ทำให้ภาพที่เห็นสื่ออารมณ์ของศิลปินที่ต้องการให้สังคมเห็นถึงความสวยงาม มั่นคงของ หอดูดาว ที่ ร.5 ทรงสร้างไว้เพื่อตรวจดูความสงบสุขของประชาชนของท่านเอง

3.1.3 หลักการทางศิลปะ

3.1.3.1 การใช้สีและการระบายสี

โครงสร้างของสีภายในภาพ อาจารย์ไพโรวัลย์ ได้ใช้โครงสร้างของสี ที่ทำให้รู้สึกอ่อนโยน โดยใช้สีเทาเพื่อสร้างบรรยากาศ การให้น้ำหนักของสีโดยรวมเป็นน้ำหนักกลาง น้ำหนักกลางนี้จิตรกรส่วนใหญ่จะไม่ค่อยนิยมใช้ เพราะน้ำหนักกลางนั้นเป็นสีที่ค่อนข้างให้อารมณ์ไปในทางปล่อยวางเข้าสู่ทางศาสนาซะส่วนใหญ่ แต่มีการแก้โดยเพิ่มสีที่ความจัดมากเข้าไปในผลงาน เพื่อให้ภาพดูไม่เรียบง่ายเกินไปนัก

3.1.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

โดยภาพรวมของภาพแล้วดูมีความเป็นเอกภาพคือการมีอยู่ของ จุดเด่นจุดรอง ทำให้เกิดสมดุลขึ้นภายในภาพ โดยจุดเด่นอยู่ตรงที่หอดูดาว จุดรองก็คือบรรยากาศ โดยรอบของหอดูดาว เงาสะท้อนของหอดูดาว ดอกไม้สีส้มตรงมุมขวาล่างของภาพ มีการจัดระเบียบของภาพได้อย่างลงตัวทำให้เกิดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่ให้เกิดความรู้สึกสับสน

3.1.4 การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชั้นเรียน

ในยุคปัจจุบันของศิลปินเป็นการเขียนภาพแนวย้อนอดีต บอกเล่าเรื่องราวในอดีตที่เคยมีความเจริญรุ่งเรืองของสถานที่นั้น ๆ และผ่านกาลเวลามาจนถึงบัดนี้ เป็นเรื่องราว ร่องรอยของสถาปัตยกรรมของยุคสมัยที่ผ่านมา เป็นการเขียนภาพแนวเหมือนจริง ในลักษณะของการโหยหาอดีต โดยใช้รูปแบบของสถาปัตยกรรมโบราณ

ผลงานของ วิเชียร วงศ์ศุภลักษณ์

1. ผลงานในยุคแรก

ภาพ “ใบไม้สีส้ม” (Orange Leaf)

เทคนิค สีอะคริลิก

ขนาด 50 x 60 เซนติเมตร

2. ผลงานในยุคกลาง

ภาพ “...พินิจ พิจารณา...”

เทคนิค สีอะคริลิก

ขนาด 60 x 80 เซนติเมตร

3. ผลงานในยุคปัจจุบัน

ภาพ “น้ำใจไทย 2553”

เทคนิค สีอะคริลิก

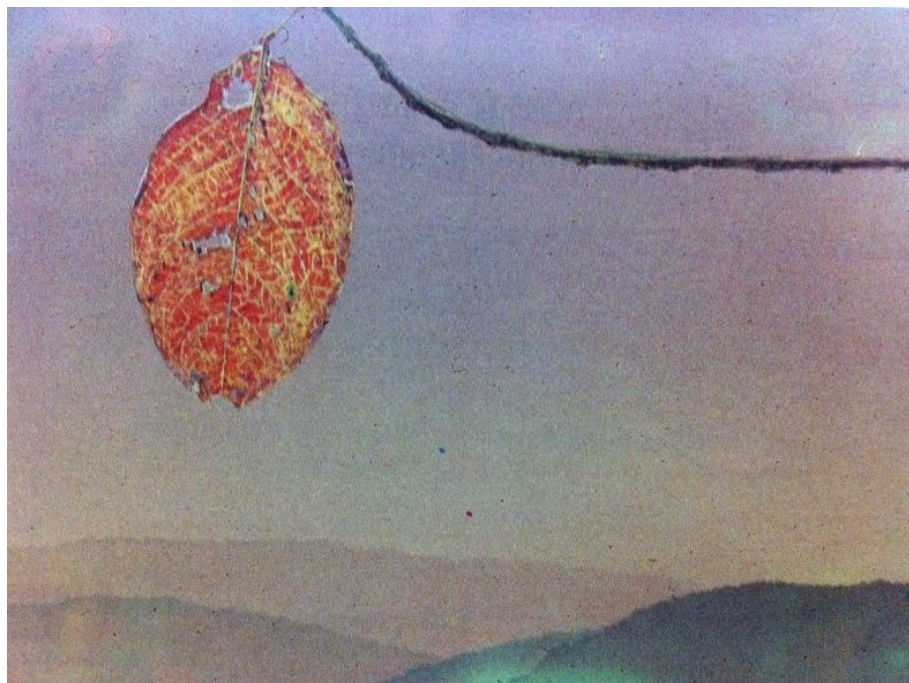
ขนาด 200 x 150 เซนติเมตร

ผลการวิเคราะห์ผลงาน มีดังนี้
ผลงานของ วิเชียร วงศ์ศุภลักษณ์

1. ผลงานในยุคแรก

1.1 ภาพ “ใบไม้สีส้ม” (Orange Leaf)

เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 50 x 60 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 7 ใบไม้สีส้ม

1.1.1 ที่มาของแนวคิด

ศิลปินเลือกที่จะสร้างสรรค์งานศิลป์ด้านการมุ่งที่จะสะท้อนความงดงามและ
สัจจะของธรรมชาติ โดยการนำชีวิตและจิตใจของเขาให้เข้าร่วมกับการดำเนินไปของธรรมชาติ เขา
กล่าวอย่างงดงามว่า เพียงแต่ถ้าเราทุกคนมีจิตใจละเอียดอ่อน มีธรรมะอยู่ในใจ มองธรรมชาติให้ลึก
ลงไป ให้ถึงแก่น เราจะเข้าใจว่าชีวิตที่เราดำรงอยู่นั้นก็เพราะเรามีป่าไม้ มีธรรมชาติอันอุดม

1.1.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

ภาพเขียนของอาจารย์วิเชียร มุ่งที่จะสื่อความรู้สึกถึงความงดงามในรูปแบบ
เรียบง่าย โดยใช้ธรรมชาติของดอกไม้ ใบไม้ ดวงอาทิตย์ ผืนฟ้า และขุนเขา เป็นสิ่งที่สื่อความ
หมายถึงความงดงามแบบบริสุทธิ์ตามธรรมชาติ ทำให้สามารถสัมผัสได้ถึงความงดงามนั้นได้ทันที
โดยที่ไม่ต้องใช้ประสบการณ์ทางด้านศิลปะมาตรวจวัดในงานของอาจารย์ สัมผัสได้ถึงความสงบ
ความนุ่มนวล ความมีชีวิตในงานของอาจารย์

1.1.3 หลักการทางศิลปะ

ภาพ “ใบไม้สีส้ม” เป็นลักษณะการเขียนภาพที่ต้องการจะสื่อว่า “มนุษย์ทุกคนเกิดมาแล้วเหมือนกับใบไม้ที่ขาด ถ้าเราสามารถมองเห็นการขาด เป็นเรื่องธรรมดา และพัฒนาส่วนที่ยังไม่ขาดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้เราอยู่อย่างมีความสุข สงบสันติ”

1.1.3.1 การใช้สีและการระบายสี

การใช้สีของผลงานชิ้นนี้ จะใช้สีทั้งหมด 2 โทน คือโทนร้อนกับโทนเย็น โดยจุดเด่นของภาพคือใบไม้ สีแดงที่มีรอยแห้งแตกเป็นสีเหลือง ให้ความรู้สึกที่ร้อนแรง โดยใช้สีโทนร้อนทั้ง 2 สี และพื้นหลังที่ตัดกับใบไม้จะใช้สีโทนเย็น ที่มีสีม่วง สีฟ้า สีเขียว ผสมผสานเข้ากันในโทนเย็น สื่อให้รู้สึกถึงความนุ่มนวล ความสงบ ที่เป็นพื้นที่ที่มากกว่า ทำให้ใบไม้สีแดงที่จะสื่อความหมายกับผู้ชมเด่นชัดมากยิ่งขึ้น

1.1.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

โครงสร้างในการจัดภาพ ในภาพ “ใบไม้สีส้ม” มีจุดเด่นในภาพเพียงจุดเดียว คือใบไม้สีส้ม ที่มีขนาดใหญ่ ที่เหลือเป็นจุดรอง คือกิ่งไม้ ที่วาดให้ขนาดกะทัดรัดกับเส้นเขาทางด้านล่างขวาของภาพ เพื่อทำให้เกิดสมดุลกัน และเพื่อเสริมให้จุดเด่นนั้น เด่นขึ้นไปอีก

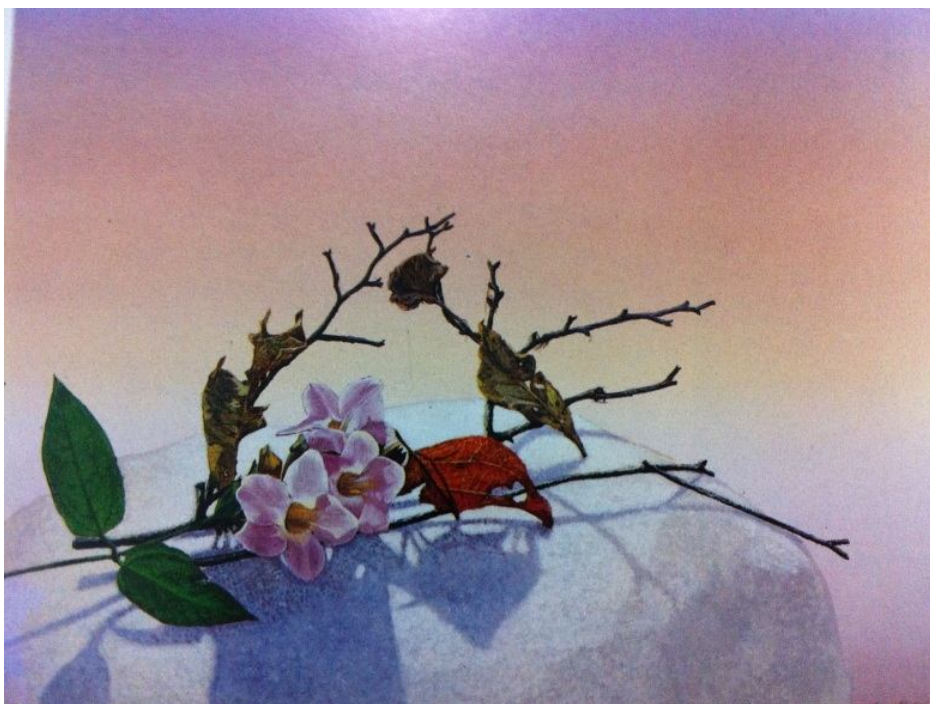
1.1.4 การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชั้นเรียน

ในยุคแรก วิเชียร จะเขียนภาพแนวเหนือจริง เพื่อฝึก โดยใช้ทักษะการเขียนภาพเหมือนจริง โดยในภาพที่เขียนจะให้ความรู้สึกถึงกฎเกณฑ์ธรรมชาติ ที่มีการเติบโต ร่วงโรย และจบสิ้น เป็นการสื่อให้เห็นถึงสัจธรรม ส่วนบรรยากาศที่ได้รับนั้นจะไม่มีความรู้สึกเศร้า แต่จะให้ความรู้สึกอึดอัด อึดใจ หรือสบายใจ ในการได้รับชมผลงานในยุคนี้ของวิเชียร

2. ผลงานในยุคกลาง

2.1 ภาพ “...พินิจ พิจารณา...”

เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 60 x 80 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 8 ... พินิจ พิจารณา ...

2.1.1 ที่มาของแนวคิด

อาจารย์วิเชียรได้พิสูจน์ความบริสุทธิ์ใจที่เขาจะพึงมีต่อการสร้างสรรค์จิตรกรรม “ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยความรู้สึกส่วนตัว จากการได้เรียนรู้ และสัมผัสธรรมชาติ โดยที่ข้าพเจ้าได้นำวิถี ชีวิต ร่างกาย และจิตใจ เข้าสู่ดินแดนแห่งความงดงาม และเป็นจริงของธรรมชาติอันบริสุทธิ์”

2.1.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

“ถ้าคนเรามองเห็นใบไม้แห้งๆ ดอกไม้เล็กๆ ว่าเป็นสิ่งงามแล้ว เราคงไม่มีจิตใจที่จะทำลายธรรมชาติได้ เพียงพินิจใบไม้อันน้อยนิด มองความงามของเส้นสายใบไม้ที่ประสานกันอย่างประณีต ร่องรอยของสีเป็นลวดลายอันวิจิตร รอยขาดฉีกจากสายลม มด แมลง หรือตัวหนอนที่กัดกิน อันเป็นบันทึกผ่านผืนของฤดูกาล จากยอดอ่อนแล้วแปรเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลแก่ และร่วงลงสู่ดิน นั่นคือชีวิตของคนเรานั่นเอง”

2.1.3 หลักการทางศิลปะ

2.1.3.1 การใช้สีและการระบายสี

จิตรกรใช้สีอะครีลิคอันราบเรียบ และให้ความรู้สึกสงบสงัด และสมาธิของเขา บ่งบอกทั้งกระแสธารอันลึกเร้นของธรรมชาติ และความผันอันสงัดของมนุษย์คนหนึ่ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติอันสง่างาม

2.1.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

ในการจัดโครงสร้างของภาพ มีการทิ้งน้ำหนักของภาพมาทางซ้าย โดยจุดเด่นทั้งหมดคือ กิ่งไม้ ดอกไม้สีชมพู ใบไม้ ทั้งสีเขียว สีส้ม และสีน้ำตาล จูตรองของภาพคือ ก้อนหิน ที่ใช้สีที่ให้ความรู้สึกนุ่มนวล และใกล้เคียงกับพื้นหลังมาเป็นจูตรองเพื่อดันจุดเด่นให้เด่นขึ้น โดยไม่ให้เกิดความรู้สึกลอยออกมาของจุดเด่น

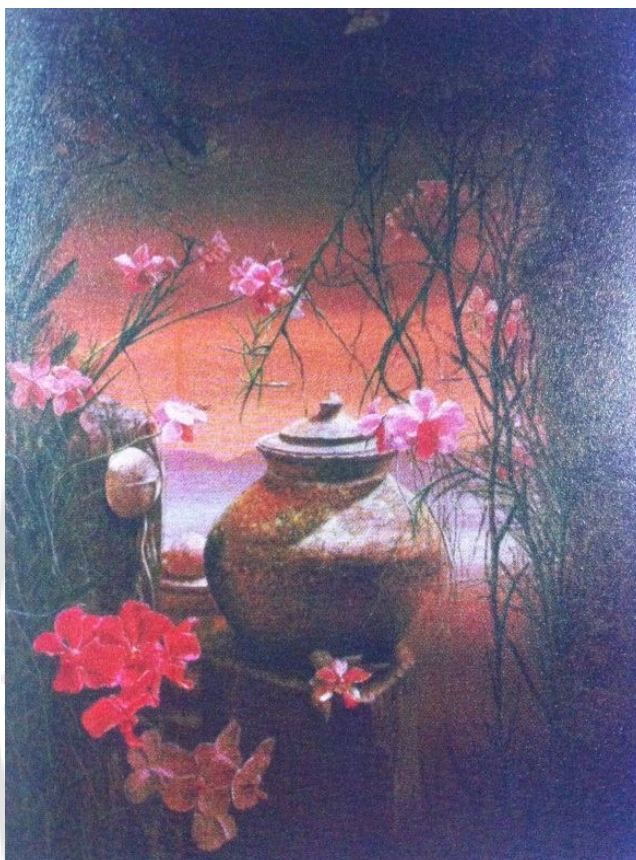
2.1.4 การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชั้นเรียน

ในภาพเขียนของยุคกลางนี้ ศิลปินได้เขียนภาพของดอกไม้ป่า โดยการนำดอกไม้ป่าจากธรรมชาติ มาจัดวางให้เกิดความเป็นเอกภาพตามความต้องการของตัวศิลปินเอง โดยตัวศิลปินต้องการจะแสดงให้เห็นถึงความไร้ค่าของดอกไม้ป่าต่อสังคม แต่ตัวศิลปินเองนั้นได้นำมาจัดวาง และทำให้เกิดคุณค่าในสายตาของศิลปิน โดยยังไม่ทิ้งบรรยากาศที่ให้ความรู้สึก เพื่อฝัน โดยใช้ทักษะการเขียนภาพเหมือนจริง

3. ผลงานในยุคปัจจุบัน

3.1 ภาพ “น้ำใจไทย 2553”

เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 200 x 150 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 9 น้ำใจไทย 2553

3.1 ที่มาของแนวคิด

ธรรมชาติ วิถีชีวิต วัฒนธรรม รวมถึงหลักพุทธศาสนา การ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ความสงบ สะอาด สันโดษ รวมทั้งการมีปรัชญาชีวิตอย่างมีความหวัง คือหัวใจสำคัญของงานจิตรกรรมที่ได้นำเสนอนอกเหนือจากมายาที่ได้สัมผัสภาพเบื้องหน้า อาทิ โองน้ำ ดอกไม้ ใบไม้ ทิวเขา และละอองหมอก

3.1.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

ภาพ “น้ำใจไทย 2553” ต้องการที่จะแสดงออกในเรื่อง ความสุข สงบ ร่มเย็น โดยผ่านกรถ่ายทอดจากภาพเขียนเสมือนจริง ในหัวข้อทิวทัศน์ หนึ่ง เป็นส่วนสะท้อนบุคลิกภาพของตัวศิลปิน ที่ชื่นชอบธรรมชาติ ความสงบสุข ศาสนา เพื่อปรารถนาให้ผู้ชมได้สัมผัสถึง ความสุขสงบ เย็นสบายของธรรมชาติ ทิวทัศน์ทางตอนเหนือของไทย

3.1.3 หลักการทางศิลปะ

3.1.3.1 การใช้สีและการระบายสี

ผลงานชิ้นนี้ ศิลปินใช้เทคนิคสีอะคริลิกที่ระบายเรียบ สะอาด สดงบเจียบบในบรรยากาศแห่งจินตนาการของทิวทัศน์เบื้องเหนือ ที่ต้องการแสดงออกในเรื่องของความสงบร่มเย็น ของบรรยากาศยามเย็นที่เห็นถึงละอองหมอกภายในภาพ ถึงจะใช้สีพื้นหลังเป็นสีโทนร้อนก็ตาม

3.1.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

ในการจัดโครงสร้างของภาพ จะเห็นโอ่งน้ำซึ่งเป็นจุดเด่นของภาพ โดยจะมีดอกไม้ กิ่งไม้ ใบไม้ ต่างๆ อยู่รอบๆ เพื่อใช้เป็นจุดรอง ทำให้ภาพที่วาดขึ้นมาเกิดความสมบูรณ์ภายในภาพ

3.1.4 การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชั้นเรียน

ยุคนี้ภายในภาพวาดของศิลปินจะใช้โอ่งที่อยู่ทางภาคเหนือเป็นสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของผลงาน โดยโอ่งแทนค่าของสัญลักษณ์ ที่สะท้อนถึงความน่าสนใจของคนทางภาคเหนือ ที่ทุกบ้านจะมีโอ่งตั้งไว้หน้าบ้านของตัวเอง เพื่อให้คนที่เดินทางผ่านไปมาได้พักดื่มน้ำให้หายเหนื่อย โดยแสดงถึงความมีน้ำใจและไม่หวังสิ่งตอบแทนใดๆ จากคนที่เดินทางผ่านมา และยังคงไม่ทิ้งบรรยากาศความเพื่อฝัน และทักษะการเขียนภาพแบบเหมือนจริง

ผลงานของ สาริต ทิมวัฒนบรรเทิง

1. ผลงานในยุคแรก

ภาพ “ดอกไม้จากปากคลองตลาด”

เทคนิค สีน้ำมัน

ขนาด 200 x 170 เซนติเมตร

2. ผลงานในยุคกลาง

ภาพ “สีสันในเดือนเมษา”

เทคนิค สีน้ำมัน

ขนาด 110 x 110 เซนติเมตร

3. ผลงานในยุคปัจจุบัน

ภาพ “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

เทคนิค สีน้ำมัน

ขนาด 200 x 150 เซนติเมตร

ผลการวิเคราะห์ผลงาน มีดังนี้

ผลงานของ สวัสดิ์ ทิมวัฒนบรรเทิง

1. ผลงานในยุคแรก

1.1 ภาพ “ดอกไม้จากปากคลองตลาด”

เทคนิค สีน้ำมัน ขนาด 200 x 170 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 10 ดอกไม้จากปากคลองตลาด

1.1.1 ที่มาของแนวคิด

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏอยู่โดยทั่วไป ต่างเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ตัวศิลปินมีความรู้สึกในการสัมผัสถึงโครงสร้างในการจัดวาง จังหวะ ลีลา การเคลื่อนไหว สี สัน และบรรยากาศ อันเป็นการกำหนดกฎเกณฑ์ทางธรรมชาติที่เคลื่อนไหวไปตามกาลเวลา อันเป็นรากเหง้าที่แสดงแก่นแท้ บ่อเกิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีต่อตัวศิลปิน

1.1.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

จากสภาพสังคมในปัจจุบันซึ่งเต็มไปด้วยการปรุงแต่งที่ทำให้มนุษย์ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับคุณค่าทางความงามในทางที่ผิด คุณค่าทางความงามที่มนุษย์ต้องการนั้นควรเป็นคุณค่าทางความงามของจิตใจ ซึ่งจะหาได้จากธรรมชาติ เสียงเพลง ภาพยนตร์และผลงานทางศิลปะในทุกรูปแบบ ซึ่งไม่สามารถกำหนดเป็นราคาได้ ซึ่งเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของคน

ในยุคปัจจุบันที่สังคมกำลังหลงทางต่างหันไปนิยมวัตถุนเกินความพอดีซึ่งในความเป็นจริงแล้ว สิ่งดังกล่าวนี้ไม่ได้มีความจริงยั่งยืนแต่อย่างใด

1.1.3 หลักการทางศิลปะ

เป็นไปในลักษณะของการนำรูปทรงของธรรมชาติมารวมกันอยู่อย่างเป็นกลุ่มก้อน โดยรูปทรงต่างๆ นั้น เป็นรูปทรงที่ธรรมชาติสร้างสรรค์มาแล้ว แต่นำมาจัดวางให้เกิดความกลมกลืนกันอย่างมีเอกภาพ

1.1.3.1 การใช้สีและการระบายสี

การใช้สีจะเป็นลักษณะของการใช้สีสดที่สะอาดให้มีความรู้สึกสดใส ร่าเริง โดยการปรุงแต่ง สีสันทเพิ่มเติมจากแบบจริงของธรรมชาติให้เกิดความรู้สึกอิสระในการสร้างสรรค์เพียงอาศัย รูปทรง จากธรรมชาติเป็นสื่อเพื่อให้เกิดแรงดลใจในการถ่ายทอด ลักษณะของพื้นผิวเกิดจากรอยแปรงที่มาจากกรเขียนที่จะต้องใช้การระบายที่ซ้ำใน หลายๆ ครั้งจนกว่าจะได้ภาพที่พอใจ เพราะเป็นภาพที่มีขนาดใหญ่ การควบคุมในการระบาย ให้ทั่วถึงจะต้องมีการระบายไปตามขั้นตอนซึ่งจะทำให้พื้นผิวของผ้าใบมีร่องรอยของฝีแปรงอยู่โดยทั่วทั้งภาพ

1.1.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

เป็นลักษณะของการจัดวางที่มุ่งเสนอในลักษณะของความเรียบง่าย โดยนำกระเช้าดอกไม้และตะกั่วดอกไม้ ห่อดอกกุหลาบ นำมาเรียงตามแนวอย่างเป็นระเบียบ โดยให้เรียงไปตามลำดับแต่จะมีดอกไม้ขนาดเล็กเป็นตัวสอดแทรกประสานสัมพันธ์ซึ่งกันและกันทั่วทั้งภาพ

1.1.4 การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชั้นเรียน

ภายในภาพผลงานชุดนี้ศิลปินเกิดความประทับใจในดอกไม้ขนาดเล็กในย่านปากคลองตลาดที่ไม่ได้ผ่านการจัดวาง ประทับใจในสีสัน ความสดในดอกไม้พืชพันธุ์ ที่ชาวบ้านนำมาขายในยามเช้า ด้วยการนำรูปร่าง รูปทรงของดอกไม้ ตะกร้า นำมาจัดวางขึ้นมาใหม่โดยในความเป็นจริงจะไม่มีการจัดวางแบบนี้ โดยภายในภาพที่ศิลปินได้นำองค์ประกอบต่างๆ มาจัดวางใหม่ที่แสดงให้เห็นถึงสีสัน ความสดใสของดอกไม้ และรอยแปรงที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกดีใจของตลาดดอกไม้

2. ผลงานในยุคคลาง

2.1 ภาพ “สีส่นในเดือนเมษา”

เทคนิค สีน้ำมัน ขนาด 110 x 110 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 11 สีส่นในเดือนเมษา

2.1.1 ที่มาของแนวคิด

ศิลปินมีความสนใจในสีส่น ที่อยู่ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศิลปินไม่ได้เขียนรูปตามตาที่มองเห็น แต่ศิลปินเพียงขอยืนธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเหล่านั้นเป็นแบบ โดยที่ศิลปินได้แทนค่า สีส่นต่าง ๆ เหล่านั้นด้วยความรู้สึกรของศิลปินเอง ตามความคิดและจินตนาการในขณะที่กำลังเขียนภาพอยู่

2.1.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

ตัวศิลปินเองต้องการจะถ่ายทอดความรู้สึกที่สดใส ร่าเริง ในการใช้สีและรอยแปรงของตัวผลงานเพื่อให้ผู้ที่ได้รับชมเกิดความรู้สึกคล้อยตามไปกับความสนุก ความสดชื่น ในการได้รับชม ของการใช้สี และรอยแปรงภายในภาพที่เห็น

2.1.3 หลักการทางศิลปะ

2.1.3.1 การใช้สีและการระบายสี

การใช้สีจะไม่คำนึงถึงความเป็นจริงของธรรมชาติ แต่จะปรุงแต่งตามจินตนาการในการเขียนภาพอยู่ในขณะนั้น โดยจะใช้สีที่ให้ความรู้สึกรุนแรง ร่าเริง ตามแนวของศิลปะลัทธิ โพวิสซึม สีที่ใช้จะใช้สีที่มีความสดเป็นส่วนใหญ่และเป็นสีที่บีบออกมาจากหลอด และต้องเป็นสีที่มีคุณภาพที่ดีเป็นพิเศษในการเขียนภาพชิ้นนี้

2.1.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

ในการเขียนภาพต้นไม้จะต้องแสดงออกถึงความอิสระ และความแตกต่างของสัดส่วน รูปร่าง รูปทรง อีกทั้งชนิดของต้นไม้ที่มีผลดกลาย ขนาดของเส้นและขนาดกระถางของต้นไม้ที่ผสมกลมกลืนกันอยู่อย่างมีเอกภาพ รูปทรงที่เห็นจะเป็นรูปทรงจากสิ่งที่เป็นธรรมชาติซึ่งประกอบด้วยต้นไม้หลากหลายพันธุ์ แต่มาอยู่รวมกันในสถานที่จัดตกแต่งไว้ในระดับหนึ่ง แต่ทุกอย่างจะอยู่กันอย่างปะปนมีที่เป็นระเบียบและไม่เป็นระเบียบ แต่ก็ซ่อนความงดงามไว้ในส่วนนั้นๆ

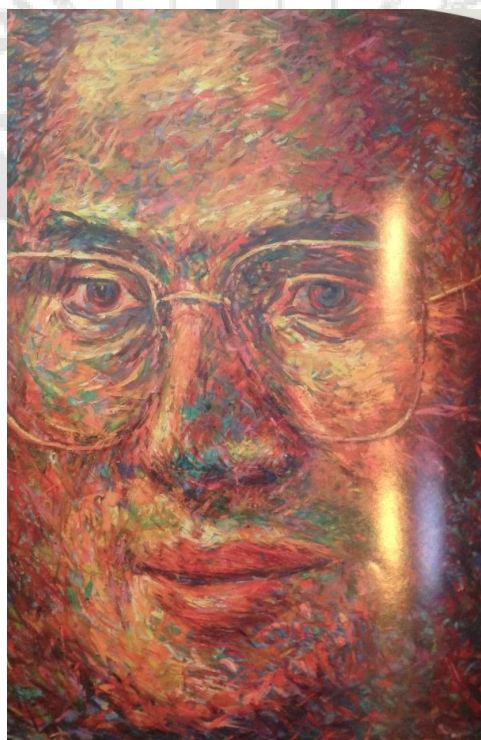
2.1.4 การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชั้นเรียน

ยุคกลางของสาริต ได้ประทับใจในความโล่งเรียบของสีขาว เมื่อนำสีสดที่มีคุณภาพไประบายบนกระดาษอย่างตรงไปตรงมา โดยมีสิ่งที่ปะทะคือธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการแทนค่าสีที่ไม่ได้เขียนขึ้นตามที่ตาเห็น แต่ใช้สีตามความรู้สึกของตัวศิลปินเองในขณะนั้น เพื่อต้องการแสดงออกให้เห็นในเรื่องของ ความใสของสี ความสดของสี ที่ให้อารมณ์เหมือนการเขียนสีน้ำบนกระดาษสีขาว

3. ผลงานในยุคปัจจุบัน

3.1 ภาพ “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

เทคนิค สีน้ำมัน ขนาด 200 x 150 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 12 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

3.1.1 ที่มาของแนวคิด

ปีพุทธศักราช 2550 เป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะมีพระชนพรรษาครบ 80 พรรษา ซึ่งเป็นช่วงเวลาแห่งการชื่นชมในพระราชจริยาวัตรตลอดระยะเวลาแห่งการครองราชย์ ตามที่พระองค์ได้ตรัสไว้ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม” จึงเป็นปีแห่งความปิติยินดีของพสกนิกรชาวไทยทั้งปวง คนไทยในทุกๆ สาขาอาชีพ ได้แสดงความจงรักภักดีในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อน้อมถวายเป็นพระราชกุศลด้วยจิตใจที่มุ่งมั่นเคารพศรัทธาในความเป็นในหลวงของเรา และในฐานะที่อาจารย์สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง มีอาชีพเป็นอาจารย์สอนทางด้านศิลปะ และในนามของกลุ่มศิลปินไทยจึงได้รวมตัวกันจัดนิทรรศการ “80 พรรษา: สีสันแห่งศิลปกรรม” โดยนำเสนอผลงานที่เป็นลักษณะเทิดพระเกียรติ และผลงานตามลักษณะเฉพาะตัวขึ้นมา

3.1.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

ภาพ “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” ศิลปินได้เขียนขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงความจงรักภักดี เคารพ ศรัทธาในความเป็นในหลวงของปวงประชา และเพื่อเทิดพระเกียรติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนมายุครบ 80 พรรษา

3.1.3 หลักการทางศิลปะ

3.1.3.1 การใช้สีและการระบายสี

ลักษณะของสีที่ปรากฏภายในภาพนั้น เป็นสีที่แสดงถึงความปิติยินดี และเกิดทุน ซึ่งจะสังเกตได้จากรอยของฝีแปรงที่ใช้ในการระบายสีต่างๆ ที่มีสีจุดขนาด และรอยของฝีแปรงที่สื่อถึงอารมณ์ สนุกสนาน ปิติ ยินดี ทำให้ผู้ที่ได้รับชมรับรู้ถึงสิ่งที่ศิลปินอยากจะถ่ายทอดออกมา

3.1.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

ในภาพไม่มีอะไรมากรบกวน เพราะภายในภาพเป็นภาพใบหน้าของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่เราทุกคนคุ้นเคยกันดี โดยมี ตา จมูก ปาก คิ้ว และ แว่นตา และจัดให้อยู่ในผ้าใบขนาด 200 x 150 เซนติเมตร ได้อย่างสมดุล

3.1.4 การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชั้นเรียน

ผลงานในยุคปัจจุบันเป็นการเขียนผลงานเพื่อแสดงความปิติ ยินดี เคารพ และศรัทธาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้วยการใช้เส้นของสีที่ปาดป้ายลงไปบนพระพักต์ เป็นการแสดงออกถึงพระราชกรณียกิจที่ไม่สามารถนับได้ ตลอดเวลาที่พระองค์ครองราชย์ เช่นเดียวกับรอยแปรงที่ สาดและปาดป้ายลงบนพระพักต์ด้วยความเคารพและศรัทธา ก็ไม่สามารถนับได้ว่ามีจำนวนเท่าไร เปรียบเทียบให้เห็นโดยใช้ทัศนศิลป์เป็นสื่อกลาง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่องศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงบริบทต่างๆ อีกทั้งกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนความคิดและจินตนาการ ซึ่งได้แบ่งหัวข้อในการศึกษาวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวคิดกลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินที่มีต่อบริบทของสังคมไทย
2. เพื่อศึกษากลวิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สังคม
3. เพื่อศึกษากลวิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาสถานภาพการดำเนินชีวิตของศิลปิน
2. ศึกษาแนวคิดในการสร้างสรรค์ศิลปะของศิลปิน
3. ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน
4. ศึกษาบทบาทของศิลปิน ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะสู่สังคม และชั้นเรียน

ในการศึกษาวิเคราะห์ผลงานของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” ที่มีต่อสังคมและชั้นเรียน ตั้งแต่ช่วงที่มีบทบาทต่อสาธารณชนในฐานะของกลุ่มเป็นเวลา 30 ปีที่ทำงานต่อเนื่องการมาตลอด ซึ่งผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่ในการวิเคราะห์ เป็น 3 ช่วงอายุของศิลปินแต่ละคน โดยมีผลงานที่ทำการวิเคราะห์จำนวน 12 ภาพ ดังนี้

ผลงานของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” จำนวน 12 ภาพ

ผลงานของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” ที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ จำนวน 12 ภาพ โดยจะแบ่งออกเป็นดังนี้

ผลงานของ เกียรติศักดิ์ ผลิตาภรณ์ มี 3 ภาพ ดังนี้ ผลงานในยุคแรก ภาพ “ผลพวงจากแดนไกล” (Fruit From The Distance) เทคนิค สีน้ำ ขนาด 40 x 30 เซนติเมตร ผลงานในยุคกลาง ภาพ “ความสงบสุข” (Peace And Quiet Lives) เทคนิค สีน้ำ ขนาด 114 x 98 เซนติเมตร ผลงานในยุคปัจจุบัน ภาพ “ออกเดินคนเดียว” เทคนิค วาดภาพด้วยลายเส้น ขนาด 80 x 60 เซนติเมตร

ผลงานของ ไพรวลย์ ดาเกลี้ยง มี 3 ภาพ ดังนี้ ผลงานในยุคแรก ภาพ “พื้นผิวและกาลเวลา” (Texture And Time) เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 60 x 50 เซนติเมตร ผลงานในยุคกลาง

ภาพ “ทรงพระเจริญ” เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 150 x 120 เซนติเมตร ผลงานในยุคปัจจุบัน ภาพ “วิสุทธิศนา” เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 80 x 60 เซนติเมตร

ผลงานของ วิเชียร วงศ์ศุภลักษณ์ มี 3 ภาพ ดังนี้ ผลงานในยุคแรก ภาพ “ใบไม้สีส้ม” (Orange Leave) เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 60 x 50 เซนติเมตร ผลงานในยุคกลาง ภาพ “...พินิจพิจารณา...” เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 80 x 60 เซนติเมตร ผลงานในยุคปัจจุบัน ภาพ “น้ำใจไทย 2553” เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 200 x 150 เซนติเมตร

ผลงานของ สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง มี 3 ภาพ ดังนี้ ผลงานในยุคแรก ภาพ “ดอกไม้จากปากคลองตลาด” เทคนิค สีน้ำมัน ขนาด 200 x 170 เซนติเมตร ผลงานในยุคกลาง ภาพ “สีสนในเดือนเมษา” เทคนิค สีน้ำมัน ขนาด 110 x 110 เซนติเมตร ผลงานในยุคปัจจุบัน ภาพ “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” เทคนิค สีน้ำมัน ขนาด 200 x 150 เซนติเมตร

สรุปผลการศึกษาวิจัย

ผลการวิเคราะห์ผลงานของ เกียรติศักดิ์ ผลิตาภรณ์

1. ที่มาของแนวคิด

จากการวิเคราะห์ที่มาของแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน จำนวน 3 ชิ้น ของเกียรติศักดิ์ ผลิตาภรณ์ ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งลักษณะเด่นของผลงานได้ดังนี้

1.1 ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลงานที่สร้างขึ้นจากแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ ซึ่งเป็นผลงานที่ชื่อว่า “ผลพวงจากแดนไกล” อยู่ในยุคแรกของตัวศิลปินเองที่กำลังตีความเกี่ยวกับความสวยงาม สงบ ร่มรื่น ของธรรมชาติที่สามารถนำมาสื่อถึงธรรม คำสอนของศาสนาได้ และสิ่งที่แสดงออกได้อย่างเด่นชัดในผลงานที่ชื่อว่า “ผลพวงจากแดนไกล” นั่นก็คือ กลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานนั้นจะใช้ฝีแปรงที่ละเอียดอ่อน พร้อมกับทั้งการตัดกันของน้ำหนักแสงและเงา ให้เห็นอารมณ์ส่วนลึกของศิลปินที่สะท้อนผลกระทบจากธรรมชาติที่ตนเองได้สัมผัสมา และได้ปรากฏให้เห็นในช่วงระยะเวลาในการทำงานยุคนั้น

1.2 ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากศาสนาคริสต์ สันติสุข สงคราม

ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากศาสนาคริสต์ สันติสุข สงคราม คือผลงานหนึ่งในหลายชิ้นของยุคนี้ที่ผู้วิจัยเลือกมา คือ ภาพ “ความสงบสุข” ซึ่งเป็นภาพที่แสดงให้เห็นถึงแรงบันดาลใจที่ชัดเจนของตัวศิลปินเองที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับศาสนาคริสต์ และต้องการนำมาเผยแพร่ให้ผู้ชมผลงานที่ต้องการจะแสดงให้เห็นถึงคำสอนขององค์พระเยซู และผลกระทบของการไม่เชื่อในคำสอนของศาสนาและการทำสงคราม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ในช่วงเวลาหนึ่งของศิลปิน

1.3 ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเหตุการณ์ชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย

ในช่วงเวลานี้อาจารย์เกียรติศักดิ์ ได้อาตัวเองเข้าไปร่วมอยู่ในเหตุการณ์ชุมนุมของกลุ่มพันธมิตร ทั้งที่หอประชุมใหญ่ธรรมศาสตร์ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย โดยมีส่วนร่วมในการรับรู้เหตุการณ์การเคลื่อนไหวของกลุ่มพลังประชาชนตั้งแต่วันเริ่มต้น ศิลปินได้ตั้งใจที่จะบันทึกเหตุการณ์จริงด้วยสายตาอันพรั่มว วาดภาพลายเส้นเพื่อบันทึกประวัติศาสตร์ทางการเมืองภาคประชาชนที่พร้อมใจกันลุกขึ้นมาต่อสู้กับความอยุติธรรมของนักการเมืองฉ้อฉล จึงเป็นเหตุให้อาจารย์เกียรติศักดิ์ได้สร้างสรรค์ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจที่จะบันทึกสภาวะของเหตุบ้านการเมืองในขณะนั้น

2. การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

ผลงานทั้ง 3 ชิ้น ที่ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ พบว่า เนื้อหาที่ศิลปินสื่อออกมาผ่านผลงานเหล่านี้มีอยู่ 3 ประเด็น คือ

2.1 การสร้างผลงานที่จะสื่อถึงคำสอนทางศาสนาผ่านทางธรรมชาติในภาพ “ผลพวงจากแดนไกล”

2.2 การสร้างผลงานที่จะสื่อถึงคำสอนทางศาสนาผ่านทางแนวคิดเรื่องสันติสุขในภาพ “ความสงบสุข”

2.3 การสร้างผลงานที่จะสื่อถึงการต่อสู้เพื่อความยุติธรรมของพลังประชาชนเพื่อต่อต้านการทุจริตของนักการเมืองในชาติ ในภาพ “ออกเดินคนเดียว”

3. การถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะต่อชั้นเรียน

จากการวิเคราะห์กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะสู่ชั้นเรียน ผู้วิจัยพบลักษณะเด่นของกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะต่อชั้นเรียน ดังนี้

3.1 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านการวาดภาพเหมือนจริง ซึ่งมักจะนิยมใช้ในการเรียนศิลปะที่ต้องเริ่มจากการเขียนภาพแบบเหมือนจริงก่อนเสมอ

3.2 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านการรับรู้เรื่องแนวคิดการสร้างสรรคงานศิลปะว่า ศิลปินจะปรับเปลี่ยนแนวคิด วิธีคิดไปตามสภาพแวดล้อม สังคม ที่พบเจออยู่ ณ ช่วงเวลาหนึ่งของชีวิต

3.3 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านการบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เหตุการณ์ที่ประทับใจ ณ เวลานั้น

ผลการวิเคราะห์ผลงานของ ไพรวลัย์ ดาเกลี้ยง

1. ที่มาของแนวคิด

จากการวิเคราะห์ที่มาของแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน จำนวน 3 ชิ้น ของไพรวลัย์ ดาเกลี้ยง ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งลักษณะเด่นของผลงานได้ดังนี้

1.1 ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากพุทธปรัชญา

ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากพุทธปรัชญาได้แก่ผลงานที่ชื่อว่า ภาพ “พื้นผิวและการเวลา” อยู่ในช่วงยุคแรกของศิลปินที่กำลังซบเซากับหลักคำสอนของศาสนา ที่นำเอาสิ่งแวดล้อม

โบราณสถาน มาเป็นสื่อเพื่อแสดงให้เห็นถึงพุทธปรัชญา โดยการใช้สีในการครอบคลุมบรรยากาศ เพื่อทำให้เกิดอารมณ์ที่ลึกซึ้ง ตรึงใจ และสงบนิ่ง

1.2 ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากเรื่องใกล้ตัว วิถีชีวิตของชาวบ้าน หลักคำสอนของในหลวง เรื่องความพอเพียง

ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเรื่องใกล้ตัว วิถีชีวิตของชาวบ้าน หลักคำสอนของในหลวง เรื่องความเป็นอยู่ที่พอเพียง คือผลงานหนึ่งในหลายชิ้นที่ผู้วิจัยเลือกมา คือ ภาพ “ทรงพระเจริญ” ซึ่งเป็นภาพที่แสดงให้เห็นถึงความศรัทธาในหลักคำสอนเรื่องความพอเพียง ของชาวบ้านที่ดำเนินวิถีชีวิตอย่างพอเพียงที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปตามชนบท และเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ตัวศิลปินเองได้นำ พ่อ แม่ หลาน ลูกศิษย์มาร่วมเป็นแบบในผลงานบางชิ้นงานด้วยเหมือนกัน

1.3 ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากการโหยหาอดีตตามร่องรอยของสถาปัตยกรรมของยุคสมัยที่ผ่านมา

ในยุคนี้อาจารย์ไพโรจน์ ดาเกลี้ยง ได้มีความรู้สึก โหยหาถึงอดีต โดยได้เขียนผลงานเล่าเรื่องราวของสถานที่ในอดีตต่าง ๆ ที่ผ่านกาลเวลามาจนถึงบัดนี้ ผ่านโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมโบราณ ในยุคสมัยของ ร.5 โดยยังใช้สีในการครอบคลุม บรรยากาศเพื่อให้ความรู้สึกที่โหยหา ระลึกถึงภาพบรรยากาศเก่าๆ ในอดีตที่ผ่านมาของสถานที่นั้นๆ ผลงานที่ว่ามานั้น ชื่อว่า ภาพ “วิสูตรटना”

2. การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

ผลงานทั้ง 3 ชิ้น ที่ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ พบว่า เนื้อหาที่ศิลปินสื่อออกมาผ่านผลงานเหล่านี้มีอยู่ 3 ประเด็น คือ

2.1 การสร้างผลงานเพื่อที่จะสื่อคำสอนทางพุทธปรัชญาผ่านทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภาพ “พื้นผิวและการเวลา”

2.2 การสร้างผลงานที่จะสื่อให้เห็นถึงเรื่องใกล้ตัว การดำเนินวิถีชีวิตของชาวบ้าน ตามหลักคำสอนของในหลวงเรื่อง ความพอเพียงในภาพ “ทรงพระเจริญ”

2.3 การสร้างผลงานเพื่อที่จะแสดงออกถึงความโหยหาบรรยากาศเก่าๆ ตามสถานที่สถาปัตยกรรมโบราณ ในภาพ “วิสูตรटना”

3. การถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะต่อชั้นเรียน

จากการวิเคราะห์กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะสู่ชั้นเรียน ผู้วิจัยพบลักษณะเด่นของกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะต่อชั้นเรียน ดังนี้

3.1 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านทักษะการเขียนภาพแบบเหมือนจริง ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนศิลปะ

3.2 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนในเรื่องการนำเรื่องใกล้ตัว เช่น สถานที่ บุคคล มาเป็นแบบในการเขียนภาพ

3.3 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านสถาปัตยกรรม การเขียนภาพสถานที่ต่างๆ

ผลการวิเคราะห์ผลงานของ วิเชียร วงศ์ศุภลักษณ์

1. ที่มาของแนวคิด

จากการวิเคราะห์ที่มาของแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน จำนวน 3 ชั้น ของวิเชียร วงศ์ศุภลักษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งลักษณะเด่นของผลงานได้ดังนี้

1.1 ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ผลงานที่สร้างมาจากแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ มีอยู่ในทุกผลงาน และทุกยุคของอาจารย์ วิเชียร วงศ์ศุภลักษณ์ ในยุคแรกชื่อภาพ “ใบไม้สีส้ม” ในยุคกลางชื่อภาพ “...พินิจพิจารณา...” ในยุคปัจจุบันชื่อภาพ “น้ำใจไทย 2553” ที่นำเอาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ตัวศิลปินเองชื่นชอบ ลุ่มหลง นำมาจัดวางตามความรู้สึกที่พึงพอใจของศิลปินเอง และเขียนออกมาในเชิงเพื่อฝัน ด้วยทักษะการเขียนภาพแบบเหมือนจริง และการใช้สีเพื่อให้ได้อารมณ์ ความรู้สึกเพื่อฝันนั้นด้วย

1.2 ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากการแทนค่าสัญลักษณ์

ผลงานที่สร้างมาจากแรงบันดาลใจจากการแทนค่าสัญลักษณ์ เริ่มเกิดขึ้นมาในยุคหลังๆ จนถึงปัจจุบัน ในภาพ “น้ำใจไทย 2553” โดยการนำองค์ที่เป็นสัญลักษณ์ทางภาคเหนือ สะท้อนให้เห็นถึงความมีน้ำใจของคนในภาคนี้ และผลงานในยุคแรกนั้นก็นับว่าได้รับแรงบันดาลใจจากการแทนค่าสัญลักษณ์อยู่เช่นกัน โดยการนำเอาธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมาใช้ในเชิงสัญลักษณ์ที่จะสื่อให้เห็นถึงสังคมตามธรรมชาติ ที่ต้องมีการเกิด แก่ เจ็บตาย ไปตามกาลเวลา

2. การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

ผลงานทั้ง 3 ชั้น ที่ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ พบว่าเนื้อหาที่ศิลปินสื่อออกมาผ่านผลงาน เหล่านี้มีอยู่ 3 ประเด็น คือ

2.1 การสร้างผลงานที่ใช้ธรรมชาติเพื่อสื่อให้เห็นถึงสังคมในภาพ “ใบไม้สีส้ม”

2.2 การสร้างผลงานที่ใช้การนำสิ่งของที่ไร้ค่าในสายตาของสังคมมาจัดวางให้เกิดคุณค่าทางความงามตามความต้องการของศิลปินเอง ในภาพ “...พินิจ พิจารณา...”

2.3 การสร้างผลงานที่ใช้การแทนค่าสัญลักษณ์ของพื้นที่นั้นๆ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การดำรงชีพของ สังคม ชุมชน นั้นๆ ในภาพ “น้ำใจไทย 2553”

3. การถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะต่อชั้นเรียน

จากการวิเคราะห์กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะสู่ชั้นเรียน ผู้วิจัยพบ ลักษณะเด่นของกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะต่อชั้นเรียน ดังนี้

3.1 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านทักษะการเขียนภาพเหมือนจริงที่ใช้ธรรมชาติมาเป็นแบบในการเขียนภาพซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนเขียนภาพศิลปะ

3.2 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางการเห็นค่าในสิ่งที่ไม่มีความมีค่าในสายตาของสังคม หรือผู้อื่น โดยนำมาจัดวางใหม่ให้เกิดคุณค่าในความพอใจของตัวศิลปินเอง

3.3 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางการสัญลักษณ์แทนค่า โดยศิลปินสามารถนำสัญลักษณ์ของพื้นที่นั้นๆ มาแทนค่าพื้นที่นั้นที่ศิลปินต้องการจะสื่อถึง โดยการใช้สี

พื้นหลังเพื่อเป็นการครอบคลุมบรรยากาศให้เกิดความรู้สึกเพื่อฝัน อิ่มอกอิ่มใจ สบายใจในการได้รับชมผลงานนั้นๆ

ผลการวิเคราะห์ผลงานของ สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง

1. ที่มาของแนวคิด

จากการวิเคราะห์ที่มาของแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน จำนวน 3 ชิ้น ของสาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง ผู้วิจัยสามารถทำการแบ่งลักษณะเด่นของผลงานได้ดังนี้

1.1 ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่พบเจอในขณะนั้น

ผลงานที่สร้างขึ้นมาโดยได้รับแนวความคิดและแรงบันดาลใจจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่พบเจอในขณะนั้นมีมาตั้งแต่ยุคแรกจนถึงยุคกลาง โดยผู้วิจัยได้นำภาพทั้งสองยุคมาวิเคราะห์คือภาพ “ดอกไม้จากปากคลองตลาด” และภาพ “สีสนในเดือนเมษา” ซึ่งทั้งสองภาพแสดงให้เห็นถึงแนวคิดและแรงบันดาลใจที่ชัดเจนของตัวศิลปินเอง ที่เกิดความประทับใจในสีสนของดอกไม้ นานาพันธุ์ ที่นำมาเขียนภาพโดยยุคแรกเน้นการจัดวางใหม่ และยุคกลางเน้นที่ความสด ความใสของสีที่ปาดป้ายลงบนพื้นกระดาษสีขาว

1.2 ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจและแนวคิดมาจากความต้องการแสดงความจงรักภักดีเคารพและศรัทธา ในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ภาพ “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” ศิลปินได้เขียนขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงความจงรักภักดี เคารพ ศรัทธาในความเป็นในหลวงของปวงประชา และเพื่อเทิดพระเกียรติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนมายุครบ 80 พรรษา

2. การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

ผลงานทั้ง 3 ชิ้น ที่ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ พบว่า เนื้อหาที่ศิลปินสื่อออกมาผ่านผลงานเหล่านี้มีอยู่ 3 ประเด็นคือ

2.1 การสร้างผลงานที่จะสื่อถึงความประทับใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ ตอนนั้น และต้องเขียนให้เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ในภาพ “ดอกไม้จากปากคลองตลาด” และภาพ “สีสนในเดือนเมษา”

2.2 การสร้างผลงานที่จะสื่อถึงการใช้สีที่มีคุณภาพ มีความสด ความใส ของสี ในภาพ “สีสนในเดือนเมษา”

2.3 การสร้างผลงานที่จะสื่อให้เห็นถึงความต้องการที่จะแสดงออกในเรื่องของความจงรักภักดี เคารพ ศรัทธาในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในภาพ “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

3. การถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะต่อชั้นเรียน

จากการวิเคราะห์กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะต่อชั้นเรียน ผู้วิจัยพบลักษณะเด่นของกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะต่อชั้นเรียน ดังนี้

3.1 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนในด้านการจัดวาง โดยในการเรียนศิลปะส่วนใหญ่มักจะเริ่มจากการวาดภาพเหมือนจริง โดยผ่านการจัดวางให้เกิดความเป็นเอกภาพเสียก่อน หรือการนำสิ่งของต่าง ๆ นำมาจัดวางในลักษณะใหม่ตามความพึงพอใจของตัวศิลปินเอง

3.2 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางการเลือกใช้วัสดุในการสร้างสรรค์ผลงาน ที่เน้นไปที่คุณภาพ ไม่ใช่แค่ สี แต่ยังมีพู่กัน กรรียง เฟรมวาดภาพ และอื่นๆ อีกมากมาย เพราะการเลือกใช้วัสดุที่ดีมีคุณภาพจะทำให้ศิลปินผลิตผลงานไปกับการสร้างสรรค์ผลงานด้วยเช่นกัน

3.3 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางการแสดงออกถึงความจงรักภักดี ความเคารพ ศรัทธา ในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงเป็นศิลปินคนหนึ่ง ที่ทรงสร้างสรรค์ผลงานศิลปะมากมาย หลายแขนง

3.4 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางการรักษาเวลาในการสร้างสรรค์ผลงาน เพราะนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะส่วนใหญ่จากที่ผู้วิจัยได้พบเจอเป็นการส่วนตัวมา จะไม่ค่อยทำงานให้เสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด แต่อาจารย์สาธิต ทิมวัฒน์บรรเทิง สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีให้นักศึกษาได้เอาเป็นตัวอย่างในเรื่องของการสร้างสรรค์ผลงานให้เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยในงานวิจัยเรื่อง ศึกษา วิเคราะห์ องค์ความรู้และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” ซึ่งจากการวิเคราะห์ผลงานของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” ทั้งหมด 12 ชิ้น ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญจากการวิเคราะห์ผลงาน ดังนี้

1. ที่มาของแนวคิด

จากการวิเคราะห์ที่มาของแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” จำนวน 12 ชิ้น ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งลักษณะเด่นของผลงานได้ดังนี้ คือ

1.1 ผลงานที่ได้แรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลงานที่สร้างขึ้นจากแรงบันดาลใจจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” มีดังนี้ ภาพ “ผลพวงจากแดนไกล” ของเกียรติศักดิ์ ผลิตาภรณ์ ภาพ “ไปไม่ลืม” ภาพ “... พินิจ พิจารณา...” ภาพ “น้ำใจไทย 2553” ของวิเชียร วงศ์สุภลักษณ์ ภาพ “ดอกไม้จากปากคลองตลาด” ภาพ “สีสนในเดือนเมษา” ของสาธิต ทิมวัฒน์บรรเทิง ซึ่งเป็นยุคสมัยที่ศิลปินกลุ่มนี้ยังอยู่ในช่วงเวลาแห่งการค้นหาแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ของตนเอง แต่สิ่งที่แสดงออกให้เห็นได้เด่นชัดในผลงานของศิลปินแต่ละคน นั่นก็คือ กลวิธีการในการสร้างสรรค์ผลงานของแต่ละคนจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแฝงอยู่ อย่างเช่น รอยแปรงที่นุ่มนวล ฝีแปรงที่รุนแรง พร้อมกับการให้น้ำหนักแสงเงา การควบคุมบรรยากาศภายในภาพ ที่สะท้อนให้เห็นอารมณ์ในส่วนลึกของศิลปินแต่ละคนที่ได้ผ่านการซึมซับธรรมชาติที่ศิลปิน “กลุ่มตะวัน” ได้แสดงให้เห็นปรากฏตามช่วงเวลาในการทำงานในยุคสมัยนั้น

1.2 ผลงานที่ได้แรงบันดาลใจมาจากสัจธรรม ศาสนา

ผลงานที่สร้างขึ้นจากแรงบันดาลใจจากสัจธรรม ศาสนา ของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” มีดังนี้ ภาพ “ความสุข” ของเกียรติศักดิ์ ผลิตาภรณ์ ภาพ “ไปไม่ลืม” ของวิเชียร วงศ์ศุภลักษณ์ ซึ่งศิลปิน 2 ท่านนี้ไม่ได้นับถือศาสนาเดียวกัน แต่มีการสื่อความหมายของสัจธรรม คำสอนของแต่ละศาสนา สะท้อนออกมาบนผลงานภายใต้แนวคิด แรงบันดาลใจเดียวกัน ซึ่งเป็นความรู้สึกเฉพาะของตัวศิลปินแต่ละคน โดยศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลป์แทบทุกคนจะมีจิตใจที่ละเอียดอ่อน มีธรรมะ คำสอนของแต่ละศาสนาที่ศิลปินนั้นนับถืออยู่ในใจและตั้งใจที่จะแสดงถึงความรู้สึกอันลึกซึ้งนั้นออกมาสู่สายตาผู้ที่ได้รับชมผลงาน

1.3 ผลงานที่ได้แรงบันดาลใจจากความจงรักภักดี เคารพ ศรัทธา ในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ผลงานที่ได้แรงบันดาลใจจากความจงรักภักดี เคารพ ศรัทธา ในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” มีดังนี้ ภาพ “ทรงพระเจริญ” ของไพรัชย์ ดาเกลี้ยง ภาพ “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” ของสาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง เนื่องจากศิลปิน 2 ท่านนี้ต้องการที่จะแสดงออกถึงความจงรักภักดี เคารพ ศรัทธา ในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงแสดงออกโดยการสร้างสรรค์ผลงาน ดังกล่าว ด้วยทักษะทางวิชาชีพของตน เพื่อสื่อให้เห็นถึงความตั้งใจที่จะสะท้อนเรื่องราวต่างๆ ของในหลวงที่ ศิลปินทั้ง 2 ได้ประสบพบเจอมาตลอดช่วงชีวิตของตัวศิลปินเอง

1.4 ผลงานที่ได้แรงบันดาลใจจากการต้องการที่จะบันทึกเหตุการณ์ทางการเมืองของประเทศ

ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจที่ต้องการจะบันทึกเหตุการณ์ทางการเมือง มีอยู่ในภาพ “ออกเดินคนเดียว” ของเกียรติศักดิ์ ผลิตาภรณ์ เป็นผลงานที่ได้แสดงออกให้เห็นถึงสิ่งที่อาจารย์เกียรติศักดิ์ต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการบันทึกเหตุการณ์ทางการเมืองของประเทศที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ซึ่งเป็นการบันทึกความทรงจำเพื่อส่งต่อไปยังบุคคลอื่นหรือลูกหลานในอนาคตให้ได้รับรู้ถึงเหตุการณ์ทางการเมืองในวันนั้นที่ศิลปินได้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์นั้น

1.5 ผลงานที่ได้แรงบันดาลใจจากการประทับใจในวิถีชีวิตของชุมชน ชาวบ้าน

ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากการประทับใจในการดำเนินวิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชนนั้นๆ ของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” มีดังนี้ ภาพ “น้ำใจไทย 2553” ของวิเชียร วงศ์ศุภลักษณ์ ภาพ “ดอกไม้จากปากคลองตลาด” ของสาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง เป็นผลงานที่ได้แสดงออกให้เห็นถึงความประทับใจที่ศิลปินแต่ละคนได้ไปประสบการณ์การดำเนินวิถีชีวิตของชาวบ้านในแต่ละชุมชน ความมีชีวิตชีวาในชุมชนปากคลองตลาด ความมีน้ำใจของชาวบ้านทางภาคเหนือ จึงได้ถ่ายทอดเป็นผลงานศิลปะ พร้อมกับอธิบายด้วยภาษาภาพ สื่อความหมายให้ผู้ชมได้รับรู้และเข้าใจในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในพื้นที่นั้นๆ

2. การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

ผลงานทั้ง 12 ชิ้น ของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” ที่ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ พบว่า เนื้อหาที่ศิลปินสื่อออกมาสู่สังคมผ่านผลงานเหล่านี้มีอยู่ 6 ประเด็น คือ

2.1 การสร้างสรรค์ผลงานจากแนวคิดโดยใช้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อสะท้อนให้เห็นถึงสังคม คำสอนของศาสนา ในภาพ “พื้นผิวและการเวลา” ของไพรวลัย ดาเกลี้ยง ภาพ “ไปไม่ลืม” ของวิเชียร วงศ์ศุภลักษณ์

2.2 การสร้างสรรค์ผลงานจากแนวคิดโดยใช้ความประทับใจ การบันทึกเหตุการณ์ในช่วงเวลานั้นๆ ในภาพ “ออกเดินคนเดียว” ของเกียรติศักดิ์ ผลิตาภรณ์ ภาพ “ดอกไม้จากปากคลองตลาด” ของสาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง

2.3 การสร้างสรรค์ผลงานจากแนวคิดที่จะแสดงออกถึงความจงรักภักดี เคารพ ศรัทธา ในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในภาพ “ทรงพระเจริญ” ของไพรวลัย ดาเกลี้ยง ภาพ “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” ของสาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง

2.4 การสร้างสรรค์ผลงานจากแนวคิดใช้สัญลักษณ์แทนค่าความเป็นอยู่ของสังคมนั้นๆ ในภาพ “น้ำใจไทย 2553” ของวิเชียร วงศ์ศุภลักษณ์ ภาพ “ดอกไม้จากปากคลองตลาด” ของสาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง

2.5 การสร้างสรรค์ผลงานจากแนวคิดของการโหยหาบรรยากาศเก่าๆ ในภาพ “วิสูตรทัศน” ของไพรวลัย ดาเกลี้ยง

2.6 การสร้างสรรค์ผลงานจากแนวคิดของสิ่งของที่ไร้ค่าในสายตาของสังคมมาจัดวางให้เกิดคุณค่าในสายตาของศิลปิน ในภาพ “...พินิจ พิจารณา...” ของวิเชียร วงศ์ศุภลักษณ์

3. การถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะต่อชั้นเรียน

จากการวิเคราะห์กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะต่อชั้นเรียน ผู้วิจัยพบลักษณะเด่นของกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะต่อชั้นเรียน ดังนี้

3.1 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านการจัดวางองค์ประกอบของภาพที่จะเขียนให้ออกมามีเอกภาพ

3.2 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านการทักษะการเขียนภาพเหมือนจริงที่เป็นพื้นฐานของการเรียนศิลปะ

3.3 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านการใช้สัญลักษณ์แทนค่าของพื้นที่สังคมนั้นๆ

3.4 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านสถาปัตยกรรม

3.5 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านการบันทึกเหตุการณ์ในช่วงเวลานั้นๆ

3.6 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านการเลือกใช้วัสดุที่มีคุณภาพในการสร้างสรรค์ผลงาน

3.7 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านการนำสิ่งไม่มีค่าในสังคมมาจัดวางให้เกิดคุณค่าในสายตาของศิลปิน

3.8 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านการรักษาเวลาในการเขียนภาพ

3.9 การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อชั้นเรียนทางด้านแนวคิดของศิลปิน สามารถปรับเปลี่ยนวิธีคิดไปตามสภาพแวดล้อม สังคม ที่พบเจออยู่ ณ ช่วงเวลาหนึ่งของชีวิต

ข้อเสนอแนะ

1. ในการวิจัยเรื่อง ศึกษา วิเคราะห์ องค์ความรู้และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน “กลุ่มตะวัน” เป็นการศึกษาวิจัยที่สืบค้นในองค์ความรู้และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินหลายท่าน ควรที่จะมีการสืบค้นประวัติ วิธีการดำเนินชีวิตที่ก่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้ทางด้านศิลปะอย่างเจาะจงเป็นรายคนเพื่อให้ได้รายละเอียดที่ลึกลงไปมากกว่านี้ในลำดับต่อไป

2. ควรที่จะมีการสืบค้นประวัติ ของศิลปินกลุ่มอื่นๆ เพื่อที่จะได้ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาแต่ไม่มีผู้ทำการวิจัย

ผลจากงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์ควรเป็นองค์ความรู้ที่นำไปสู่ระดับสากล ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษาหาความรู้ในทุกสาขาวิชาชีพ มิใช่เพียงแต่ผู้วิจัยหรือบุคคลในวงการศิลปะร่วมสมัยเพียงเท่านั้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เกสร ธิตะจारी. (2542). ศิลปศึกษาขั้นนำ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โกศล พิณกุล. (2542). จิตรกรรมสีน้ำมันภาพคน: กรณีศึกษาผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันภาพคนชุด “Colliwospa” ของอาร์ ทริพันธุ์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (ทัศนศิลป์: ศิลปะสมัยใหม่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เกียรติศักดิ์ ผลิตาภรณ์. (2543). สีน้ำฝ้ายวิญญาน. กรุงเทพฯ: บ้านพระอาทิตย์.
- (2550). สีน้ำฝ้ายวิญญาน: มนุษย์คืออะไรกันแน่. กรุงเทพฯ: บ้านพระอาทิตย์.
- (2553). พันธะแห่งมิตรแท้. กรุงเทพฯ: บ้านพระอาทิตย์. พิมพ์ครั้งแรก.
- ทวีเดช จีวบาง. (2539). ศึกษาจิตรกรรม. กรุงเทพฯ: องค์การคำครุสภา.
- นิกอเละ ระเด่นอาหมัด. (2543). ทฤษฎีจิตรกรรม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประสพ ลีหมือดภัย. (2543). ศิลปนิยม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประเสริฐ ศีลรัตน. (2525). ความเข้าใจศิลปะ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2547). คู่มือการจัดทำปรินูญานิพนธ์และสารนิพนธ์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิบูลย์ ลีสุวรรณ. (2542). ศิลปะหลังสมัยใหม่และศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ 1999.
- วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ. (2535). วิวัฒนาการจิตรกรรมสีน้ำในประเทศไทย. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2534). ศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โอเอส.พรินต์ติ้งเฮาส์.
- สาริต ทิมวัฒนบรรเทิง. (2532). สุจิตร์; ธรรมชาติหลากหลาย. จัดแสดงผลงาน ณ ลานแสดงภาพ ชั้น 3 ศูนย์การค้าแลนด์มาร์ค. เมื่อวันที่ 10 – 31 มีนาคม 2532.
- (2553). องค์ความรู้ศิลป์แห่งชาติ: ทวี รัชนี้กร. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม.
- (2557). ศิลปะจินตทัศน์และสังคม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- (2557). กระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- (2550). สุจิตร์ ; นิทรรศการศิลปกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ: 80 พรรษา: สีสันแห่งศิลปกรรม. ณ อัมรินทร์ พลาซ่า ราชประสงค์, เมื่อวันที่ 7-19 มีนาคม 2550.
- สมพร บุญรอด. (2541). ศิลปินอาวุโสไทยในญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ: มูลนิธิญี่ปุ่น.
- สมพล ดาวประดับวงศ์. (2540). วิถีทางของศิลปะและศิลปินไทย ศิลปะร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: ดันอ้อแกรมมี.

- สุชาติ เกาทอง. (2536). วาดเส้น. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- (2540). การเขียนภาพสีน้ำ. กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา.
- สุทธิบัตรนิทรรศการ. (2526). นิทรรศการภาพจิตรกรรมคนหนุ่ม. กรุงเทพฯ: โรงแรมมลฑีเยร.
- (2527). รอยฝันของคนหนุ่ม. กรุงเทพฯ: โรงแรมรอยัล ออดิด.
- ปาสวย..น้ำใส..ตะวันฝัน. กรุงเทพฯ: โรงแรมมณเฑีเยร.
- อารี พันธุ์มณี. (2534). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์เลิฟเพรสจำกัด.
- อารี สุทธิพันธุ์. (2535). ศิลปะนิยม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- (2535). ศิลปะนิยม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โอเอส.พรินติ้งเฮาส์.
- (2539). ศิลปะกับมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อำนาจ เย็นสบาย. (2542). ประวัติศาสตร์ศิลปกรรมร่วมสมัยของรัตนโกสินทร์ อิทธิพลของ
ศิลปกรรมตะวันตกที่มีต่อศิลปกรรมไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 ถึง พ.ศ. 2522. กรุงเทพฯ:
หน่วยศึกษานิเทศ กรมฝึกหัดครู.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผลงาน

ผลงานของ เกียรติศักดิ์ ผลิตาภรณ์

ภาพ ในผู้อื่นความรอดไม่มี
เทคนิค สีน้ำ ขนาด 110 x 75 เซนติเมตร

ภาพ ค่าตอบแทนของสงคราม
เทคนิค สีน้ำ ขนาด 75 x 53 เซนติเมตร

ภาพ แบกโลก
เทคนิค สีน้ำ ขนาด 75 x 53 เซนติเมตร

ภาพ อะไรคือสื่อสันติภาพที่แท้จริง?
เทคนิค สีน้ำ ขนาด 75 x 53 เซนติเมตร

ภาพ ผดุงโลกไว้ด้วยพระวณะอันทรงฤทธิ์
เทคนิค สีน้ำ ขนาด 75 x 35 เซนติเมตร

ภาพ ของเล่นต่างวัย
เทคนิค สีน้ำ ขนาด 110 x 75 เซนติเมตร

ภาพ รหัสมหากัษ
เทคนิค สีน้ำ ขนาด 110 x 75 เซนติเมตร

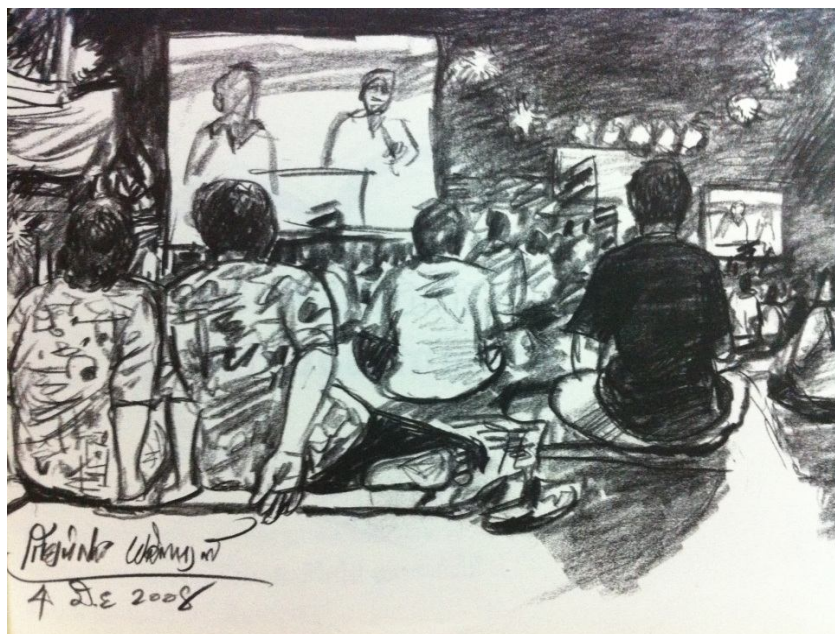
ภาพ จักรยานข้างเวที
เทคนิค วาดเส้นด้วยดินสอ EE

ภาพ สองพี่น้อง
เทคนิค วาดเส้นด้วยดินสอ EE

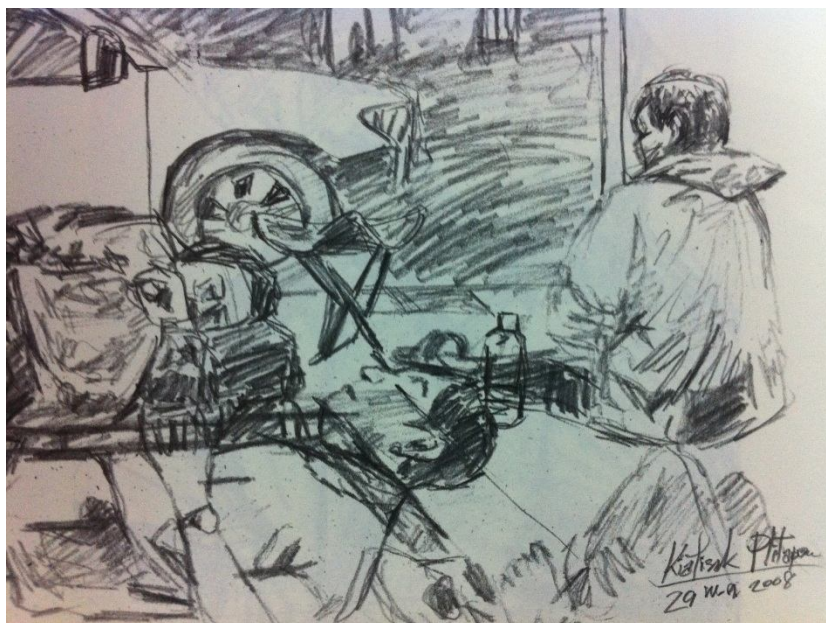
ภาพ เต็นท์พักหลับนอนของกองทัพธรรม
เทคนิค วาดเส้นด้วยดินสอ EE

ภาพ รู้ทันประเทศไทย
เทคนิค วาดเส้นด้วยดินสอ EE

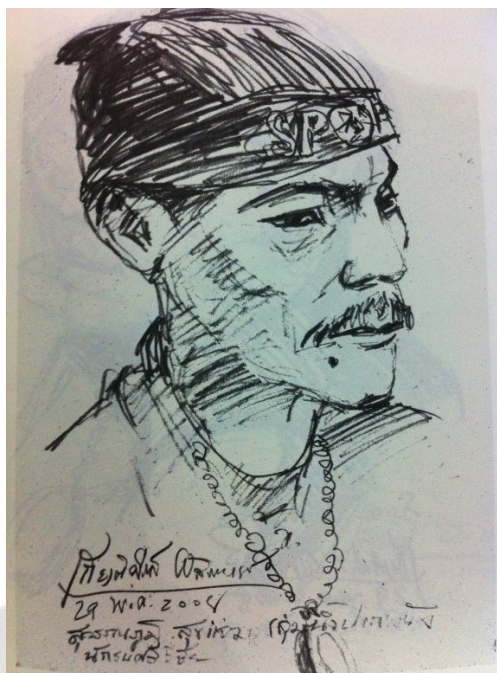
ภาพ สิบตำรวจเอก สมพล ถึงสุขประศาสตร์ สน.มีนบุรี
เทคนิค วาดเส้นด้วยดินสอ EE

ภาพ ได้ชุ่มที่ปักหลับนอนข้างสนามมวย
เทคนิค วาดเส้นด้วยดินสอ EE

ภาพ ลุงอนันต์ มนต์ฤทธิ์พร
เทคนิค วาดเส้นด้วยดินสอ EE

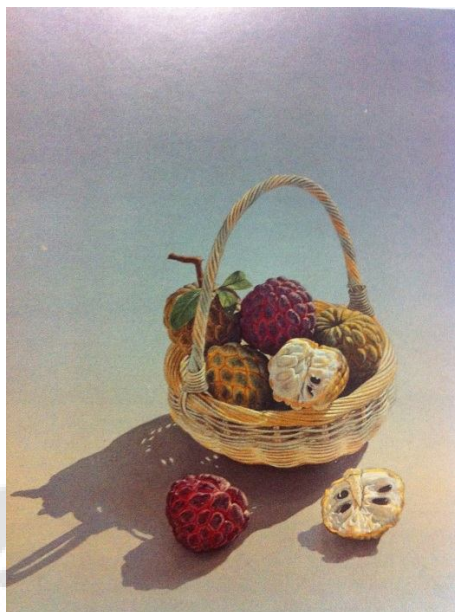

ภาพ สุวรรณภูมิ สุขแจ่ม
เทคนิค วาดเส้นด้วยดินสอ EE

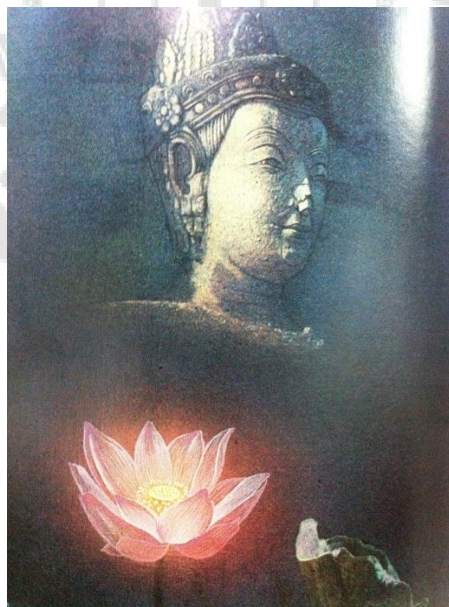
ภาพ กัณฑ์พนธ์มิตร นายธีระนาท ศิลป์
เทคนิค วาดเส้นด้วยดินสอ EE

ผลงานของ ไพรวลัย์ ดาเกลี้ยง

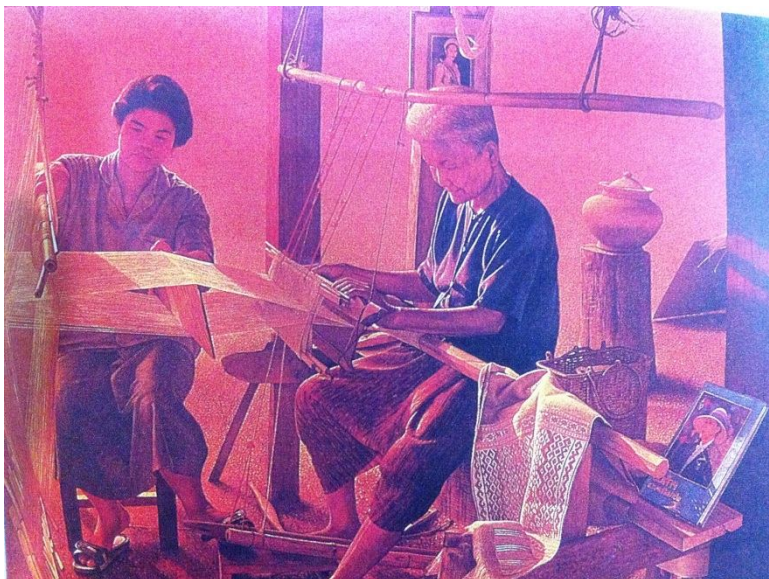
น้อยหน้า

เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 60 x 80 เซนติเมตร

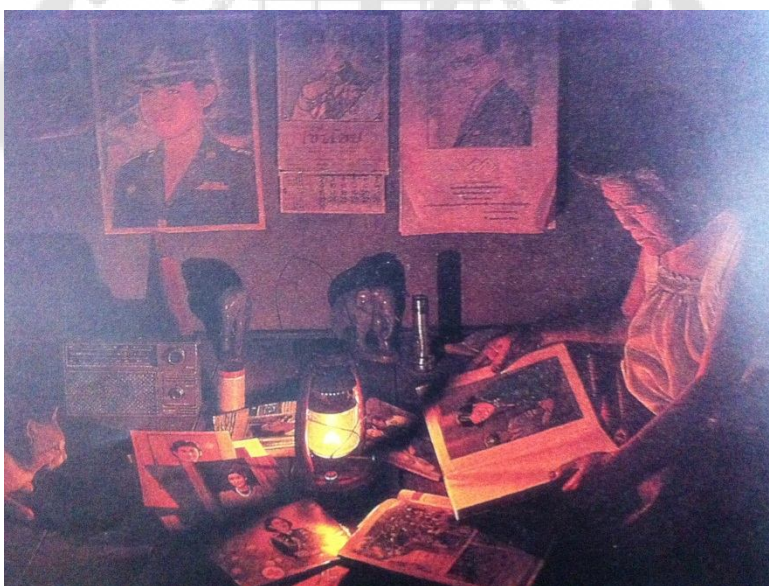

ภาพ แสงแห่งปัญญา

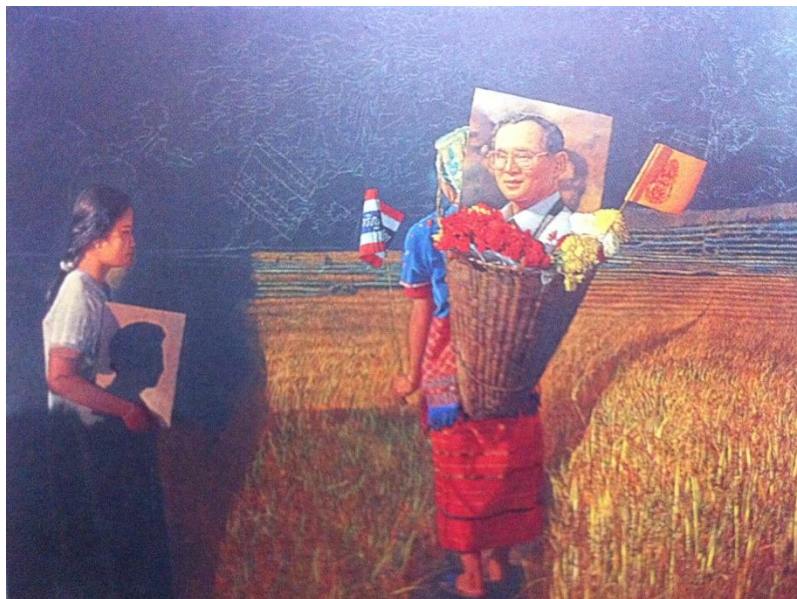
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 40 x 60 เซนติเมตร

ภาพ ไตรัมฟ้าพระราชินี
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 200 x 160 เซนติเมตร

ภาพ ชื่นชมพระบารมี
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 200 x 160 เซนติเมตร

ภาพ พ่อหลวงของเฮา
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 200 x 160 เซนติเมตร

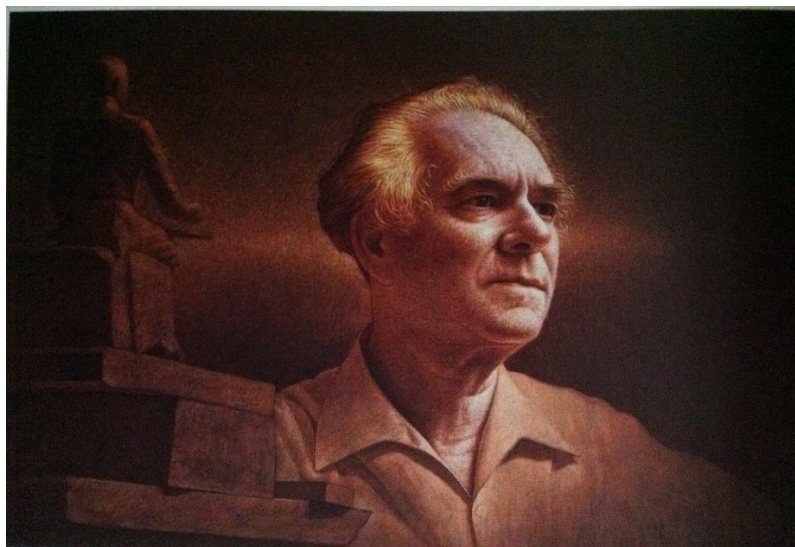
ภาพ น้ำพระทัยสูงส่งของราชันย์
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 200 x 160 เซนติเมตร

ภาพ พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 90 x 120 เซนติเมตร

ภาพ แวนด้าฟ้ามุย
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 70 x 90 เซนติเมตร

ภาพ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 50 x 70 เซนติเมตร

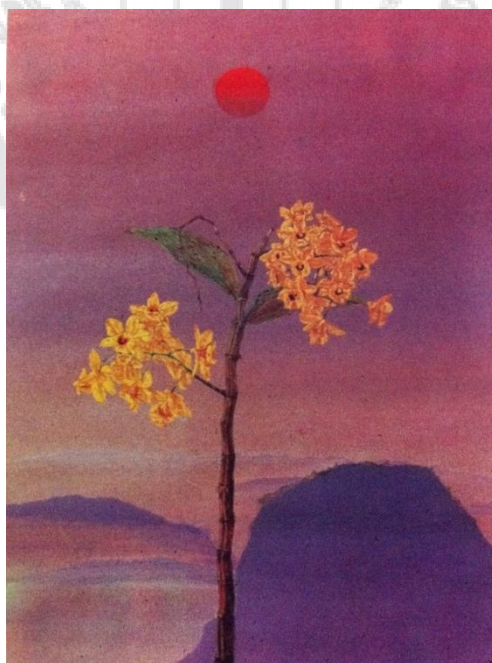

ภาพ น้ำใสใจจริง
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 90 x 120 เซนติเมตร

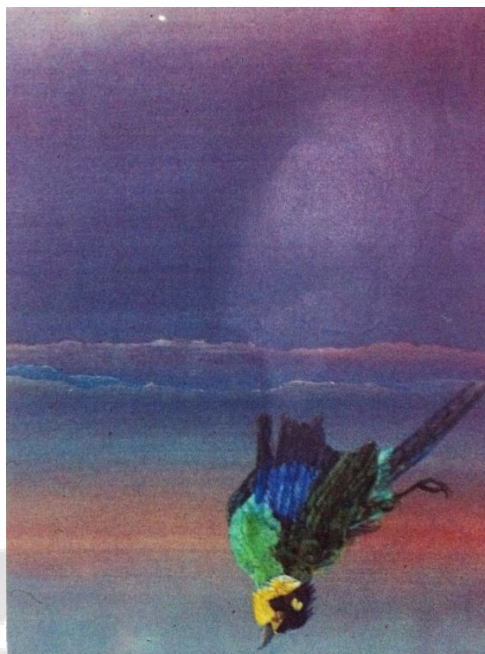
ผลงานของ วิเชียร วงศ์สกุลลักษณ์

ภาพ ใบไม้สีเขียว สีเหลือง สีแดง
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 30 x 40 เซนติเมตร

ภาพ ใบไม้สีเหลือง ภูเขา แผ่นฟ้า
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 30 x 40 เซนติเมตร

ภาพ นกและดาวทอง
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 30 x 40 เซนติเมตร

ภาพ กลับบ้านเหนือ
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 120 x 120 เซนติเมตร

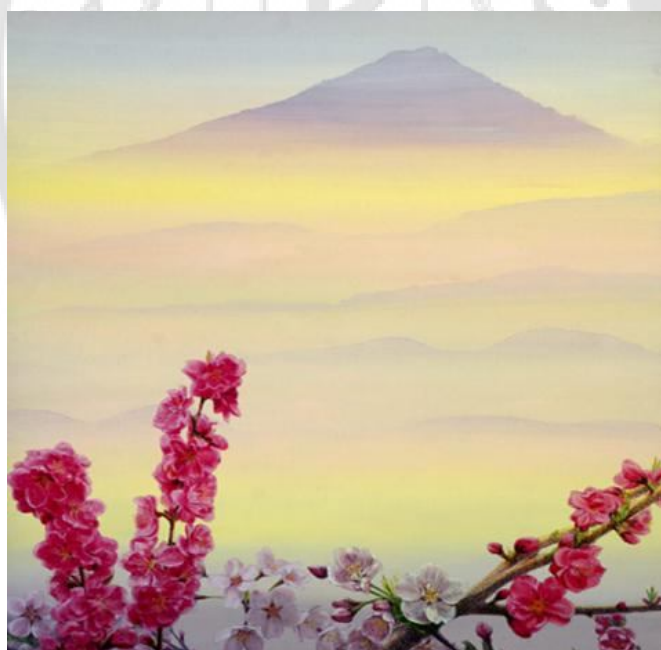
ภาพ วาดกล้วยไม้ให้บานในใจฉัน 2551/1
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 120 x 120 เซนติเมตร

ภาพ ความงามเหนือกาลเวลา 2556/1
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 180 x 150 เซนติเมตร

ภาพ ใบไม้ร่วง 2551/1
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 80 x 100 เซนติเมตร

ภาพ อารมณืญี่ปุ่น
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 120 x 100 เซนติเมตร

ภาพ กุหลาบพันปีที่สวนแม่ฟ้าหลวง 2556
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 80 x 100 เซนติเมตร

ภาพ รอกัลยาณมิตรมาเยือน 2552/1
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 120 x 130 เซนติเมตร

ภาพ พอดี 2
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 100 x 120 เซนติเมตร

ภาพ ความงามจากชนบท 2553/2
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 200 x 150 เซนติเมตร

ภาพ วาดกล้วยไม้ให้บ้านในใจฉัน 2554/4
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 120 x 150 เซนติเมตร

ภาพ วาดกล้วยไม้ให้บ้านในใจฉัน 2554/1
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 180 x 150 เซนติเมตร

ภาพ น้ำใจในโอ่งสัญลักษณ์ช้าง
เทคนิค สีอะคริลิก ขนาด 100 x 150 เซนติเมตร

ผลงานของ สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง

ภาพ สีสันจากปากคลองตลาด
เทคนิค สีน้ำมัน ขนาด 120 x 150 เซนติเมตร

ภาพ ดอกไม้แห่งสีสัน
เทคนิค สีน้ำมัน ขนาด 120 x 150 เซนติเมตร

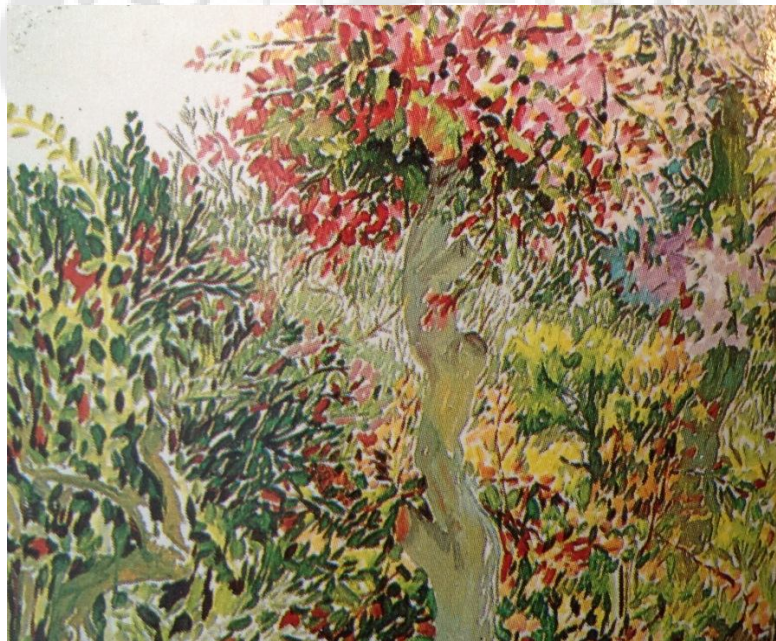
ภาพ แสงสีจากธรรมชาติ
เทคนิค สีน้ำมัน ขนาด 120 x 150 เซนติเมตร

ภาพ สวนสีสน
เทคนิค สีน้ำมัน ขนาด 100 x 120 เซนติเมตร

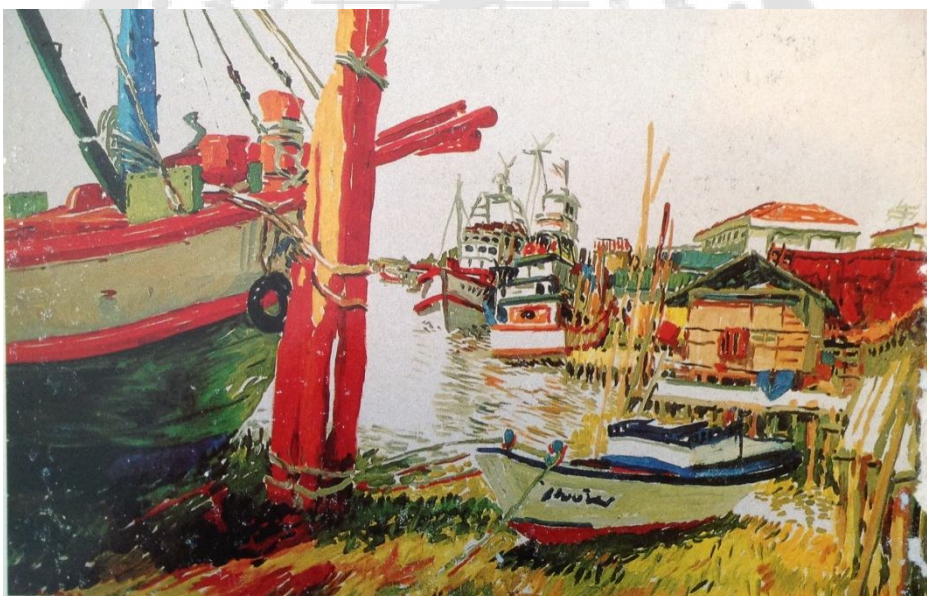
ภาพ สีสนในธรรมชาติ
เทคนิค สีน้ำมัน ขนาด 80 x 100 เซนติเมตร

ภาพ สวนเฟื่องฟ้าในเดือนเมษา
เทคนิค สีน้ำมัน ขนาด 60 x 60 เซนติเมตร

ภาพ หลังสวน
เทคนิค สีน้ำมัน ขนาด 75 x 75 เซนติเมตร

ภาพ สีสันจากมหาชัย
เทคนิค สีน้ำมัน ขนาด 100 x 100 เซนติเมตร

ภาพ สีสันในเดือนมิถุนา 2
เทคนิค สีน้ำมัน ขนาด 30 x 40 เซนติเมตร

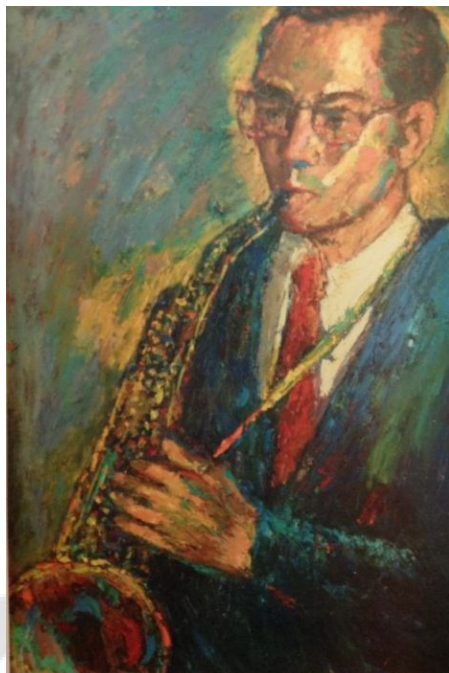
ภาพ สีสันในเดือนมิถุนา 4
เทคนิค สีน้ำมัน ขนาด 30 x 40 เซนติเมตร

ภาพ สีสันในเดือนมิถุนา 1
เทคนิค สีน้ำมัน ขนาด 40 x 50 เซนติเมตร

ภาพ 80 พรรษา: สีสันแห่งศิลปกรรม
เทคนิค สีน้ำมัน ขนาด 120 x 150 เซนติเมตร

ภาพ ในหลวงทรงดนตรี
เทคนิค สีน้ำมัน ขนาด 60 x 90 เซนติเมตร

ภาพ สมเด็จพระเทพฯ
เทคนิค สีน้ำมัน ขนาด 80 x 100 เซนติเมตร

ภาพ สมเด็จพระญาณสังวร
เทคนิค สีน้ำมัน ขนาด 60 x 90 เซนติเมตร

ภาคผนวก ข

ภาพถ่ายคู่กับศิลปิน

ภาพถ่ายคู่กับศิลปิน “กลุ่มตะวัน” และบรรยากาศสถานที่ทำงานของศิลปิน

ถ่ายคู่กับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพรวลัย ดาเกลี้ยง ณ หอศิลป์ จามจุรี

ถ่ายคู่กับ อาจารย์วิเชียร วงศ์ศุภลักษณ์ ณ บ้านสวนศิลป์ จังหวัด นนทบุรี

บรรยากาศภายนอกของ บ้านสวนศิลป์ที่ อาจารย์วิเชียร วงศ์ศุภลักษณ์ ใช้เป็นที่อยู่อาศัย และสถานที่ในการสร้างสรรค์ผลงาน

บรรยากาศภายในของบ้านสวนศิลป์ที่ อาจารย์วิเชียรใช้เป็นสถานที่สร้างสรรค์ผลงาน และ
ที่แสดงผลงานที่เขียนเสร็จแล้ว

ถ่ายภาพกับ รองศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง ณ ตึกคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

บรรยากาศภายในห้องทำงานของ รองศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง ณ ชั้น 14
ตึกคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายภาคภูมิ พรหมชา
วันเดือนปีเกิด	11 พฤศจิกายน 2530
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	22/163 หมู่บ้านธนิทร ถนนวิภาวดีรังสิต ซอย 35 แขวงสนามบิน เขตดอนเมือง จังหวัด กรุงเทพฯ 10210

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2545	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จาก โรงเรียนนครนายกวิทยาคม
พ.ศ. 2548	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนนครนายกวิทยาคม
พ.ศ. 2552	ปริญญาตรี ศิลปศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2558	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ